

અન્ય જન અન્યાય
* સીકારે ।

श्रीमद् बुद्धिसागरसूरि प्रथमाला यथाहु ८२

शाम्भुनिशाब्द योगनिष्ठ जैनाचार्य महाकवि श्रीमन्
बुद्धिसागरसूरिरुत—

सत्यस्वरूप ॥

छपांनी प्रसिद्ध करना,
श्री अभ्यात्म ज्ञानप्रसारक मठक,
हा वकील मोहनलाल हिमचद-पादरा.

द्वितीयार्धत.

प्रत १०००

वीर स २४५० इ मन् १६२४ रि स १९८०

केम्मत ०-६-० ।

ધી ધ્યાન : પ્રીન્ટીંગ પ્રેમમાં ગાહુ ગુલાબચ "
 વસ્તુભાષિનો છાપ્યુ

નિવેદન

શ્રી જ્ઞાન અધ્યા મ જ્ઞાન પ્રસારક મહાત્મા તત્ત્વજ્ઞી શ્રીમદ્
શુદ્ધિમાગચ્છુ મથમાગના ૮ મા મણુમ તરીકે મ ય
અ પ નામનુ પુસ્તક બહાર પાડવામા આવ છે આ
પુસ્તક જોતો તથા જોતરોતો અ યત હપમોગી ે
વિ મ ૧૯૬૦ ના માગચ્છુ મામમા વિજ્ઞપુત્તથી શા વાડીવાન
હનીવદ પાડેથીવાની જોન પાની બનેને કેલગીયાછતો સધ
દાકરો હતો તે વખતે આચાર્ય મહારાજ શ્રી શુદ્ધિમાગચ્છુ
મહાગજો કેલગીયાછતા મધ માથે વિહાર હ્યો હતો તે વખતે
મામોગામ નિહાર હતા નવગરાના પ્રસંગે આ સત્ય દેવરૂપ
અથ વખ્યો છે અને શ્રી કેલગીયાછમા મહા સુનિ ૦ ના રાજો
પૂર્ણ હ્યો હતો મુળાઇ જ્ઞાન પ્રસારક મહાત્મા તત્ત્વજ્ઞી આ
પુસ્તકની પહેલી આવૃત્તિ વિ સ ૧૯૬૩ મા છપાઇ બહાર
પડી હતી તેની અનેક સ્થાનથી માગજીઓ આવવાથી
હાલ ળપાવીને દ્વિતીયાવૃત્તિ તરીકે બહાર પાડ્યો છે અં જ્ઞા
મં તત્ત્વજ્ઞી આ અથ બહાર પાડવામા આવ્યો છે આ અથ

તિ દુ શિન્ની મુમલમાન નિગેર સર્વ કામને ઉપયોગી થઈ
 પડે એવા છે કારણ કે એમાં સામાન્ય ધર્મ અબધી ઉપ
 ાગી ૥ તેનું લખાણ છે સર્વ જોનેને આ પુસ્તક- રાચતા
 થઈ ઉપયોગી થઈ પડે તેમ છે પુસ્તકની દીમત ખત બા
 બાના ગખવામાં આવી છે આ પુસ્તક- હખાવમાં પથાપુર
 નિનાસી અને મુબાઈમાં બાપા કગારા મખી ગૃહસ્થ રોક
 નસુખગમ મનનાન ગાંધીએ રૂ ૫૦૦) ની મ દ કી છે
 તેથી અં ૨૦ ૩૦ મં ૦ તમૂથી તેમો થ યવા આપવામાં
 આવે છે મેડ નસુખભાઈગાંધીનું કવન ચરિત તથા તેમને
 દોડો આ પુસ્તકમાં દાખલ કરવામાં આવ્યો છે અને મળ
 તેમની ઉત્તિ ઈચ્છે છે તથા તેઓ ભવિષ્યમાં જન ધાર્મિક
 ગુણગર્વો - વામાં ઉત્સાહિ થઈ આ મનોગ આપે એમ અં
 ૨૦ ૩૦ મં ૦ હજી છે

લે વકીલ શા મોહનલાલલાઈ હિમચ દલાઈ

અખ્યાતમહાનપ્રમાણક મહા

સુ પાદગ

પુસ્તક મળવાનું ટેમપ —

વકીલ શા મોહનલાલ હિમચ દલાઈ

પાદરા

૨૧ આન્નાગમલાઈ જેમચ દ કાપડીઆ
સાણુ દ

ભાખરીયા ૨૧ નગીનદામ રાયચ દ
ઠે પાળગપોળની ખડની
મુ મેસાણા

૧૧ મલિલાલ અમથાલાલ એન્ડ બ્રધર્મ કુ
હા મોહનલાલ નગીનદામ ભાખરીયા
૩ કાટ મળત ગેટ સ્ટ્રીટ ન ૧૬૨-૬૪
મુ બાઈ

૧૧ મેવશ હીરશ બુકનેલર
પાયડુની મુ બાઈ
વિલપુર

ધી લેન નાનમદિર
હા ૧૮ ચદલાલ ગોઝાલાઈ

શ્રવણ પત્રિકા

પાદરા વક્રીસ ગા મોહનલાલભાઈ હિમચ દલાઈ

તમારું શુદ્ધ અનુકરણ ઉત્તમ ગા ર્શ દષ્ટાતરપદ
તમેએ બાત્યાવરયામા ઉત્તમ ઉત્તમાદ્ધ ખત ઉદ્ધમ અને ઉત્તમ
યવાની બાશાએ બાત્યાવરયાધી બાત્યાવરિએ બાત્યાવરિએ
શરૂ કરો તો દોદરામા તથા અમલનાદમા પોતાના પ્રેમખીના
પ્રિય મુખધીએને ત્યાં ગતીને અભ્યાસ શરૂ રાખ્યો અને પુરા
વરયામા જુનાનાં જાળવી ગાખી અને અને જુનાનીપજામા
થતા હોયોથી જાળવી ગયા અને નીતિ મદ્દશુભમા કાનમ રહી
તમેએ તથા રકી ન નદના નભાઈ જે વખતે તો અભ્યાસ કર્યો
અને ખત-ચીવટથી પરીક્ષા આપી રકી નાતની પરીક્ષામા પામ
થતા તમેએ તથા વક્રી ન નદના નભાઈએ ખાસ લાઈ સરખી
મિનાચારીના સબધથી દહ રહી રકી નાતની પેલી ચનાવી
અને વેવગુરુ ધર્મની બાગધિના યથાશક્તિ કરતા લાગ્યા રિ
મ ૧૮૫૮ ના માગરા માસમા માગી સાને તમારા ખગિય
થયો તે રખતે રજુતમે ધર્મના ગીતતા પશુત્તેન ધમ તત્ત
જાનમા તમારો પ્રેર થયો નરોનો રિ સ ૧૮૫૮ ના નોમા
૧ આગમમા નવચક પ્રજુપયાનો ગમ નવતત્ત

વગેરે ચન્દ્રોનો મમાગી પામે અબ્યામ સર ક્યો વડીલ નદ
 લાનભાઈએ પણ નરતત્વનો અબ્યામ ક્યો તમેએ તે પછીથી
 નિ મ ૧૬૫૬ મા આનના બાગવતને સમકિતપૂર્વક અગી
 ૧૮ કરા તમાના નૈતિક અધ્યામિક જીવનનો પ્રતિલિપિ આ
 થના લાગ્યો અને તમે પ્રતિવર્ગે વાર વાર ચોમાસા વગેરે કાનમા
 ગામો-દાદોમા અમાગ મમાગમમા આ યા, તમેએ પાઠગ
 મા ચાનતી જોનપા'નાજાની દેખરેખ રાખીને જોન બાજોને
 ભણાવનામા યથાથોગ્ય આત્મમોગ મદ્દાપના કરીએ અને હજી
 પણ ક્યો છે તથા જનજાનબડાગનો વગીવટ ક્યો છે અને
 જોનોને જોન વમના પુત્રો નાચવામા ઉત્તમાહી ગમિયા દરો
 છે ૧૩, પાન માસબદ્ધાણ વેસ્પાગમન પરશ્ચીમોગ, લુગાગ,
 ચોગી, વગેરે વ્યમોધી મિલન દગ ગલા અને પુકા ચનમ
 બીડી પશ દગ ગખી, તથા ગરી બોજનના ત્યાગી થયા
 ૧૪, પ્રભુની પૂજા, મિદાયનાં તીર્થની યાત્રા, જઘન્યમા
 નરકાગ્રશીનુ દગરોગ પચ્ચખાણુ, વગેરેથી મન વાણી અો
 ગયાની સુદ્ધિપૂર્વક આત્મશુદ્ધિ કરવા અત્યંત લગનીની તાના
 વેલીધી ઉત્તમાહી થયા છે અધ્યાત્મજાનના અને પુત્રકાનુ
 તમેએ વાચન કર્યું, જોનધર્મના રાસાગ્યો તમા જોન લયા
 ગ્યો વાચન કર્યું વગીલાતમા બચવાન કુટુંબીની આર્થિક
 શાએ અપૂણુ છતા ફાજલાગી મોની વડીલાન બધ કરી

તથા અધ્યા મજાનના મિના મન્યા અને તમેએ જૈન દ્ર ૨
 બુદ્ધિગતુ નાન પ્રાપ્ત મગમા નક્ષ લગાતુ છે અને ૬૭
 પોતાને અપર્યુ માની નિગ્દ મગપો પ્રતિની ગી ગલા છે
 તમાગી જૈનમિમમા અને પાત્રાતાતુ । ગમેમા ધાની
 પ્રસિદ્ધિ થઈ અને તમારી પામે તા માણેનાન વરજીવન તથા
 રોઃ પ્રેમચદલાઈ તથા નુનાગ રોઃ મગમચદ લખમીચદ,
 વગેરે આનના લા ના અને જૈન તત્ત્વજ્ઞાનશ્રિયાગાની એ
 ટોળા થઈ ભાષ્યાનભાઈ તથા ત્રિ મના । મજનાન વોરે
 તમાગી માથે ધર્મોરાધમ મનમા જોડાયા છે તમાગી શુદ્ધ-માતુ
 ઉપર પૂર્ણ શ્રદ્ધાભક્તિ છે સુધાગના પતનના કપાટાથી મુક્ત
 ગદી આત્મચાણુના માગે વટો છે શ્રીમદ્ દેવચ દ્ર પુસ્તક
 કુના જે ભાગ છપાવવામા તમેએ ભગીચ્ય પ્રયત્ન રો અને
 પા રાની શ્રાવક ટોળાએ તમાગી માથે કર્મ કર્યુ અને તમેમે
 શ્રીમદ્ દેવચ દ્રના જે ભાગ છપાવવામા તમારૂં દુનન ના
 પર્થુ અને તેમા કુતલ પામ્યા અને તમેએ શ્રીમદ્ દેવચ દ્ર
 ચદાગજને અક્ષરદેહથી દિદ નગેરેદેમામા જાતે પ્રાપ્તિત કર્યા
 અને શુદ્ધભક્તિને જાતે રૂઝી વિ સ ૧૮૭૩ ની સાનચો
 શ્રીઅધ્યાત્મજ્ઞાનપ્રસારમંડળનુ તત્ત્વીપદ મદળુ ર્યુ અને
 પુસ્તકો છપાવવામા મર્મોગીની દસા સેવી ગ્યા છે વટો
 તમા જૈન પેતાજી કો ફર સ ભરાઈ હતી તે વખતે પણ

તમે મધ્યાશ્રમિ મેં જાણવા માગેલી છે. હો, પા રાના
 જોતોની ધાર્મિક પ્રગતિમાં તમારે અને રમી નહાનલાંબો
 મોટો ભાગ છે, તમે જાનકિયા રૂચિમાં છો. શુદ્ધ અધ્યાત્મી
 નથી અને જડક્રિયાનાદી પણ નથી તમેએ કોઈની પગિણીને
 પૂર્વ કરતા પછી ઓછી મદ કરી દીધી છે અને મોટી પ્રતિ
 તિયોનો મૂળમાંથી સર્વથા નાશ કરવાના અભ્યાસની બની
 અભ્યાસ કરો છો. અધ્યાત્મજ્ઞાનપ્રસારકમંડળી સ્થાપ
 નામાં તમેએ તથા શા સદ્ગુણાધિ ક મચ્છ, શેષ હરણુચ્છ
 ધરમચ્છ, રોકે જગાભાધ વ્યપતભાધ, શા વીગચ્છ કૃષ્ણાચ્છ,
 જૈનપત્રના અધિપતિ દાગજારી લજુભાધ ફતેહચ્છ વગેરેએ
 અમગવ્ય ભાગ લીધો હતો. સેવાભક્તિ, ઉપાસના, જ્ઞાન અને
 ક્રિયાયોગથી આત્માની પરમાત્મ શા રૂપ અભ્યાસી
 બન્યા છે. વિ. મ. ૧૬૬૪ તથા વિ. સ. ૧૬૮૮ માં મેં
 હાલમાં અમારે પોદરામાં આવવાનું થયું તે પ્રસંગે શાસ્ત્ર
 પદ્ધતિ કરવામાં તથા વિશેષાવશ્યકનું શ્રવણ કરવામાં તમે ખામ
 ઘણું લક્ષ્ય લગાડ્યું હતું. વિ. સ. ૧૬૭૫ ની માનનું નોંધમાં
 પા. ગા. કૃષ્ણ તે નોંધમાં તમારી મંડળીએ, પા. ગા.
 મધ્યે જૈનધર્મતત્ત્વજ્ઞાન વગેરેનું જ્ઞાન કરવા માટે અમેએ
 આપેલ વ્યાખ્યાનનો લાભ લીધો અને હજી પ્રસંગોપાત્તસમા
 ગમમાં આવીને આત્માના ગુણોને પ્રગટ કરનારા સદુપદેશોને

શ્રવણ કરો છે. તમારામાં અનેક મૂંઝવણો ખીલ્યા છે અને પુત્રદાને છપાવીને તેઓનો પ્રયાગ કરવામાં જૈનધર્મની સેવા રી રહ્યા છે. તમારા પુત્ર મણિનાન તથા બાલુને પણ ધર્મમાં જૈન ધર્મના અન્થોનું જ્ઞાન આપના દિગ્ગજ થયા છે. તમને નીતિની ઇચ્છા નથી નામકપના માદ રીખાખ હોવામાં તમારી ભગની ભાગી ગદી છે તેથી તમારા આદ્ય જીવન ચરિતની શુદ્ધનનસુમધીથી અથ જૈનો ઉપર સારી આદર્શ આવ ની અમર થાય છે તેથી તમારા મુજાનુરાગે તમને જ્ઞાન જ્ઞાના પા વિના રૂમ્ત મારી ઇચ્છાએ આ સત્યરૂપ અન્થનું સમપણુ જુ છે. તમારા જીવનમાંથી અથ શ્રામને કંઈ જીવને મહાશુભ્ધાનું મળે તે જાણ્યો આટલું લખ્યું ■

લે. ભુદ્ધિમાગઢ

મુ. પેથાપુર

આમો સર્વિ પચમી

પ્રસ્તાવના.

અમોએ વિ મ ૧૯૬૨ ના માગણ મામમા સુચાનક
 શા રાડીનાન રચિય પાડેચીયાની બેન પાલી બેને દેનગી
 માહનો મધ ૧૫૦૦ તેમા અમારા મુજ મહાનગ્ર શ્રી મુખ
 માગ ૮ તથા શ્રી ન્યાયમાગ ૮ મહિન વિદ્યા ૨૦૦ ને વખતે
 હમોગાબ્યામની ક્રિયા રૂપ રતી, અને તે વખતે પુવાવરથામા
 ખ્યાન વિગેરે ધર્મપ્રતિ રજી સાગી થતી હતી રંગે
 મવાગમા બે રજા બા- નિતર થતો પગાત તજુમા અગ
 મગવટે ગામના ઉપાધ્યક્ષમા નિવાસ થતો હતો ગામેગામ
 જન પ્રતિમાના દર્શન થતા હતા અર્થાત આત્માનદ વર્તતો
 હતો વિજયપુરથી મ વ ની લ્યો અને માહીજાપુરમા પહેલો
 મુ ૧૫ થયો અને બીજો મુ ૧૫ છલો ન ગામે ૨૦૦ અને ત્યા
 ગામની બાજુર ખ્યાન ધગ્વાની લટે પડી તથા મલમ્બરપ
 મધનુ નખાણ પણુ શરૂ કર્યું દયોલથી અદમદનગર મધ
 ગયો ત્યાના ગજ પ્રતાપમિહને મળીને તેમને દયાનો ઉપદેશ
 આપ્યો તથા હું ઉપર જનાગ જનાણુઓનુ મુ ૨૦ ન લેવુ
 એવો ઉપદેશ આપ્યો તેથી તેમણે મુ ૨૦ લેવાની પ્રતિ પાડી
 હતી તે બધ પાડી અદમદનગરથી મધ રૂપાન ગયો રૂપા

લખા બે વિસ મધ રહ્યો અમોએ ગામની નહાડ તથુમા
 ન દિવસ સુખમ જો હતો રપાનના સધારી આગળ વ્યાખ્યાન
 નાન્યુ અને ગામની બહાર ટેકરી ઉપર ધ્યાન ધર્મ અને
 ગામના લોકોને ઉપેક્ષ આપ્યો લાચી મિત્ર કગતે ચાનતા
 ચાનતા દિગ્દર્શિત મધ આ પો દીરાઈમા મુદી પાર્શ્વનાથની
 અનોકિ પ્રાચીન પ્રતિમા છે તે ગામમા નાખ્યાન આપ્યું
 અને લાના પંકાર દીપ્તિદર્શને અદિમાનો ઉપેક્ષ આપ્યો તથા
 માથુસાના નાવગરજપુત ગભારી થી અર્જુનમિદર્શને
 નાનિતો ઉપેક્ષ આપ્યા તપના દર્શિ ગણ થઈને મધને
 પદર સ્વારો મહિત ગામગાજ નુધી મુખ્યા આત્મા અને મધને
 મારી મઠ ગી મી જગદિતામલિમા મુદ્દરી પામ
 દુહા દુરિય ખ દા એવો પાર છે તેમા મુદ્દરી પાર્શ્વનાથન
 નામ આવે છે સામગાજની પામે દક્ષિણ દિગાએ હા ૧ પથુ
 મુદ્દરી પાને મોરી નયગના ખડેરા છે અને દાવ ત્યા મોરી
 ગામનો દર્શિ છે અને દાવર તર્પ ઉપર આ મોરી ગામ
 દયાતી બેગવતુ દોષ અને એના નામે સુદરી પાર્શ્વનાથની
 પ્રતિમા પ્રસિદ્ધ થયેલી દોષ એમ અનુમાન થાર છે મોત્રગી
 પ્રાચીન નયગ હતુ એ તો નિર્ધિસ છે સામગાજમા મે
 દિવસ મધ રહ્યો હતો અને અમો મોરીના જુના ખડેરા
 એવા ગયા હતા અને આજુમાનુના પ્રાચીન દેવગના કેટલાક

ખરેરોના અગેય દુષ્ટ દેખ્યા મુસવમાન બાદગારોની
 રસારી પ્રસંગે મોહની ગામમાંથી મોહની પાર્શ્વનાથની પ્રતિમા
 ખનેડી રૂઠ રાખવામાં આવી તત્તી અને પથાન દેટલાડ
 મૈંગઓ વીત્યા પછી દીટોળમાં સ્થાપન કરવામાં આવી છે
 રણુમે ચારમે વચ્ચે અગર તે ઉપરાંતનું દેગમર હોય એમ
 જણાય છે સામળાજીનું ગેગમર અમરના જોત દેગમર જેનું
 છે સામળા પાર્શ્વનાથના નામે એ સામળાજીનું ગેગમર
 પહેલાં પ્રામદ્ધ થયતું હોય એમ લાગે છે પાછળથી મુસવમાન
 બાદગારોના વખતમાં લખના પ્રસંગે ત્યાંથી ગામળા પાર્શ્વ-
 નાથની પ્રતિમા ખસેડવામાં આવી હોય એમ લાગે છે અને
 પાછળથી ખાલી પડેલા ગેગમરમાં દિદુમોએ કૃષ્ણ ત્રિજેગની
 મૂર્તિ જોમાડી હોય એમ લાગે છે સામળાજીના પૂર્વ તિગાના
 પુગરામાં બે દલાક ખ્યાન ધર્મ હતું અને તેથી રણુ બાનદ
 થયો હતો સામળાજીથી નિહાળી મવની સાથે ગામેગ
 આવવાનું થયું, અને ત્યાંથી નાગરણા પાર્શ્વનાથની યાત્રા
 કરી અને ત્યાંથી વીંજીવાડામાં મુકામ કર્યો વીંજીવાડામાં જીને
 શ્વર ભગવાનના દર્શન કર્યા અને ઘણો આનંદ થયો અને
 ત્યાંથી કુગરપુર મધ ગયો. કુગરપુરમાં ત્યાંના રાગનું કાં
 લાગી મહા દર્શન કરવા આયુ હતું, તેને ઉપદેશ આપ્યો
 કુગરપુરના જીનમલિગની યાત્રા કરી અને કુગરપુરથી દેવજ
 અને લાપનો કુવો એ બે દેગલે મધે પગલ કર્યો અને વિ.

મ ૧૯૬૨ ના ચોથ વર્ષે ૬ ના મગજ-સારના રોજ શ્રી ડૉ.
 નયાજી આરીશ્વર ભગવાનની પ્રતિમાના સર્જન કલા દેસવ
 ન્ત કયુ સંધ પૂર્વે આરી ચાત્રાઓ, મન નાશી કામાની શુદ્ધિ
 રનારી થાત છે તથા અનેક અનુભવોને આપનારી થાત છે
 એવો અનુભવ થયો કેતગીયાજીમા પદર । વસ રહેનાતુ થયુ
 શ્રી કેતગીયાજીથી દક્ષિણ દિગાના તથા પૂર્વ દિશાના કુમર
 તન્ક સવારમા વટેનુ જવાનુ થતુ હતુ અને ત્યા પ્રાણાયામ
 તથા ધ્યાન ધરનામા ચાતુ હતુ અને તે પછી ત્યા નોટ
 ભુમા મન્ય-વસ્તુ લખાણ ચાતુ હતુ અને નપોગના
 વખતમા લખાણ ચાતુ હતુ અને મહાસુદિ ૨ ના રાજ
 બ્રમચ સપૂણુ લખ્યા હતો તથા બીજા પૂણુ કેટનાક
 વિચારોની નોંધ બીજી નોટોમા કરી હતી તેમાથી કેટનાક વિચારો
 રોગો C ક્ષેપ તો પદસદુપદેશના બીજા ભાગમા જપારી
 લીધે છે આ પુત્ર-જપાવવામા પટેલી જાદ્યતિમા ઝવેરી
 શ્રવણચક્ર ધમચક્રે પ્રથમ આગેનાની જ્યાં જાગ લીરો હતો
 અને તેમની સામે જૈન પત્ના અધિર્ભાત કાન્જારી ના જગુ
 બાધ હતેચક્રે પશુ આનેવાનાંભર્યો જાગ લીધો હતો તથા જાણુ
 શાળી ઝવેરી ચુનીભાર્ષ બાતુભાષ વગેરે મળીને જ્ઞાન પ્રસા
 રક મળીતુ ગ્યાપન કર્યું હતુ અને તે મડળી મારફત પુત્રતે
 જપાવતા હતાઓ તે મારફત પુત્રતે જપાવવાનુ મમ શરૂ થયુ
 હતુ વિ સ ૧૯૬૪ ની સાલમા માણુમામા અખ્યાતમગન

પ્રમાદક મહાની ગ્ધાપના થઈ અને ત્યાગથી અધ્યાત્મજ્ઞાન
 પ્રમાદક મહાને પુસ્તકો હપાવાનું કાર્ય ઉપાડી લીધું છે અને
 આજસુધી મહા તરફથી પુસ્તકો હપાવાનું કામ ચાલ્યા કરે
 છે આ પુસ્તકની દ્વિતીયાદ્યતિ હપાવવામા ગાંધી, લલિતમુખગમ
 મગનવાલેશ (૫૦૦)ની મંદ કરી છે તેથી તેમને ધન્યના આપ
 વામા આવે છે તેમજ અધ્યાત્મજ્ઞાનપ્રમાદકમહાને પણ આવા
 પુસ્તકો હપાવવા માટે ધન્યનાદ આપવામા આવે છે આ
 પુસ્તકમા માસનિષેરને માટે તથા પશુઓની દરા દરને માટે
 ઘણું લખવામા આવ્યું છે, તથા દુનિયામાથી દારૂપાનનો નારા
 દરવા માટે મારો ઉપદેશ આપવામા આવ્યો છે આત્માર્થ
 પુરોષને આ પુસ્તક થી રસો લાભ થશે દ્વિતીયાદ્યતિમા જે ગ્રંથ
 અદ્વિતી ગદી ગ્રંથ હોય તે પડિત પુરોષ સુધારીને વાચ્યો
 એવી આગા ગણુ છું તથા જિનાયા નિરૂદ્ધ જે ગ્રંથ લખાયુ
 તે માટે મધની આગળ મિથ્યાદુષ્ટત હો છું આ પુસ્તકમા
 હર સુધારવામા પેથાપુર નિવાસી પરીખ ગમ્હિમ્સાન ડાલ્યા
 ભાઈ તથા શા મોતીલાલ પાનાયદ એ બનેએ અમેને સારી
 મંદ કરી છે હલેન જે શાન્તિ શાન્તિ શાન્તિ

વિ મ ૧૯૮૦

આશ્વિન પૂર્ણિમા

મુ પેથાપુર

}

લે બુદ્ધિસાગર.

પેથાપુર નિવાસી ગાંધી દલસુખભાઈ મગનભાઈનું જીવનચરિત્ર

પેથાપુર નિવાસી ગાંધી દલસુખભાઈ મગનનાનો જન્મ તેમની માતૃશ્રી બેનકાગનાઈની કુખે મેસાણા ગામે ૧૯૦૫ ના વસંત સુદ ૧૨ આશ્વિના દિને થયો હતો તેમના પિતા શ્રીની આર્થિક ક્ષિતિની નમજાઈને લીધે જીવન નિર્વહ અર્થે તેમને કુટુંબ સંસ્કૃતિ મુજબ આવડુ પડ્યું હતું તેની સ્થિતિ દોરા છતાં દલસુખભાઈને મેટ્રીક સુધી અભ્યાસ કરાવ્યો હતો તેમનું પહેલીનાનું લગ્ન વિ.સ. ૧૯૪૦ માં બાઈ બીજીકાગ માથે થયું હતું તેમણે વિ.સ. ૧૯૪૩ માં એક પુત્રનો જન્મ આપ્યો હતો તેમણે તે પુત્રનું નામ ચકુનાન પાડ્યું પલાતે પુત્રને દલસુખભાઈએ સારી જીવણી આપી ડામટરી બાઈનની એન એમ એન્ડ એસની હિસ્સી દીકરી સપાન કરાવી છે દાન તે ધવો ભાઈ ચકુનાન યસ સામે ફતેહમદીથી રી ગ્રહા છે વિ.સ. ૧૯૫૧ માં તેમની માતૃશ્રી તથા તેમની પત્ની બંનેનું અવસાન થયું ચેતાના પિતાશ્રી જુદા દોરાથી તેમને સંભાળવાનું તેમજ શુભગત અર્થે ધવો કરવાનું માથે આવી

Digitized by eGangotri

પણ પોતા ॥ એ મિત્રના ઉપગ્રસ્તી તેઓ નુર તથા વીમા-
ની વાલીના ધધામા તેની સાથે જોડાયા પ્રમાણિતતા અને
પોતાની અકલ્પ હોગિયારીથી પી એન્ડ ઓ. હું અને ફોર
મમ હું જેવી મોની મુગેપીયન પેદીના દવાન તરીકેનું હામ
મેળા હું અને તે ધધામા તેઓ એટલા બધા ફોર મદ થયા
છે કે તેમની આયિષ નમણી રિયનિ જતા અત્યાર એક વક્ષા
ધિપતિની પ્રતિમા ગણાય છે તેમનું બીજવાનું સ્વન માધ
અચળ માથે થયું હતું, તે પછી પોતાની પાછળ એક પુત્રી બેન
લીલાવતીને મહી મુજબી ગયા બેન લીલાવતીનું પદ વગમતી
વધે વજન થયું પછાત તે પછી એકજ વ મ પછી એટલે મોળ
વર્ણની મુવાન વધે ક્ષય ગેમ જેવા જીવવેશુ ગેમવી મગ્ધા
પામી દલસુખબાઈનું ત્રીજી વારનું સ્વન ચ પામાઈ સાથે થયું
તે પછી પોતાની પાછળ એક પુત્ર બાણનાલ તથા એક પુત્રી
જરાવતીને મુખીને હાળગમન કરી ગયા દલસુખબાઈદેવગુર
તરક અચળ શ્રદ્ધા ધગવે છે સુનુજ્ય, ગિ નાગ, આણુ, કેરા
રીયાજી, વગેરે તીર્થની કુટુંબ માથે અનેક વાર યાત્રાઓ કરી
છે ધાર્મિક દાર્શનિક પછી પોતાની રિયતિ અનુસાર દ્રવ્યનો
મારા ન્ય કરે છે વિ સ ૧૯૮૦ના પેથાપુરના પર્ણપણુપર્વમા
રાસ વિહાર. મોગનિષ અધ્યાત્મતાની જોનાચાર્ય શ્રીમદ

શુદ્ધિમાગરસૂરીયગુણા ચોમાસા વખતે તેમણે સાગરમંચ અને
 વિમલમંચ બંને ઉપાશ્રયના ૪૫મૂલ અને પાગણા પોતાને
 ઘેર પધરાવ્યા હતા. આ દાર્પ માટે પેથાપુરના ધાર્મિકમયોના
 પ્રતિદ્વામમા તેમનું નામ સદામાગ યાદ રહેતો કીર્તિદાન કરતા
 ગુપ્તદાન તેમને વધારે ખમદ છે તે સ્વભાવે શાત મિનનસા
 અને ગરીબ તરફ મારી લાગણી રાખા છે. આ, વિનય વ્યવહાર
 કુમળતા આદિ ગુણોથી નિમ્મણિત છે. પ્રભુ અરિદ્ધતાના નામનો
 હૃદયથી નવપ જાપ્યા કરે છે અમ્મુ! પ્રભુ તેમને ધાર્મિક
 ફાળો કરવાની મદદલાનના પ્રેરે. પ્રભુ તેમને સુખી તદુરસ્ત
 અને આનંદી બાળી જીવંતી મહો. ૧

૬૧સુખભાઈની જૂદ ઉમર થવાથી તેમના કામગામમા વીસ
 નગરવાળા શા અમગતનાન મણિનાન સારી મદદ રૂ છે
 અને ૬૧સુખભાઈ પણ તેમને પુનવત્ મણે છે

લં મણિનાન હીનાચ ૬

મું પેથાપુર

श्री अध्यात्मज्ञानप्रसारक मंडळ तरफची

श्रीमद् पुद्दिसागरसूरिजीग्रन्थमाळामा

प्रगट ध्येला ग्रन्थो

ग्रंथाक	पृष्ठ	किंमत.
१ क भजनसंग्रह भाग १ जो	२००	०-८-०
* १ अध्यात्म व्याख्यानमाळा	२०६	०-४-०
* २ भजनसंग्रह भाग २ जो	३३६	०-८-०
* ३ भजनसंग्रह भाग ३ जो	२१५	०-८-०
* ४ समाधिस्तवम्	६१२	०-८-०
५ अनुभवपवित्री	२४८	०-८-०
६ आत्मप्रदीप	३१५	०-८-०
* ७ भजनसंग्रह भाग ४ जो	३०४	०-८-०
८ परमात्मदर्शन	४००	० १२-०
* ९ परमात्मज्योति	५००	० १२ ०
* १० तात्पर्यिदु	२३०	०-४-०
* ११ गुणानुराग (आवृत्तिबीजी)	२४	०-१-०

* आ मिशानीवाला ग्रन्थो सीलीकमा नथी

- * १२-१३ भजनसंग्रह भाग ६ भी
तथा ज्ञानदीपिका १९० ८-६-०
- * १४ तोषयात्रानु विमान
(आ योजी) ६४ ०-२-०
- * १५ अध्यात्मभजनसंग्रह १९० ०-६-०
- * १६ गुरुबोध १७४ ८-४ ०
- * १७ तापज्ञानदीपिका १२४ ८-६-०
- १८ गुरुलीलसंग्रह भा १ ११२ ०-३ ०
- * १९-२० आयकधर्मस्वरूप भाग
१-२ (आयुस्ति योजी) ४०-४०-५-०
- * २१ भजनपदसंग्रह भाग ६ द्वौ २०८ ० १२ ०
- २२ घटनामूल ८३० ० १४ ०
- २३ योगदीपक ३०८ ० १४ ०
- २४ जैन ऐतिहासिक रासमाळा ४०८ १-०-०
- * २५ आन दधनपद (१ ८) संग्रह
भाचार्य सहित ८ ८
- * २६ अध्यात्मशास्त्र (आ) २७ काव्यसंग्रह भाग ७
- * २८ जौधर्मनी
अर्वाचीन

२९ कुमारपाळ (हिंदी)	२८७	०-६-०
३० श्री ४-३४ सुखसागर गुहगीता	३००	०-४-०
३५ पद्मद्रव्यविचार	२४०	०-४-०
३६ विजापुरवृत्तांत	९०	०-४-०
३७ सावरमतीकाव्य	१९६	०-६-०
३८ प्रतिज्ञापालन	११०	०-५-०
३९-४०-४१ जैनगच्छमतप्रबंध, संघप्रगति, जैनगीता	३०४	१-०-०
४२ जैनधातुप्रतिमा लेखसंग्रह भा १	१-०-०	
४३ मित्रमैत्री	०-८-०	
४४ शिष्योपनिषद्	४८	०-२-०
४५ जैनोपनिषद्	४८	०-२-०
४६-४७ धार्मिक गद्यसंग्रह तथा सदुपदेश भाग १ छो	९७६	३-०-०
४८ भजनसंग्रह भा ८	९७६	३-०-०
४९ श्रीमद् देवचंद्र भा १	१०२८	२-०-०
५० कर्मयोग	१०१२	३-०-०
५१ आत्मतत्त्वदर्शन	११२	० १० ०
५२ भारतसदकारशिक्षण काव्य	१६८	० १० ०

૫૩ શ્રીમદ્ દેવચન્દ્ર મા ૨	૧૨૦૦	૩-૮-૦
૫૪ ગહુલીસંગ્રહ મા ૨	૧૩૦	૦-૪ -
૫૫ વ્રમપદ્ધતિટીકાભાષાતર	૮૦૦	૩-૦-૦
૫૬ ગુરુગીત ગુહલીસંગ્રહ	૧૨૦	૦ ૧૨ ૦
૫૭-૫૮ આગમસાર અને અષ્ટાશ્મગીતા	૪૭૦	-૬-૦
૫૯ દેવચન્દન સ્તુતિ સ્તવન સંગ્રહ	૧૭૫	૦-૪-૦
૬ પૂજાસંગ્રહ મા ૧ લો	૪૧૬	૧-૦-૦
૬૧ ભજનપદસંગ્રહ મા ૧	૫૮૦	૧-૮-૦
૬૨ ભજનપદસંગ્રહ મા ૧૦	૨૦૦	૧- -૦
૬૩ વ્રસદુપવેશ મા ૨	૫૭૫	૧-૮-૦
૬૪ ધાતુપ્રતિમાલેખ સંગ્રહ ભાગ ૨ પૃ ૨૫૨		
૬૫ જૈનદષ્ટિપદ્ધિશાસ્યોપનિષદ્ ભાષાર્થધિવેચન	પૃ ૩૬૦	૧-૦-૦
૬૬ પૂજાસંગ્રહ દ્વિતીયાશ્રુતિ તથા અમ્ય પૂજાઓ સહિત ભાગ ચીજો		૨-૦-૦
૬૭ સ્નાનપૂજા		૦-૨-૦
૬૮ શ્રીમદ્ દેવચન્દ્રજી ને તેમનું જીવન ચરિત્ર	પૃ ૩૨	૦-૨-૦

સસ્કૃત ગ્રન્થો

ન, ૬૯ શુદ્ધોપયોગ ૭૧ શ્રેણિક સુયોધ	}	૦-૧૨-૦
૭૦ દયાગ્રન્થ ૭૨ કૃષ્ણગીતા		
૭૩ સંઘર્ત્તદયગ્રન્થ ૭૪ શોકવિનાશક	}	૦ પૃ ૧૫૬
૭૫ પ્રજ્ઞાસમાજ્ઞર્ત-૭૬ ચૈટકયોધગ્રન્થ		
વ્યગ્રન્થ ૭૭ સુદર્શનાસુગોધ		૦ પૃ ૧૬૮
૭૮ લાલા લાજપતરાય અને જૈનધર્મ		૦-૪-૦ પૃ ૧૦૦
૭૯ ચિન્તામણિ		૦-૪-૦ પૃ ૧૦૦
૮૦ જૈનધર્મ અને લીસ્તિ ધર્મનો	}	૧-૦-૦ પૃ ૨૧૨
સુધાયલા દ્વિતીયાધૃત્તિ		
૮૧ જૈન લીસ્તિ સયાદ પ્રથમાધૃત્તિ		
૮૨ સત્યસ્વરૂપ		૦-૧૨-૦ પૃ ૨૦૪
૮૩ ધ્યાનવિચાર દ્વિતીયાધૃત્તિ	}	૧-૦-૦ પૃ ૧૩૨
૮૪ અપ્યાન્મગીતા (સસ્કૃત)		
૮૫ આત્મસમાધિ શતક (સસ્કૃત)		

હાલ છપાતા ગ્રન્થો

(૧) આત્મપ્રકાશ

(૨) મોદુ વિજાપુર ધૃત્તાત

સદ્ગુરુસ્તાવન.

હે સદ્ગુરુ ! તમે જેને અભય આપ્યું તેના અજ્ઞાનનો નાશ થયો હે સદ્ગુરુ તું સૂર્યથી પણ શ્રેષ્ઠ છે, કારણ કે સૂર્યપ્રકાશવડે અધકારનો નાશ થાય છે, પણ તમારા ઉપદેશથી અજ્ઞાનરૂપ અધકારનો નાશ થાય છે તે અજ્ઞાનરૂપ અધકારનો નાશ કદિ સૂર્યથી થતો નથી હે સદ્ગુરુ ! ! તમે પાર્શ્વમણિથી પણ અધિક છો, પાર્શ્વમણિ લોહનું સુવલ્લ બનાવે છે પણ પાર્શ્વમણિરૂપ લોહુ યદ્યં શક્યુ નથી, અને તમે તમારા શિષ્યને તમારા જેવાજ બનાવો છો, કેમકે તારો હાસ છે તે અજ્ઞાનીઓનો ગુરુ થાય છે હે સદ્ગુરુ ! તને સમુદ્રની ઉપમા આપીએ પણ સમુદ્ર તો ખારો છે, અને હીરભાગરની ઉપમા આપીએ પણ તે તો એક ઈંદિ છે મેરૂ પર્વતની ઉપમા આપીએ તો મેરૂ કઠણ પથ્થર છે અને તું તો શરણાગત, દીન ઉપર કૃપાવત અને કેમળ છે તને આકાશની ઉપમા પણ આપી શકાતી નથી, કારણ

કે આકાશ જડ છે, તને પાણીની ઉપમા આપીયે
 પણ તે અપાતી નથી, કારણકે પાણી તો પરમાણુ
 જલકણરૂપ થઈ જાય છે, અને તારૂં રૂપ તો અચળ
 છે કપ્પડની ઉપમા આપીયે તો તે વસ્ત્રનામા
 આવેલા વિષયો આપનાર છે ને તારૂં આપવું
 કંઈ તેવું નથી જે નિરાકારનો કોઈ ચિંતા રાખતું
 નથી તે તું આપે છે, માટે ચિંતામણિ રત્ન પદ્મ
 રત્ન ઉપમા પણ તને યોગ્ય નથી વળી નિરાકારની
 કામના ન કરી છતાં તું આપે છે એટલે કામધેતુની
 ઉપમા પણ કંઈજ નથી હે સદ્ગુરુ ! તને લક્ષ્મીમાન
 કહીયે તો લક્ષ્મી અથવા ધન તો નાશવત છે માટે
 તેમ પણ તને કેમ કહેવાય ? કારણકે તું તો મૌલરૂપી
 લક્ષ્મી આપે છે સ્વર્ગલોક તથા ઈંદ્રની સાહેબી
 જાતે દહાડે જતી રહે છે અને તારી કૃપાથી તો જે
 પ્રાપ્તિ થાય છે તે અચળ છે

સતસ્તુતિ.

પરમાર્થ ઉત્પન્ન થવાનું કૅકાણું જે સતજનો
 તેને હું વદન વડે છું કારણ કે મતજનોથીજ નિરા
 કારનું શુભ જ્ઞાન જગતમા પ્રગટ થાય છે નિરાકાર
 આત્મવસ્તુ, લક્ષમા ન આવનારી તથા વાણીમા ન
 આવી તેથી તેનો વિષયોની માફક લાલ નથીજ,
 તથાપિ તે અપ્રતિમ વસ્તુ સતસમાગમવડે સહે
 લથી પ્રાપ્ત થાય છે શુદ્ધ બુદ્ધ પરમાત્મા દેહમા
 છતાં પણ જોવામા આવતા નથી, તેને માટે અનેક
 પ્રકારના સાધનો કરવામા આવે છે, તો પણ તે પ્રાપ્ત
 થતા નથી જોવા પરમાત્મા સતસમાગમે સહજ
 મળે ॥ જેનું સ્વરૂપ હીપકવડે અથવા અનેક પ્રકા
 રના પ્રકાશવડે જોવા લાગીયે તોપણ દેખાતું નથી,
 એવું આત્મસ્વરૂપ સતસમાગમે સહજ અનુભવમા
 આવે છે આત્મસ્વરૂપની પ્રાપ્તિ થવા સાડે અનેક
 પ્રકારની ઇચ્છા સખી પ્રયત્ન કરનારા તથા તર્કબાજ
 લોકો સફળરૂ તથા સતસમાગમ વિના મૂળા બેડા
 બલબલ, તેનાથી કંઈ થઈ શક્યું નહિ આનંદ,

સતોપ અને સુખના મૂળને રહેવાનું સ્થાનક તેજ
મત છે મત સમાધિનું ઠેકાણું, યોગનો લઠાર
અને મુક્તિનું પીયઃ છે જગતને વિષે મહામર્થ
તથા દાન પુણ્યમા અનેક શૂરાઓ પટેલા છે મોટા
મોટા ચક્રવર્તિ રાજાઓ, બાદશાહો, હાકેમો તથા
છે તથા યજ્ઞે, પણ તેમાંથી કોઈ મુક્તિ આપી
શકતું નથી ત્રણે લોકમાં કોઈનાથી ને દાન આપી
શકાય નહિ એ સતો સહેલે આપે છે, એ સતોનો
સમાગમ સર્વ કરતા અધિક છે મૂર્ખો સતોનો
સમાગમ સમજી શકતા નથી અને તેમનું વહેહુ
તેઓ હસી ઠાટે છે મૂર્ખ જે પ્રકારના છે

મૂર્ખનાં લક્ષણ.

મૂર્ખ જે પ્રકારના છે (૧) અવશ્ય મૂર્ખ (૨)
પદ્મ મૂર્ખ, જેઓ પ્રપચી છે અને સગાઓ સાથે
વિરોધ કરે છે તે મૂર્ખ ને સર્વસગાસખધીને
છોડી સીવય યદ્ય પોતાના અતરૂની વાત સીને કહે
તે મૂર્ખ પરચી સાથે પ્રેમ કરે, સાસરના ધરમા

વસે અને અકુલીન કન્યા સાથે વરે તે મૂર્ખ સમર્થ
 માથે ગર્વ કરે, મનય મમત રાખે અને બળ વગર
 સત્તા બતાવે તે મૂર્ખ આત્મ સ્તુતિ કરે, દેશમાં
 વસી હુ ખ લોગવે અને જાપદાદાની બડાઈ હાકે
 તે મૂર્ખ કારણ વિના હામ્ય કરે, ઘણું અવિવેકી
 અને ઘણાનો દુશ્મન તે મૂર્ખ, માનમાં અપમાનમાં
 સમજે નહિ અને જેનું મન સદા બ્યસનમાં મગ્ન રહે
 તે મૂર્ખ, ધરમાં વિવેક દેખાડે, સખામાં શરમાઈ
 જાય અને બોલ બોલતા વિમરી જાય તે મૂર્ખ
 જ સાજાજે નહિ તેને શીખવવા જાય, વડીલોની
 પાસે શાનીપણ દર્શાવે તે એક મૂર્ખ એકદમ
 વિધથી અને નિર્લજ્જ બની મર્યાદા મૂકી ભટક્યા કરે
 તે એક મૂર્ખ જ્યાં માન નહિ ત્યાં વારંવાર જાય
 ને માન અપમાન ગણે નહિ તે મૂર્ખ દેવ પિતાને
 માને નહિ, શબ્દ વગર મોટી મોટી વાતો કરે અને
 જેના મોમાં અપશબ્દો ભરેલા હોય તે એક મૂર્ખ
 ધરમાં મોટી મોટી વાતો કરે બહાર ગરીબ ચર્મ ફરે,
 એવો મૂઢ અને બેવકુફ મૂર્ખ નીચની ઠોરતી કરે,

પરમ્પરી સાથે એકાત કરે અને રસ્તે ચાલતા ખાતો જાય તે એક મૂર્ખ કરેલા ઉપાયને બાણે નહિ, ઉપદાને અવગણ્ય ગણે થોડું કરી ઘણું જણાવે તે મૂર્ખ મહામા કારણ વિના હમે તે મૂર્ખ મોટાઓની સામે લાખા પગ ઘાતી બેસે તે એક મૂર્ખ કારણ વિના સલામા બોલી ઉઠે તે એક મૂર્ખ વિદ્યા, વૈભવ, ધન, પુરુષાર્થ અને માન વગર ખાલી શુભાન કરે તે મૂર્ખ હુમ્મો, લક્ષ્મી, લખાડ, કુકર્મી, કુટેલ, બેગર્જ અને અધોરી તે મૂર્ખ ઢાલ, આખ, હાથ, વસ્ત્ર, અને પગ સર્વ કાળ મેલા રાખે તે એક મૂર્ખ સલામા નાગો દેખાય તેવા વસ્ત્રો પહેરી જાય તે મૂર્ખ અભિમાનથી, ક્રોધથી અને કુબુદ્ધિથી પોતાના પોતેજ વધ કરે અને જે હઠ બુદ્ધિ વગરનો તે એક મૂર્ખ બોલીને બારગણ બતાવે અને તે પ્રમાણે કરે નહિ તે મૂર્ખ પોતે શુ બોલે છે તેનું જેને જ્ઞાન નથી તે એક મૂર્ખ મોટાઓની સાથે વિનયથી વર્તે નહિ અને પોતાનો કબ્જો ખરેા કરવા જાય તે એક મૂર્ખ પોતે સર્વવાતે પૂર્ણ હોય એમ માને,

કપટી કદિ બીવુ નહિ સલામા શરમાવુ નહિ, અર્થ
 વગર બોલવુ નહિ અને નકામી જડાઈ હાકવી નહિ,
 પ્રસિદ્ધપણુ છેડવુ નહિ, પરાધીન થવુ નહિ અને
 કોઈના પર પોતાનો બોલો નાખવો નહિ જોડી
 ખાતમી આપવી નહિ, આદર વગર બોલવુ નહિ,
 સલામા મસ્કરી કરવી નહિ ઘણુ ઉઘવું નહિ
 ઘણુ ખાવુ નહિ અને ચાડીયાને ઘેર રહેવુ નહિ,
 મહોમા ગાળ રાખવી નહિ, કોઈને જોઈ હસવુ
 નહિ અને કુળવતપણામા ખામી આણવી નહિ,
 દેખેલી વસ્તુ ચોરવી નહિ અને અતિકૃપણુ થવુ
 નહિ અને મિત્ર સાથે ક્ષેશ કરવો નહિ શુર વિના
 રહેવુ નહિ અજ્ઞ મન શાન્ત છે એવુ માનવુ નહિ,
 સત્ય માર્ગે છેડવો નહિ અસત્ય માર્ગે જવુ નહિ
 અને કોઈ કાળે જોડી વાતનુ અસિમાન રાખવુ નહિ

મનુષ્યદેહ

મનુષ્ય દેહની પ્રાપ્તિ દુર્લભ છે દેહના વિષે મોટો
 લાભ એ થાય છે કે જે જે પરમાર્થની ઈચ્છાકરીયે

નહિ, પેટમાં કષ્ટ રાખવું નહિ અને કુળહીન કન્યા
 પરણવી નહિ વગર વિચારે બોલવું નહિ, અમર્યાદ
 પછે તેમ વિચાર કર્યા વિના ચાલવું નહિ, લોકોથી
 નમ્રતા રાખવી, પાપીનું દ્રવ્ય લેવું નહિ અને પુરુષ
 માર્ગ છોડવો નહિ, નિદા કરવી નહિ અસત્યનો
 સંગ કરવો નહિ, બળાત્કારે સ્ત્રીનું અને દ્રવ્યનું
 હરણ કરવું નહિ, ભાષણકર્તાનું અપમાન કરવું
 નહિ એકમતા તોડવી નહિ, અને વિલાસ્યામ છોડ
 વો નહિ બહુ બકનાર સાથે અને વાચાળ સાથે
 લડવું નહિ અને સત્સંગે ચાલનારનું અપમાન
 કરવું નહિ અતિ ક્રોધ કરવો નહિ, મિત્રને છળવો
 નહિ અને મનમાં ભણવાનો અભાવ આણવો નહિ,
 ઘડી ઘડી રીસાવું નહિ અને પરત્ક્રમ કર્યા વિના ઠહે
 વું નહિ, બોલેલો ભાલ જૂલવો નહિ, વખત પડે
 સામર્થ્ય ચૂકવું નહિ, આજસમા સુખ માનવું નહિ
 કોઈની ચાહી ચુગલી કરવી નહિ, શરીરને અતિ
 સુખ નાપવું નહિ પુરુષ પ્રયત્ન છોડવો નહિ અને

કપટી કદિ બીવુ નહિ સલામા શરમાવુ નહિ, અર્થ
 વગર બોલવુ નહિ અને નક્કામી બડાઈ હાકવી નહિ,
 પ્રસિદ્ધપણુ છોડવુ નહિ, પરાધીન થવુ નહિ અને
 કોઈના પર પોતાનો બોલો નાખવો નહિ ખોટી
 બાતમી આપવી નહિ, આકર વગર બોલવુ નહિ,
 સલામા મરકરી કબ્બી નહિ ઘણુ ઉંઘવું નહિ
 ઘણુ ખાવુ નહિ અને ચાડીયાને ઘેર રહેવુ નહિ,
 મહોમા ગાળ રાખવી નહિ, કોઈને જોઈ હસવુ
 નહિ અને કુળવતપણામા ખામી આણવી નહિ,
 દેખેલી વસ્તુ ચોરવી નહિ અને અતિકૃપણુ થવુ
 નહિ અને મિત્ર માથે કવેશ કરવો નહિ શુરૂ વિના
 રહેવુ નહિ અજ્ઞ ધન ચાત્ર્યત છે એવુ માનવુ નહિ,
 મત્સ્ય માર્ગ છોડવો નહિ અસત્ય માર્ગે જવુ નહિ
 અને કોઈ કાળે ખોટી વાતનુ અભિમાન રાખવુ નહિ

મનુષ્યદેહ.

મનુષ્ય દેહની પ્રાપ્તિ દુર્લભ છે દેહના વિષે મોટા
 લાભ એ થાય છે કે જે જે પરમાર્થની ઈચ્છાકરીયે

અન્નિ વિગેરે એ ઘરને સત્તા મુજબ સત્તા ચલાવવાનું વિચારે છે, તેમજ ઘરને બાંધનાર મૂર્ખ માણસ કહે છે કે આ ઘર તો માફ છે પરંતુ બાંધનાર મહા આફત આવી પડવાથી તે ઘર ગામ તથા દેશ છોડીને જતો રહ્યો.

ઘર બાળત આત્માને પૂરેપૂરો અનુભવ થયો કે આ રીતે ઘર તો નાપાયાદાર છે, તેમજ આશુખ્ય પણ બે દિવસનું છે માટે કાર્ધપણ શુજરાત કરવું

ઘરને માફ મા યુ પણ માફ નથી, તેમજ શરીરને માફ એમ કહું તો માયુ છે તે સ્ત્રીઓ, જુ વિગેરેનું ઘર છે, તે જીવો માથાને ખાઇ મોજ કરે છે

વજા વાળના મૂળિયામા કીડાઓનું ઘર છે તેઓ તે જગ્યાનું ચામડું ખાય છે અને ગડ શુભડ ચાય છે, તેમા તો સર્વ કીડાઓજ છે પેટમધ્યે કીડા, કરમીઆ પ્રત્યક્ષ દેખાય છે, અનેક જીવોનું લક્ષ અશુચિનું ઘર એવો નરદેહ છે, એવા શરીરને મૂર્ખ

(૧૫)

પોતાનું માને છે પરંતુ તે જીવેના જોરાક છે દેહ
પરમાર્થ માટે લગાડવો તેમાજ તેનું સાર્યક છે નહિ
તો તે વ્યર્થ ગયો, જે પ્રપચી મૂર્ખ છે તે પરમાર્થ
સુખ કંઈ પણ જાણતા નથી, તેથી તેમનું શરીર
બીજાના ઉપકારમા આવતું નથી, સતોનું શરીર
હંમેશા પરના ઉપકારમા આવે છે

સહવિદ્યા.

ભાવિક, સાર્વિક, સમાવત, દયાશીળ ને નમ્ર
તાથી અમૃત જેવું ભાષણ કરનારા હોય છે

સહવિદ્યાવત કારજ કરનાર છતાં અભિમાન
રહિત ગાનાર પણ ભગવદ્ગુણ ગાનાર અને પૈસાદાર
છતાં ભગવદ્ગતી ભક્તિ કરે છે, સર્વજ્ઞ છતાં ઉદાસી,
બહુદ્યુત છતાં સંન્યસન ને સત્વગુણી તથા નીતિમાન
છતાં સર્વનો મિત્ર હોય છે

સહવિદ્યાવત, સત્યવચની, શુભવચની, ક્રોધ
હવચની, મધુરવચની હોય છે એવી સહવિદ્યા બહુ
સારી છે

પદત મૂર્ખ લક્ષણ

જાણેલ છતાં જે મૂર્ખ તે પદતમૂર્ખ તેના લક્ષણ સાબળવામાં કોઈએ દુષ્કર્મ માનવું નહીં, કેમકે પોતાના અવશ્યો ત્યાગવાથી સુખ પ્રાપ્ત થાય છે

પણુ જ્યો સામજેલ હોય, શાસ્ત્ર જાણેલો હોય અને પ્રજ્ઞાશાનની વાનો કરે પણ જોગી આશા તથા જોડુ અભિમાન મૂકે નહિ તે પદતમૂર્ખ

સ પૂર્ણ જ્ઞાન વાન્યા વિના અમર્યાદા જ્ઞાનકા રને દોષ આપે છે જ્ઞાનમાં વર્ણવેલા ગુણને અવગણ્ય સમજે છે તે પદતમૂર્ખ

હું જાણીતો છું એવું માની હરેક કામમાં માથું મારે છે ને ક્રોધ થાય તો તેને સ્વાધીન શખી શકતો નથી, લોકોનો અધિકાર જાણ્યા વિના બોલવાની મહેનત લે છે, પારકાને જે વાતનો દોષ મૂકે છે તેજ વાત પોતે આચરે છે, ને તેની પોતાને ખબર પડતી નથી

ભગવાનની સ્તુતિ નહીં કરતા માણસોની સ્તુતિ
કવિતા વિગેરેમા કરે છે, તેમજ જે નજરે પડે તેના
વખાણ કરવા માટે છે

શ્રીઓના અવયવ વર્ણવે છે તેમજ અનેક
પ્રજાના નાટકોના હાવભાવનું વર્ણન કરે છે, ને પર
માત્રમાને મૂલી જાય છે, વેલવમા ભરાઈ પ્રાણિમાત્રને
તુરંત ગણે છે અને પોતે નાસ્તિક બને છે

મા ઉપર એક અને પછવાડે બીજી એવી
તેની ટેવ છે, તથા બોલવું જુડું ને કરવું પણ જુડું
સાચીવાત બાળુ પર મૂકી લોકોને રૂથલી વાતો
કરે છે ને એમ પોતાનું જીવતર પરાધીન કરે છે

સત્ક્રિયાઓ, લોકોને બતાવવામાટે ઉપર
ઉપરથી કર્યા કરે છે ન કરવાનું કરવા માટે છે, ને
સિધ્ધો માર્ગ મૂકી અમરનો જ્યા ત્યા ભરાઈ રહે છે

રાત્રી દિવસ સાશ અથો સાશજતો છતા
પોતાના અવગુણો તજતો નથી, ને પોતાનું હિત

પઢત મૂર્ખ લક્ષણ.

બહેલ છતાં ને મૂર્ખ તે પઢતમૂર્ખ તેના
લક્ષણ સાબળવામાં કોઈએ દુષ્ણ માનવું નહીં,
કેમકે પોતાના અવશ્યો ત્યાગવાથી સુખ પ્રાપ્ત
થાય છે

ધણા માથો માસખેલ હોય, શાસ્ત્ર બહેલો હોય
અને પ્રહરણની વાનો કરે પણ ખોટી આશા તથા
ખોટું અભિમાન મૂકે નહિ તે પઢતમૂર્ખ

સ પૂર્ણ અથવા અધ્યા વિના અમર્યોજ અમકા
રને દોષ આપે છે અથવા વર્ણવેલા શુષ્ણને અવશ્ય
સમજે છે તે પઢતમૂર્ખ

હું બાણીતો છું એવું માની હરેક કામમાં
માથુ મારે છે ને ક્રોધ થાય તો તેને સ્વાધીન શખી
શકતો નથી, લોઠાનો અધિકાર બાણ્યા વિના બાલ
વાની મહેનત લે છે, પારકાને ને વાતનો દોષ મૂકે
છે તેજ વાત પોતે આવરે છે, ને તેની પોતાને
ખબર પડતી નથી

(૧૭)

ભગવાનની સ્તુતિ નહીં કરતા માણસોની સ્તુતિ
કવિતા વિગેરેમાં કરે છે, તેમજ જે નજરે પડે તેના
વખાણ કરવા માટે છે

શ્રીઓના અવયવ વર્ણવે છે તેમજ અનેક
પ્રકારના નાટકોના હાવભાવનું વર્ણન કરે છે, ને પર
માત્માને મૂકી જાય છે, વૈભવમાં ભરાઈ પ્રાણિમાત્રને
તુરંત મરણે છે અને પોતે નાસ્તિક બને છે

મા ઉપર એક અને પછાટે બીજી એવી
તેની ટેવ છે, તથા બોલવું જુદું ને કરવું પણ જુદું
સાચીવાત બાબત પર મૂકી લોકોને રૂચતી વાતો
કરે છે ને એમ પોતાનું જીવન પગધીન કરે છે

સતક્રિયાઓ, લોકોને બતાવવામાં તે ઉપર
ઉપરથી કર્યા કરે છે ન કરવાનું કરવા માટે છે, ને
સિધ્ધો માર્ગ મૂકી અમરનો જ્યાં ત્યાં ભરાઈ રહે છે

મત્રી દિવસ સારા ગ્રંથો સાજાગતો છતાં
પોતાના અવશુષ્કો તજતો નથી, ને પોતાનું હિત

પોતે બાણુતો નથી, એવા સર્વ અવગુણોનો ત્યાગ કરવા વાસ્તે પઢત મૂર્ખના લક્ષણો કહ્યા, મુખ્ય વાત એજ છે કે સર્વ મૂર્ખમા મોટો મૂર્ખ તો તેજ કે જે સસારમા સુખમાને છે, કેમકે સસારના હુ ખ જેણે જગત્મા અન્ય હુ ખ નથી

શ્લોક

જન્મદુઃખ જરાદુઃખ, મૃત્યુદુઃખ પુનઃ પુનઃ
સસારસાગરે દુઃખ, તસ્માજ્જાગૃદિ જાગૃદિ ॥૧॥

જન્મ એજ હુ ખતુ મૂળ છે, તે એણે કે બાણુ સસાર રૂપી અગાશ ઉપર સૂણુ, તેથી જેણે જન્મ લીધો તેણે પોતાનું હિત કરણુ, ઘડપણમા પણુ તેણે જ હુ ખ થાય છે, આત્મસાક્ષી રચકમા અનતીવાર જન્મ મૂર્ખ માટે આત્મહિત કરવા ચૂકણુ

(૧૯)

ગુરુ કોણ.

સદ્ગુરુકૃપા મેળવ્યા વિના મનગમતા સત્
કર્મ કરે તે અધમનુબ્ય ઠોકર ખાઈ ખાડામા પડે
તેમ છે આખમા અજન આજવાથી જમીનમા
દાટેલુ દ્રવ્ય જેમ દેખાય છે, તેમ સદ્ગુરુના વચનવડે
જ્ઞાનનો પ્રકાશ પડતા સર્વ વસ્તુ જણાય છે

સદ્ગુરુ વિના જન્મારો ફોકટ અને વ્યર્થ છે,
કેમકે તે વિના પરિતાપ ટળતો નથી

મોક્ષ ઇચ્છનારે સદ્ગુરુને ચરણે જવું મહા
મહેનતે ચૌદ વિદ્યા અને ચૌસઠ કળાનો અભ્યાસ
કર્યો, કિંતુ સદ્ગુરુ વિના પરમાર્થતત્વરૂપમોક્ષની
પ્રાપ્તિ થતી નથી કોઈ હુન્નર કળા શીખવનારને ગુરુ
કહે છે, પણ તે કાંઈ મોક્ષ આપનાર સદ્ગુરુ નથી

પ્રાણી માયારૂપી જાળમા પડી સસારનું દુઃખ
લોગવે છે, તેમાથી સદ્ગુરુ તેને છોડાવે છે

ગર્ભાવાસ લોગવવાના સ કટને તથા ગર્ભથી

બહિર આવી ભોગવવાના અનેક પ્રકારની દુ ખરૂપ
વહિને સદ્ગુરૂ, જ્ઞાનખડ્ગથી કાપી નાખે છે ઉપ
દેશ વાણીવડે નિજ વસ્તુ દેખાડનાર સદ્ગુરૂ છે

જે જે રસ્તેથી મનને સમજાવ્યું પડે તે તે રસ્તે
જ્ઞાનવડે મનને સમજાવી મુક્તિ અર્પણ કરાવે છે તે
સદ્ગુરૂને જેવા તેવા બાણવા નહિ શિષ્યને સાધન
માર્ગે લગાડે નહીં અને ઈદ્રિયોને દમન કરાવે નહિ,
તેવો કહી ગુરૂ કરવો નહીં શિષ્યની મરજી રાખી
તેને ગમતી રીતે બોલનારને સદ્ગુરૂ બાણવો નહિ

જે વૈદ્ય રોગીને મરજી મુજબ વર્તવા કહે છે
તેથી રોગીનો ધાત સાથ છે તેવીજ રીતે ખુશામત
ખોર તે સદ્ગુરૂ નથી

ધર્મગુરૂ વિના સ સારી ગુરૂ ઘણા પ્રકારના છે
એક યત્રગુરૂ, એક તત્રગુરૂ, એક ઉસ્તાદ ગુરૂ, એક
વિદ્યાગુરૂ, એક કુવિદ્યાગુરૂ, એક માતાગુરૂ, એક
પિતાગુરૂ, એક રાજગુરૂ વિગેરે અનેક પ્રકારના ગુરૂ
બાણવા મોક્ષ આપનારા સદ્ગુરૂ તે ધર્મગુરૂ બાણવા

સદ્ગુરુ સાથે સુશિષ્યોના યોગ થયો અને આત્મજ્ઞાનનું શ્રવણ ન કરે તો જેમ સારી જમીનમાં સાડી બી વાળ્યા છતાં વરસાદ વિના બેગે નહિ, તેવી રીતે થશે ઉત્તમ જ્ઞાન વિના લોળા લોકો પાળ હી તથા નાસ્તિક મહાત્મા પ્રવેશ કરે છે

શિષ્યો કેવા હોય.

શિષ્ય દિલથી સાદુ આચારવત કેવળ વૈગ્યશીલ અને સંસારના બધાં ધનમાંથી છૂટવાને પુરણ પ્રવૃત્તિ પામેવો જોઈએ, પરમાર્થ અતિ ઉપયોગી હુશીયાર અને અલખ સ્વરૂપ તરફ લક્ષ રાખે એવો શિષ્ય જોઈએ. વળી તે ધીર, ઉદાર અને પરમાર્થ માટે તત્પર જોઈએ વળી તે પરાપકારી, દોષની અદેખાઈ નહિ કરનાર, શયના અર્થોમાં પ્રવેશ કરનાર અને કાયા, વાચા તથા મનથી હ્રમેચા શુદ્ધ શિષ્ય જોઈએ, તેમજ જન્મ મરણના વિચારોમાં સાવધ, ઉત્તમ ગુણ ગીએલો અને બુદ્ધિમાન જોઈએ, વળી

બુદ્ધિ, પ્રેમ, અને મર્યાદા એ ગુણો પણ શિષ્યોમા
 જોઈએ શુદ્ધિ જાણનાર, નિશ્ચય પામેવો, અને
 વિચાર લેનાર શિષ્ય જોઈએ વળી તે હિ મતવાન
 અને વિશ્વાસુ જોઈએ વળી શિષ્ય વિવિધ સંસારનું
 દુખ જાણી તેમાંથી છટવાની મંછા રાખનાર
 જોઈએ, સંસારના દુ ખેડરી વેશમ્ય લિમજ થાય છે,
 જાસ્તે જેણે સંસારનું દુ ખ ઘણું અનુભવ્યું હશે
 તેનેજ પરમાર્થની વાત ક્યયે જેને સંસારનો ત્રાસ
 ઘણો થયો છે, તેનેજ સદ્ગુણના જાણણપર વિશ્વાસ
 જોઈએ અને તેજ કોઈ કાળે સદ્ગુણને છોડશે નહિ
 જને સંસારનો ત્રાસ થયો નથી, તે સદ્ગુણના
 જાણણપર વિશ્વાસ રાખતો નથી એવા ઘણા
 અવિશ્વાસી કુશિષ્યો જાવસાગરમાં રૂળી ગયા અને
 કામ ક્રોધ રૂષી જડ ચોરીના સપાટામાં સપડાઈ દુ ખ
 ભોગવતા રહ્યા માટે સદ્ગુણના જાણણપર પૂર્ણ
 વિશ્વાસુ તેજ સદ્ શિષ્ય અને તેજ મોક્ષ મેળવવાને
 પૂર્ણ અધિકારી છે જે શિષ્યને સદ્ગુણથી દેવ મોટે
 લાગે તે શિષ્ય કમભાગ્ય છે, કારણ કે દેવ દેવ

ગતિમાથી બીજી ગતિમા ઉપર ત્યાય છે, તે મોક્ષ
આપવાને સમર્થ નથી જેના ઉપર સદ્ગુણની પૂણ્ણ
કૃપા છે તેની આગળ કોઈનું સામર્થ્ય ચાલતું નથી,
કેમકે તેણે જ્ઞાનદૃષ્ટિથી સર્વ વૈભવ તુચ્છ કરી દીધો
છે આ ઠેકાણે દેવતારૂપ દેવ જાણવા

બીજા અસત્ શિષ્ય છે તે માયામા દુસાયા છે
વિષયો ભોગવવાની અત કરણમા પ્રીતિ છતાં ઉપરથી
પરમાર્થ ઉપર પ્રીતિ જતાવે છે, સ સાગમા આન
હમાની પરમાર્થને મશ્કરીમા ઉડાવનાર અને નીચ
કામમા લપટ થયેલા શિષ્યો ઘણા છે, તેમને ઉપદેશ
ડેવો લાગે છે તો કે જેમ ડુધરને ચદન ચોપડીએ
જાયવા પાડાને મુગધી અત્તર લગાડીયે તેવી ગીતે
વિષયલપટને આત્મજ્ઞાનનો વિવેક લાગે છે, વળી
ગધેડો જે ઉઠરડામા આજોડે છે, તેને ખુશખોદાર ફુલની
માળા શા કામની ? તેમજ અધકારમા જામનાર
ધુવડને રાજહસની સગવડ શા કામની ! તેમજ
વિષયનો જાન્યો ધર્મ નર્કમા પડતાગ્ને ભગવાનની

પ્રીતિ ક્યાથી ? કુતરાને મિષ્ટાન્ન ખવરાવીએ અથવા
 વાદરાને જેમ સિદ્ધાસન ઉપર બેસાડીયે તેમ વિ
 પયક્ષ પટને માનનો ઉપદેશ છે, બગલમા સ્ત્રીઓને
 લઈને સન્યાસીઓને કહે છે કે મને સન્યાસી કરે,
 તેવી રીતે વિષયમા લપટ ચઈ અસત્શિષ્ય, જ્ઞાનનો
 મકવાદ કરે છે શુદ્ધો યત્નુ શિષ્ય નરકવાસી થાય છે,
 રમજાન વૈરાગ્ય ઉપજ્યો અને શુદ્ધને નમસ્કાર કર્યો
 તેથીજ જ્ઞાનપ્રાપ્તિ થશે એમ માનવું નહિ રમજાન
 વૈરાગી ઘડીમા રોવા માટે, ઘડીમા પડતું મૂકે, ઘડી
 મા વૈરાગ્ય લાવે, ઘડીમા જ્ઞાનનું અભિમાન આણે,
 ઘડીમા શુભો કરે, ઘડીમા વિદ્યાસ રાખે, એવા
 અનેક ધ્યાના દીવાનાની પેઠે કરે છે હમેશા પાપ
 કરનાર, ઉપકાર પર અપકાર કરનાર, મહા પાપી, કપટી,
 કુતર્કી, વિક પી, અજ્ઞાત, અભાવિક, નિષ્કુર, આગસુ,
 અવિવેકી, અવિદ્યામી, અધીર, અવિચારી, સ શયને
 વળગી રહેનાર, ખરાબ વાસનાવાળું હૃદય એ સર્વ
 કુશિષ્યોમા હોય છે વળી કુશિષ્ય બળ, વડાઈ, નિદા,
 તથા દેહાભિમાનવડે હું જ છું એવો બકવાદ કરે

એવા જે માયા તથા મદવડે આધગા થઇ ગયા
 , તેમને આત્મજ્ઞાન શી રીતે મળે ? કેમકે તેને
 જ્ઞા પાપોને લીધે સફળુદિ આવતી નથી, તેમને
 દ્વાવસ્થાની પીડાથી મજબુરોનાં બહુ સમજણ
 ૧૬૨

આત્મજ્ઞાન.

નાનાશાસ્ત્રપઠેન્નોકો, નાનાદેવતપૂજનમ્;
 આત્મજ્ઞાન વિના પાર્ય, સર્વકર્મ નિરર્થકમ્.

જ્ઞાન જેણે પવિત્ર તથા ઉત્તમ બીજી કંઈ ન
 થી, સર્વ ઉપદેશમા આત્મજ્ઞાનનો ઉપદેશ અતિ
 શ્રેષ્ઠ છે જ્યાંસુધી આત્મજ્ઞાન થયું નથી ત્યાં સુધી
 સર્વ કર્મ નિષ્ફળ છે વિષયરૂપી વસોપાત જતું
 નથી અને વિદ્યા, શાસ્ત્ર, ગાયન, વૈદ્ય અને વેદ આ
 વડે પણ તે આત્મજ્ઞાન નથી વળી અનેક શ્રી પુ
 રોની પરીક્ષા તે પણ સત્ય જ્ઞાન નથી ઘોડા હાથી
 તેમજ જ ગલી જનાવડોને પરખવા તે પણ તાત્ત્વિક

જ્ઞાન નથી તરેહુવાર માતુઓ, સિક્કાઓ, મને ૨
 ત્નેની પરીક્ષા એ સાચુ જ્ઞાન નથી વળી જાતજાતના
 પંથર, વાણી ત્રો અને કારીગરીની પરીક્ષા કરવી તે
 પણ સત્યજ્ઞાન નથી કાવ્યમા કુશળપણ, ગાયન નૃત્ય
 તથા સમામા વાતોથી ચતુરાઈ જતાવવી તે પણ
 સાચુ જ્ઞાન નથી ઘણા પ્રકારના જ્ઞાન છે, પણ તે
 સર્વ જ્ઞાનમા આત્મજ્ઞાન એટલે છે કારણ કે આત્મ
 જ્ઞાનથી જન્મ મરણના ફેરા ટળે છે, અને આધિ
 વ્યાધિ ઉપાધિના હુ ખો નાશ પામે છે અને ક્રોધ,
 માન, માયા, લોભ, રાગ, દ્વેષનો નાશ થાય છે હું
 કેાણ છું, ક્યાથી આવ્યો અને ક્યા જઈશ મરણ
 શાથી થાય છે, અને જન્મ મરણ શાથી ટળે છે તેનું
 જ્ઞાન કરવું પચ્ચદેહથી આત્માને જુદો જોળખવો
 અને ષટ્ લેશ્યાથી આત્માને જુદો જાણવો, અજ્ઞા
 નરૂપી સન્નેપોતવાળાને આ જાણતની સમજણ
 પડી શકતી નથી અજ્ઞાનરૂપી ભર ઉધમા સર્વ
 વિષયોરૂપી જુતો વળગે છે, માટે આત્મજ્ઞાનનું શ્રવણ
 મનન કરવું અજ્ઞાની જીવ સસાગમા ફેરાય છે

ને ચોગરી લાખ છવાયોનિમા ભટકે છે, અને
 નો ભવાન્ત થતો નથી જ્ઞાનીને આ મ સાર જાણતા
 ગ્નિ સમાન જાણે છે અને વિષયો તે વિષ સરખા
 ગે છે જ્ઞાની પુરૂષ પોતાના અંતરમાં સર્વ ઋદ્ધિ
 યે છે શુદ્ધિમાં રહેલું અધારૂં લાડીયોના માર
 રવાથી નાશ પામતું નથી, વા શુરસો કળવાથી
 નાશ પામતું નથી, પણ હીવા વડે તુરંતજ તે નાશ
 પામે છે, અને તે ક્યા ગધુ તેની પણ સમજણ પડતી
 નથી, તેવી રીતે જ્ઞાનરૂપી હીવાવડે મનનું અધારૂં
 નાશ પામે છે વળી જ્ઞાની, સર્વ ઉપાધિ દૂર કરી અ
 સાધ્ય, અલક્ષ્ય, અગોચર, આત્મતત્ત્વ સાધ્ય કરે છે,
 વ શુ તથા બહુ શુ તેનું મૂળ જાણી લે છે વળી
 આત્મજ્ઞાની સ સારમાંથી અને લોભના હાથમાંથી
 મકરમાં નીકળી ગયો વળી જ્ઞાનનો વિવેક મજબૂત
 રવાથી નિશ્ચયને ઘણું જોર આવ્યું, પછી વૈરાગ્યના
 મજથી અવગુણનો સ હાર કર્યો વળી જ્ઞાનીએ પરા
 ધીનતાને ત્યાગી, મમતા ઉપર છાપ મારી, મનને
 પોતાના સ્વરૂપમાં લીન કર્યું વળી જ્ઞાની જૂલને જૂલી

ગયો વળી નાની સાધનથી સર્વ સ સારનો ત્યાગ કરે
 છે, અને પરમાર્થ તુ સાધન કરે છે જે મનથી સ સાર
 નો ક ટાળો માને છે, અને અત કરણથી વિષયોનો
 ત્યાગ કરે છે, અને તેજ આગળ જતા પરમાર્થનો પ ય
 પકડે છે આ મનના યોગથી સ યયો ઉઠે છે અને
 શાંતનો નાશ થાય છે માટે આત્મ સ્વરૂપનો નિશ્ચય
 ખસવા દેવો નહિ જે દેખાય છે તે અસાર છે અને
 દેખાતુ નથી તે બ્રહ્મસાર છે એ વાત સદૃશ્યના
 ભાષણનો વિચાર કરવાથી સમજાય છે માત્ર શરીર
 એવું અતરમા લાગે છે, તેથી માત્ર કહેનારો
 શરીરથી જૂદો છે અને જે જૂદો છે તેજ આત્મા છે
 તથા સ્વરૂપથી મન માત્ર એવું જે માને છે અને
 ન માનનાર મનથી જૂદો છે આત્મા જ્ઞાન દર્શન
 ચરિત્ર વડે પરિપૂર્ણ છે જ્ઞાન એ આત્માનો શુષ્ક છે
 જ્ઞાન, આત્માથી સિદ્ધ નથી જ્ઞાનવડે પોતાના
 સ્વરૂપનો તથા પરના સ્વરૂપનો પ્રકાશ થાય છે માટે
 જ્ઞાન સ્વયં પ્રકાશક છે આત્મજ્ઞાન થયા બાદ બીજું
 કંઈ જાણવાનું રહેતું નથી કારણ કે જેટલા શાસ્ત્ર

છે, જેટલા વેદ છે, તે સર્વ આત્માને વિષે રહેલા
 જ્ઞાનયંત્રી થયેલા છે જેટલા દુનિયાની અંદર
 મતમતાતરો થયેલા છે, તેટલા આત્માના અસદ્
 જ્ઞાનને લીધે છે અસત્ય જ્ઞાનને કુજ્ઞાન કહે છે
 દુનિયાને વિષે થયેા ઘણા છે, પણ સમ્યજ્ઞાનના
 થયેા થોડા છે કારણકે દુનિયામા મણિઓ થોડા છે,
 અને પથરાઓ ઘણા છે જે સાબળવાથી ધીરજ
 ઉપજે, પદોપકાર થાય તથા વિષયવાસના છૂટી જાય
 તેનું નામ પ્રથમ, જે વડે આત્મજ્ઞાનની પ્રીતિ ઉત્પન્ન
 થાય, પોતાના અવશુભો મટી જાય અને અધોગતિ
 દૂર થાય તેનું નામજીવ પ્રથમ, જે વડે પુણ્ય-પાપની
 ઓળખાણ થાય પુણ્ય અને પાપ શાથી બધાય છે
 તેની મમજણ પડે, બધાનું શાથી પડે છે અને મોક્ષ
 શાથી થાય છે, તેનું જ્ઞાન જરાવન્તર પ્રથમ જે પ્રથમા
 મોક્ષરૂપી ફળ લખ્યું નથી તો તે હરાશાનું પુસ્તક
 છે તે સાબળવાથી ખરાબ આશાનોજ વધારો થશે
 જ્ઞાનીઓને તો જ્ઞાનજ નોઈયે લજ્જન કરનારાઓને
 લજ્જન નોઈયે, આરાધન કરનારાઓને આરાધનનું

દહીયા આત્માની સાથે લાગે છે તેનું વેદનું
 તે શાતા જાણવી અને પાપના દહીયા આત્માની
 સાથે લાગે છે તેનું ઉદયે લોગવનું તે અશાતા
 વેદનીય ઠર્મ જાણવું, જગત્મા કોઈ અનેક પ્રકારના
 ભોગો ભોગવે છે, અને કોઈ દુ ખમા દિવસ ગાળે છે
 કોઈ શરીરે સુખી રહે છે અને કોઈને શરીરે દુઃખ,
 દમ, ખામી, ઉધરસ, ગડચુમડ, લગદર, તાવ,
 પક્ષધાત વિગેરે અનેક પ્રકારના રોગોનું ઉત્પન્ન થવું
 થાય છે તેનું વેદનું તે અશાતાવેદનીય ઠર્મ જાણવું
 પદ્મ, પખી, જળચર, મનુષ્યોની દયા-ચાકરી
 કરવાથી પુણ્ય બધાનું છે વળી તેમજ કોઈ જીવને
 કોઈ મારી નાખે તેને બચાવવાથી તેમજ બૂખ્યાને
 જન આપવાથી તેમજ તરસ્યાને પાણી પાવાથી
 તેમજ રોગથી પીડાતાને દવા આપવાથી તેમજ
 મુનિરાજને આહાર વસ્ત્ર, પાત્ર રહેવાનું સ્થાન
 આપવાથી સર્વ કરતા અનંતગણ વિશેષ પુણ્ય
 થાય છે, વળી તેમજ સાધ્વીને પણ આહાર, વસ્ત્ર,

પાત્ર, વસતિ આપવાથી વિશેષ પુણ્ય બધાય છે તેમજ જોડા દોરાની સાર સલાખ લેવાથી પુણ્ય બધાય છે, સાધુ સાધ્વી પ્રમુખને અનેક પ્રકારના શ્રેયો-પુસ્તકો લખાવી આપવાથી પુણ્યબધ થાય છે વળી તેમજ માખાપ વિનાના છોકરાને વિદ્યાદાન આપવાથી પુણ્યબધ થાય છે વળી તેમા યા રાખતુ કે જે તે ઠાર્યકરે પણ જાવના સારી ગહેવ જેમએ ધર્મના કાર્ય કરીને એમ ચિતવે છે કે અરે મે નકામા રૂપેયા વા મહેનત કરી મનમા પશ્ચાત્તા હરે તો પુણ્યબધ બનજર થતો નથી મનોબળ એ સરખુ રહેવુ જેમએ તે ઉપર એક દૃષ્ટાત ની મુજબ જાણવુ —

એક બ્રહ્મચરેકને ઘેર એક મુનિરાજ લોજન પાણી વહોગ્વા પધાર્યા, ત્યારે શેકને મન ખૂબભાવ ઉત્પન્ન થયો તે મુનિરાજને વાઢીથી (કૃત) વહોરાવતા લાગ્યો વહોરાવતા મુનિરાજ પાત્રમા ઘીની ધારા અજડ પડવા લાગી, મુનિ

તેનો સારો ભાવ બોધ પાત્ર લેઈ લીધુ નહિ મન ॥
 એમ વિચાર્યું કે જો હું પાત્ર લેઈ લઈશ તો આ
 શેઠના પરિણામની ધારા તુટી જશે, એમ ધારી
 ધીનો ધારા પાત્રમા પડવા દીધી થોડીવાગમા પાત્ર
 ભરાઈ ગયું શેઠે પાત્રમા ઘૂળ ધી પડેલું જોઈ
 વિચાર્યું કે—અરે આટલું ધી સાધુના પાત્રમા પડેલું
 છે તેને સાધુ શું કરશે ? અરે આતો હોબી જેવા
 જણાય છે, એમ તેના મનનો વિચાર મુનીશ્વરે
 જાણ્યો એટલે તુરત મુનિરાજે ધી વહોરવાનું બધ
 કર્યું, અને શેઠને કહ્યું કે હવે બસ થયું શેઠે કહ્યું
 કેમ શુરૂ ? ત્યારે મુનિરાજે કહ્યું તારા પરિણામની
 ધારા સારી હતી તે તુટી એટલે મેં પાત્ર લેઈ
 લીધું મેં પાત્ર વિશેષ સમયસુધી રાખ્યું હતું
 તેનું કારણ એજ હતું કે તારી સારી પરિણામની
 ધારા તુટી ના જાય શેઠે સર્વ વાત કબૂલ કરી અને
 કહ્યું કે—હું શુરૂ ! હવે ફરીથી વહોરાયું ત્યારે
 શુરૂએ કહ્યું કે હવે કંઈ તેવી પરિણામની ધારા થાય
 નહીં, અને મારે કંઈ વહોરવાનો હવે ખપ નથી

દ્રુત વિશેષ થી લીધું તે પણ તને ક્ષયદો જાણી
 લીધું છે એમ કહી મુનીશ્વર ચાલતા ચલા આ
 દષ્ટાંત ઉપરથી સાર લેવાનો કે કોઈ વખત પુણ્યના
 કાર્ય કરતા આપણે સામા ધણી ઉપર વહેમ લાવીએ
 છીએ, પરંતુ જેવી પરિણામની ધારા તેવું ફળ થાય છે
 અન્ય કોઈ મહાત્મા સત્પાત્ર હોય અને તેમના જાણી
 ને આપણે ગેરવર્તણૂકથી વર્તીએ, અને તે કદાપિ
 આપણા ઘેર આગ્યા ત્યારે મનમાં એમ ચિંતવ્યુ
 કે આ તો મહાત્મા ઠીક નથી, પણ વહોગાગ્યા વિના
 દૂટકો નથી એમ ધારી વહોરાવે તો તેને પુણ્યનો
 બધ, પરિણામ વિના ગી રીતે યથાયોગ્ય થઈ શકે ?
 જેમ મત્ર જે છે તે શ્રદ્ધા (આસ્તા) તથા શુદ્ધ ગમ
 વિધિ વિના જરાબગ ફળ આપી શકતો નથી, તેમ
 દરેક પુણ્યના કાર્ય સારા પરિણામ વિના ફળ આપી
 શકતા નથી કેટલાક તો કીર્તિના સિખારી કે જે પોતે
 જે જે સારા કાર્ય કર્યા હોય છે, તે તે બીજાઓની
 આગળ બડાઇથી કહી બતાવે છે, તે બડાઈ હાક
 વામા સાર એ રહ્યો હોય છે કે મારી સર્વ લોકો

દીર્ઘિ કરે, અને સર્વ લોકોમા-નાત જાતમા મોટો
 કહેવાઈ આમ વિચાર મનમા લાબ્યાથી બરાબર
 પુરુષ બાધી શકતા નથી જેમ ઘઉં જવ ઉગીને મોટા
 થયા હોય, અને પાકવાની તૈયારીમા હોય, એટલામા
 ને જખરૂ હિમ પડે તો ઘઉં જવ બગી જાય છે,
 અને બરાબર પાક થતો નથી, તેમ પુરુષના કાર્યમા
 પણ સમજવું શ્રી ઋષભદેવ સ્વામીએ પૂર્વ ભવમા
 દેહન સાધુને ઉત્તમ ભાવથી ઘી વહેરાવવાથી તીર્થકર
 ગોત્ર બાધ્યું અહો તેમના કેવા પરિણામ ! પરિણામે
 ભધ એ વાત ખરી છે, શ્રી શાતિનાથના
 હારે પૂર્વભવમા હવડયાની રેઠથી ઉત્તમ
 ભાવનાએ ચઢતા તીર્થકર પદવી બાધી દોઢએ વૈયા
 વચ્ચે કરવાડેપ મારાપરિણામથી તીર્થકર નામ ઉ
 પાજારું શુભો દેશાત—જેમ સમ્પ્રતિરાજના હવે
 પૂર્વભવમા લિપ્તુક મટી સાધુ થતા મરતી વળતે
 ઉત્તમ ભાવના ભાવી તેથી તે મગી મુણાલરાગને ત્ય
 સમ્પ્રતિ તરીકે ઉત્પત્ત થયે, આપણી પાસે અને
 શક્તિઓ છે પણ તેને જાણતા નથી, તેમજ જાણીને

કેમ વાપરવી તેની રીત જાણતા નથી તેથી માનવ
 ભવમા મળેલી શક્તિયો, આયુષ્ય ખૂટતા પાછી પર
 ભવમા મળતી નથી તમે વિચાર કરો કે કુમારપાળ
 રાજાના જીવે પૂર્વભવમા શુ મોટું ધર્મ કર્મ કર્યું
 હતું ? કયા કોષ નામનો અથ જેતા માલુમ પડે છે
 કે કુમારપાળે સત્ય ભાવનાથી અને ચોખ્ખા દિલથી
 પરમેશ્વરની કુલથી પૂજા કરી અને એવું પુણ્ય
 સ પાઠન કર્યું કે કુમારપાળરાજા તરીકે ઉત્પન્ન
 થયા હુનિયામા જે પ્રાણીઓ મુખને લોગવતા જણાય
 છે તે સર્વ પૂર્વભવના પુણ્ય જાણવા સારી વા નહારી
 ક્રિયાઓ નિષ્ક્રુજ જતી નથી માટે દરેક મનુષ્યે મન,
 વચન અને કાયાથી સારી ક્રિયાઓ કરતી ના કરે
 તેને કોઈ પકડી બાધતું નથી કહેનાર કહી જાણે કે
 પણ વર્તવું પોતાના હાથમા છે, વાચનાર તો ધણા
 છે, પણ તેનો અર્થ સહજ કરનાર થોડા છે, મનના
 જેટલા ખોટા ભાવથી ચિતવન થાય છે તેટલું પાપ
 કર્મ જ પાય છે, કોઈનું બૂર મનથી ચિતવીએ અને
 તે માણસનું બૂર ના થાય તો પણ બૂર ચિતવનારને

કર્મનો બધ થાય છે કોઈને સુખના સાધનો આપણે
 આપીએ છીએ તો તેથી વિશેષ સુખના બાગીઠાર આ
 પણે પરલવમા બનીએ છીએ, “યાદશી મતિ તા
 દશી ગતિ” જેવી મતિ તેવી ગતિ થાય છે, કહેવત છે
 કે “જ્યારે ઘો મરનારી થાય ત્યારે વાઘડી વાડે
 જાય” આપણું જ્યારે નઠાડું થવાનું હોય છે, ત્યારે એક
 હમ સારા વિચારો પણ ફરી જાય છે મતોની શિખામ
 થો. પણ ડેર જેવી જાગે છે અને તેની વર્તણૂક ફરી જાય
 છે સારૂ થવાનું હોય તો બુદ્ધિ પણ સારી થાય છે,
 અને ધર્મની આસ્થા થાય છે અને ઉત્તમ પુરુષોના
 આગે ચાલવાનું થાય છે, અને ઉલ્લેખ અને સંપ
 તથા ધર્મની બુદ્ધિ થાય છે કોઈ ગરીબનો છોકરો
 હતો તે હુ ખમા દિવસ ગાજતો હતો એક દિવસ
 તેના મનમાં વિચાર થયો કે આ દુનિયામાં કેટલાક
 લોકો મનગમતા લોજન કરે છે, સુદર સ્ત્રીઓ
 પરણે છે, લાખો કરોડો રૂપીયાના માલિક બને છે
 અને સુખમાં દિવસ ગાળે છે પાણી માગતા તેમને દુધ
 આપીને મળે છે અને મને તો પૂરેપૂરું ખાવાનું પણ

મળતું નથી સુકા રોટલાના પણ સાસા થાય ટે
 શરીર ઉપર વચ્ચે પથ્થુ પૂરતું પહેરવા નથી, હવે હું
 કર્મ સાડે કામ કરૂં તો પુણ્ય થાય અને તેથી સુખી
 થાઉં એમ વિચારી વગડામા ગયો ત્યાં એક હરણિના
 બચ્ચાની પાછળ કુતરૂં દોડ્યું અને હરિણીતું બચ્ચું
 નાત્રીને પેલા બીખારીના સામું આવ્યું આ બીખારીને
 દયા ઉત્પન્ન થઈ અને તેને એકદમ ગાલી લીધું અને
 આશ્વાસના આપી એટલામા બચ્ચાના વિયોગથી
 દુખી થએલી એવી હરિણી તેની ચોખ જરતી ત્યાં
 આવી, ત્યારે બીખારીએ પ્રેમપૂર્વક બચ્ચા ઉપર હાથ
 ફેરવી કહ્યું ટે મારા બહાલા બચ્ચા! તારો હું શું ઉપ
 કાર કરૂં, તને શું ખાવા આપુ, તને શાંતિ શી રોતે
 આપુ એમ દયાના પ્રેમભાવથી રડી પડ્યો અને
 તેને જે ચાર બચ્ચીઓ જરી તેની મા આગળ છોડી
 મૂક્યું તેની મા જાણે નવો અવતાર પામી ના હોય
 એમ ખુશી થવા લાગી, અને બચ્ચું પણ ખૂબ આનંદ
 પામ્યું બચ્ચાની માએ આકાશ સામું મુખ ઢગી
 આ બીખારીને ખરા જીવંતી આશિષ આપી હવે

અનેક તરેહના ધધા શીખવતા વગી રોગી
ભીખારીની દવા પોતાની ગાઠના પૈમાથી કરતો હતો.

એક દિવસ ગામની બહાર એક શાની યુનીશ્વર
પધાર્જી તેમને વહન કરવા શ્રદ્ધાળુ મનુષ્યોના ટોળે
ટોળા જતા હતા ત્યારે આ ભીખારી પણ-તે શાની
શુરના દર્શન કરવા ગયો. શુરને દેખી ત્રણ પ્રહસિણા
દર્ષ થોમ્મ સ્થળે બેઠા. શુરએ દર્શન કરવા આવેલા
શ્રદ્ધાળુ જનોની આગળ નીચે પ્રમાણે ઉપદેશ કયે.

હે ભણ્યો ! ! ! આ સસાર છે તે જન્મ, જરા,
મરણના હુ ખથી બારેલો છે, આ સસારમા જીવો
અનાદિકાળના છે તે જીવોનો બનાવનાર કોઈ નથી.
હરેક જીવોને અનાદિકાળથી કર્મ લાગેલાજ છે. અનાદિ
એટલે આદિ નહિ તે, જીવ અજ્ઞાન દશાથી ચોરાશી
લાખજીવોનીમા પરિબ્રમણ કરે છે. કોઈ પૃથ્વી
તરીકે, કોઈ પાણી, વાયુ, વનસ્પતિ, અગ્નિ, કીડા,
મકોડા, વીંછી, જમરા, જમરીઓ, મચ્છ, મગર,
પોપટ, મેના, કબુતર, બાજ, હુકર, કુકડા તરીકે

ઉત્પન્ન થાય છે એમ દરેક યોનિમા ચર્ચિત્તમત્તુ
 કરતા કોઈ મહાપુરુષથી મનુષ્યોનો અવતાર આવે
 છે મનુષ્યના અવતારમાં કોઈ રાજા તરીકે ઉત્પન્ન
 થાય છે કોઈ રથ તરીકે ઉત્પન્ન થાય છે, કોઈ બહેરા
 હોય છે, કોઈ પાગળા થાય છે, કોઈ સ્ત્રી તરીકે ઉ
 ત્પન્ન થાય છે કોઈ પુરુષ તરીકે ઉત્પન્ન થાય છે, કોઈ
 રાજા થાય છે, કોઈ લોગી થાય છે આ સ સામ્મા
 માતા તે કોઈ વખત પોતાની સ્ત્રી તરીકે ઉત્પન્ન થાય
 છે, અને પોતાની સ્ત્રી તે કોઈ વખત પોતાની માતા
 થાય છે, પિતા તે કોઈ વખત પુત્ર તરીકે ઉત્પન્ન
 થાય છે, અને પુત્ર તે પિતા તરીકે ઉત્પન્ન થાય છે
 પોતાની બેન કોઈ ભવમા સ્ત્રી તરીકે ઉત્પન્ન થાય
 છે, પોતાના મિત્ર, કોઈ ભવમા પોતાની સ્ત્રી તરીકે
 ઉત્પન્ન થાય ॥ વળી કોઈ વખત આ જીવ ધરનો
 માત્રીક છતાં મરીને પોતાને ઘેર કુતરા તરીકે ઉત્પન્ન
 થાય છે, અને જ્યારે પૂર્વ ભવના અભ્યાસથી ધરમા
 પેસે છે, ત્યારે પોતાનાજ દીકરા લાકડીઓ મારી
 ધડી મૂકે છે વળી કોઈ વખત મનુષ્ય મરીને પોતાના

ઘેર બળદ તરીકે ઉત્પન્ન થાય છે, ત્યારે પોતાનાજ
 હીકરા તેને હજી ખેડવાના કામમાં દોરે છે વળી કોઈ
 વખત મનુષ્ય મરીને પોતાના ઘરમાં સાપ તરીકે
 ઉત્પન્ન થાય છે, ત્યારે પોતાના પુત્રો તેને સાણસામાં
 પકડી ગામ બહાર મૂકી આવે છે સાપના ભવમાં
 તે કોઈને વહાવો લાગતો નથી સસારનું સગપણ
 કેવું છે તે જ્ઞાનોએ યથાર્થ જાણી રહ્યા છે આ જીવે
 દરેક જીવોની સાથે અનતીવાર સગપણ કયાં અનેક
 પ્રકારના અવતાર ખાસ કરીને આ જીવ, સર્વ જગ્યાએ
 ઉત્પન્ન થયો લોકાકાગના નેટલા પ્રદેશ છે, તે પ્રતિ
 પ્રદેશે આ જીવ અનતીવાર ઉત્પન્ન થયો, અને મર્યો
 એમ દેવતા, મનુષ્ય, તિર્યચ અને નારકી એ ચાર
 જાતિમાં અનતી અનતીવાર જીવ બટકયો આહુ,
 લસણ, હુળખી, શકરીઆ, બટાટા તરીકે પણ આ
 જીવ ઉત્પન્ન થયો મનુષ્યો તેમ બટાટા વગેરેનું
 શાક કરીને ખાય છે, તેમ ઘણા જીવોએ બટાટા, શ
 કરીઆ તરીકે ઉત્પન્ન મનાર જીવોનું બાણ કયું
 એમ આ સસારની સ્થિતિ છે સસારનું સ્વરૂપ

વિચિત્ર છે કર્મના યોગે સસારમા અનેક પ્રકારના
 અવતારો ધારણ કરવા પડે છે કર્મના યોગે ઉચ્ચ
 દશા પામીને નીચ કૃત્ય કરે તો નીચ અવતાર
 ધારણ કરવા પડે છે પૈસાદાર લોગી થઈને જે
 મનુષ્યો, ધર્મ કૃત્ય વીસરી જાય છે, તે પશ્ચાત્તાપ પામે
 કે જે લોકો શાતા વેદનીયના યોગે સુખ પામી હું ખ
 વીસરી જાય છે તે ધર્મના ઉપર ધ્યાન આપી શકતા
 નથી હું ખમા પ્રભુને લજવાનું મન થાય છે, તેમજ
 સારા વિચારો ઉત્પન્ન થાય છે જરોળ અવસ્થા થાય
 ત્યારે ગરીબ એમ ચિંતાવે છે કે—જો હું પૈસાદાર
 થાઉં તો હવે સર્વ લોકોને સુખી કરું, અને પુણ્યના
 કામમા પૈસા વાપરું, પણ આવા વિચારો સુખ પા
 મતા ટળી જાય છે લક્ષ્મી ઉપર મમતા આવે છે
 અને લક્ષ્મી વધારવાનું મન થાય છે—હજી છે કે—

હુહા

પૈસો મારો પરમેશ્વર, ને બાયડી મારો શુર,
 દેયા છોકરા સાધુ સાધવી, બીજાને શુ કર ? ૧

પૈસો પરમેશ્વરરૂપ જેને છે, અને શુદ્ધી આપના કરતા સીની આપના જે શુદ્ધ સમાન પાળે છે, સ્વાર્થી બની છોકરાને સાધુ સાધ્વી તરીકે જે માને છે, તે મનુષ્ય કદી ધર્મ પાળી શકતો નથી અને તેનાથી ઉપકારના કામો થઈ શકતા નથી, “વળી તે અમઢી તુટે પણ દમઢી ન છુટે” એની ગતિ આચરે તે શરીર કરતા પણ પૈસાને વધારે બહાલો ગણે છે પણ અ તે ધન સાથે લઈ જતો નથી, અને ખોદે ઉઠર અને લોગવે લોરગ-એ ન્યાયને અનુસરી તેનો કમાયેલો પૈસો ખીન્ન લોગવે છે, અને પોતે ખાલી હાથે પર જવમા જાય છે ત્યાં પણ ખાલી હાથે જવાથી ખાલીને ખાલી રહે છે કારણ કે-ધર્મ ત્યાં શર્મ અલગત ધર્મ વિના સુખ થતું નથી આ જવમા અને પરજવમા પણ ધર્મથીજ સુખની પ્રાપ્તિ થાય છે” ઉપર પ્રમાણે મુનીશ્વરે ધર્મ આખ્યાન કર્યા બાદ સેવક વર્ગે વદન કરી પોતાના ઘર પ્રતિ ગમન કરવા લાગ્યો.

ત્યારબાદ બિખારીએ શુદ્ધ મહારાજને બે

હાથ ભેડી વદન કરી પૂછ્યું, હે દીનનાથ ! કરુણા
સાગર ! દયામૂર્તિ પ્રભુ ! હું લીખારી છું, મને
ધર્મ કરવાની ઇચ્છા છે મારે કૃપા કરી મારાથી
બની શકે તેવું ધર્મ કરવાનું બનાવ્યો. હે જગદ્ગુરુ
સુનીશ્વર, આપના વિના અન્ય કોઈ મને સત્ય પદ
દેખાડનાર નથી

આ પ્રમાણે વિનય સુકન વિમુક્તના વચનો
સાંભળી સુનીશ્વર, કરુણા દહિથી તેને ઉપદેશ કરવા
લાગ્યા

સુનિગળનો ઉપદેશ

હે ભ્રમ્યગ્રિહ ! આ જગતને સારી પુરૂષો
અસાર કહે છે, અસાર એટલે જેમા તાત્ત્વિક બુદ્ધિથી
કંઈ સાર નથી એવો સંસાર છે હે ભ્રમ્ય ! સંસારમા
ચાર પ્રકારની ગતિ છે દેવ, મનુષ્ય, તિર્યચ અને
નારકી, આ ચાર ગતિમા કોઈ સ્થાનમા સત્ય સુખ નથી.
સુખની પાછળ દુખ છે સત્ય સુખ નથી, સત્ય સુખ
તો તેજ જાણવું કે જે સુખ પ્રાપ્ત થયા પછી કદાપિ નાશ

પામે નહીં ચાહે ગતિમા એવું સુખ નથી માટે
 સત્ય સુખની પ્રાપ્તિ માટે સત્સંગતિની જરૂર છે
 સદ્ગુરુઓની કૃપાથી સત્ય સુખની ઓળખાણ થાય
 છે, અને તે સદુદ્યમે પ્રાપ્ત પણ થઈ શકે છે સંસારમા
 હરેક પ્રાણીયો સુખને ઇચ્છે છે પણ સુખ ક્યા છે ? તે
 સુખ શાથી મળે ? તે કોઈ વિરલાજ જાણતા હશે, કોઈ
 પ્રાણી ખાવાપીવામા સુખ માને છે, કોઈ શ્રી સ ગતે સુખ
 માને છે, કોઈ માનથી સુખ માને છે, ત્યારે કોઈ રાજ્ય
 થી, કોઈ લક્ષ્મીથી, કોઈ પુત્રથી, એમ સૌ દુઃખ પોત
 પોતાની બુદ્ધિ પ્રમાણે સુખને ક પી તે મેળવવા પ્રયત્ન
 કરે છે, પણ જ્યારે સુખની પ્રાપ્તિ થતી નથી ત્યારે અ તે
 પશ્ચાત્તાપ પામે છે, જે પ્રાણીને કોઈ પણ જાતની
 ઉપાધિ નથી-આધિ નથી-તેમજ વ્યાધિ નથી,
 પરમાત્મસ્વરૂપમા ચિત્ત પ્રેરાયુ છે, રાગદ્વેષ મદ પડ્યા
 છે, તે પ્રાણીને સાચા સુખનો અનુભવ થાય કે નિ
 વૃત્તિ અવસ્થામા સુખ સમાયુ છે, સંસારની પ્રવૃત્તિ
 અવસ્થામા સુખને બદલે દુઃખજ સમાયુ છે જેનું
 મન સ કદપ વિક પવાળુ છે, તેને સુખ શુ છે ? તે

જણાતું નથી, જે પુરૂષ હૃન્મયે જીવોની લાગણી
હુ ખાવે છે, કશેટો જીવોનો નાશ કરે છે, તેને પણ ખરૂં
સુખ શું છે તેનો અનુભવ થતો નથી પોતાના સ્વાર્થ
માટે, પાપી ચેટની પૂર્તિને માટે જે જીવ અન્યનું બૂઠું
કરવામા તત્પર છે તે પણ સુખ પામી શકતો નથી
જેને સ્વપ્ના સમાન સસારમા સુખની આશા બધા
છે તે પણ સુખનો અધિકારી નથી, જેને આધુ પુરૂ
યોની સગતિ ખોટી લાગે છે તે પણ સુખ પ્રાપ્ત કરવ
અધિકારી નથી, જે પોતાના મતિ પ્રમાણે જેમ કાવે
તેમ ચાલી શુદ્ધના અને, સ પુરૂષોના વચનનો અનાદર
કરે છે તે પણ સુખનો અધિકારી નથી જેને આપે
દેખાતી વસ્તુઓમાજ સુખની આશા બધાઈ છે તે
પણ સુખનો અધિકારી નથી, જે પ્રાણીને અન્યાયમ
પ્રીતિ છે તે સુખનો અધિકારી નથી, પ્રત્યક્ષ સુખમ
જેની વિશ્વામૃત્તિ છે તે મત્ય સુખનો અધિકાર
નથી, અદ્ધ કર્મનો નાશ કરીને નિર્મલ થયા છે એવ
સિદ્ધતા જીવે, અખંડ અનંત સુખના અધિકારી છે
મુક્તિ સુખ કેવળ આત્માનું સુખ છે, આત્મિક સુ

અને પ્રાપ્ત કરવાના બે માર્ગ છે પ્રથમ યતિધર્મ
 ૨ આવક ધર્મ, પચ મહામત અને છઠું રાત્રિભોજન
 વિરમણ મત, એ છ મતના પાલન પૂર્વક ચાલવું એ
 યતિ ધર્મ બાણવો યતિ ધર્મના પરિપાલનથી જ્ઞાના
 વરણીયાદિક અષ્ટ કર્મનો સ્વયં સાધ છે, એ બેમાથી
 ઠાઈ પણ માર્ગ અવલબતા પ્રથમ દેવ, ગુરૂ, ધર્મની
 શ્રદ્ધાની જરૂર છે અષ્ટાદશદોષ જેનાથી સર્વથા દૂર
 થયા છે એવા અને જ્ઞાનાતિશય, વચનાતિશય, પૂજા
 તિશય, અપાયાપગમાતિશય એ ચાર અતિશય તથા
 અષ્ટમહામાતિહાર્યથી શોભાયમાન હોનેશ્વર વીતરાગ
 તેજ દેવ તરીકે બાણવા, સર્વજ્ઞ કથિત જે યતિધર્મ તેને
 દ્રવ્ય મે ન ઠાણાનુસારે આકરનાર તથા સમ્યક્ગુધર્મો
 પદ્ધેશક ગુરૂ બાણવા ચારગતિ પરિબ્રમણ હેતુ, અજ્ઞાન
 રાગદ્વેષનો સ્વયં કરી સ સાર સમુદ્વથી તારવાને વહાણ
 સમાન વીતગમ કથિત સત્ય ધર્મ બાણવો એ પ્રમાણે
 ત્રણ તત્ત્વની શ્રદ્ધા રાખવી હોન કથિત યદ્દ્રવ્ય,
 તેના ગુણપર્યાયિનું બાણવું તેથી સમ્યક્ શ્રદ્ધા ઉત્પન્ન
 થાય છે ધર્મનો સાધન માર એ છે કે આત્મા તેજ

(૫૫)

પરમાત્માસ્વરૂપે થાય આ પ્રમાણે પરમાત્મપદ લક્ષ્ય વિચારી જે પુરૂષો ધર્મમાર્ગે વહે છે, તે પુરૂષો સ્વરૂપ ભવમા મુક્તિપદ-પ્રાપ્ત કરે છે, સત્ય ધર્મની પ્રાપ્તિ મુશ્કેલ છે, ધર્મની ઉત્પત્તિ મૂળ દયાર્થી છે માટે સર્વ જીવની દયા કરવી એકે દ્રિયથી તે પચ્ચદ્રિય પર્યંત મર્વ જીવો પોતાના આત્મા સમાન છે જેવો પોતાનો આત્મા પોતાને પ્રિય છે તેમ સર્વને પોતાનો આત્મા પ્રિય હોય છે, પોતાના શરીરે શસ્ત્રાદિક લાગતા જેમ બહુ દુઃખ થાય છે તેમ બીજા જીવોને શસ્ત્રાદિક લાગતા બહુ દુઃખ થાય છે, પોતાને કોઈ મારવા આવે તો જેમ ભય લાગે છે, તેમ બીજા જીવને પણ મારતા બહુ ભય ઉત્પન્ન થાય છે, મરણ સમો- નત્થિમય-મરણ સમાન કોઈ ભય નથી, અને જીવવા સમાન કોઈ આશા નથી, માટે મરતા જીવને બચાવવો, એના સમાન કોઈ મોટું દાન નથી દાન પાત્ર પ્રકારના છે અભયદાન, સુપારદાન, અનુકંપાદાન, ઉચિતદાન, અને કીર્તિદાન

મરતા પ્રાણીઓને બચાવવા તેને અભયદાન

કહે છે, સાધુ સાધ્વી વિગેરેને દાન આપવું તેને સુપાત્ર દાન કહે છે, બૂખ્યા મનુષ્યોને તથા દયા કરવા લાયક પ્રાણીઓને દયા બુદ્ધિથી જે કર્મ આપવું તેને અનુક પાદાન કહે છે, પોતાને ઘેર આવેલા પરોણા, બેન, સગા વહાલા તથા સબ ખીને ઉચિત અવસર જાણી આપવા લાયક જે આપવું તેને ઈચિતદાન કહે છે ભાટ, વાચક, વા કોઈ પણ કાર્યમા મારી કીર્તિ થયે લોકોમા મારો જય વધશે એવી બુદ્ધિથી જે દાન કરવું તે કીર્તિદાન જાણવું એ પચ્ચદાનમા અભય દાન સર્વથી મોટું છે, અભયદાન એ ધર્મનું મૂળ છે તુલશીદાસ કહે છે કે —

દયા ધર્મકો મૂલ છે, પાપ મૂલ અભિમાન
તુલશી દયા ન છડીએ, જળલગ ઘટમે પ્રાન

(૧) દરેક પ્રાણીને મારતા પ્રથમ પોતાને ખરેખર હૃદયમા અરેકાર વિગેરેની લાગણી ઉત્પન્ન થાય છે, દયાની લાગણી પ્રથમ સર્વ જીવને ઉત્પન્ન થાય છે તેમ છતાં આપણે તેને દાખી દેઈ પ્રાણીનો નાશ કરવા ખૂરી લાગણી વાળા થઈએ છીએ

(૫૭)

પ્રથમ તરવારથી પૈસાને માટે ફોધનું ગળું કાપવા પ્રયત્ન કરતા પ્રથમતો હૃદય આચકો ખાય છે હાથ એકદમ ઉપડતો નથી, એટલે સારી બુદ્ધિ બૂર કામ કરતા વારે છે છતાં તે બુદ્ધિને નહીં ગણ્યકારતા નિષ્કુર બનતા બૂર કામ કરે છે હિસાની લાગણી થતા પોતાના આત્માનો હિસક પોતે જ બને છે અને પરનો હિસક પણ પોતે બને છે, કહ્યું છે કે —

શ્લોક

यस्मात्सकपायः सन् इन्त्यात्मा प्रथममात्मनात्मानम्,
पश्चात्जायेतनवा, हिंसाप्राप्त्यन्तराणात्.

આત્મા, કપાયો વડે યુક્ત થયો છતો પોતે પોતાનો ઘાત કરે છે પશ્ચાત્ અન્ય જીવોની હિંસા થાઓ અગર ના થાઓ પણ હિસક થઈ ગયો પોતાનું બૂર કરનાર આત્મા પોતે છે પોતાનું સારૂ કરનારો પણ આત્મા પોતે છે દરેક જીવોને ઉપકાર કરીએ, તેમને દુ ખની વખતે સહાય કરીએ તો શાતા વેદનીય કર્મ જ ધાય છે, માટે દરેક જીવોને

ફરનારા પુરુષોથી પણ ગગ દેવ છતાંતા નથી
કહ્યું છે કે -

રાગ દેવ કે ત્યાગ બિન, મુકિતકો પદ નાહિ,
કોટી કોટી જપ તપ કરે, સખે અકારજ થાઇ

રાગ એ કંઈ એવી વસ્તુ નથી કે હાથમા
પકડી શકાય, રાગ કંઈ આખે દેખાતો નથી આશુ
જગત પ્રાય રાગ દેવથી ભરપૂર છે, ક્ષણમા ગગ તો
ક્ષણમા દેવ એમ રાગદેવની ઘટમાળ દરેક પ્રાણીઓના
મનમા વહેતી હોય છે, રાગ દેવ થવાતું મુખ્ય કારણ તો
અજ્ઞાન છે, અજ્ઞાનપણાથી પર વસ્તુમા પોતાપણાની
બુદ્ધિ થાય છે, અને અજ્ઞાનપણાથી પરમા દેવ થાય છે
અલબત્ત જ્ઞાનથી જોતા માણુમ પડશે કે, જે જે
વસ્તુઓ ચક્ષુદ્વારા દેખાય છે તે સર્વ પુણ્ય
ની માયા છે વર્ણ ગંધરસ અને સ્પર્શથી બનેલી
દરેક વસ્તુઓ પૌષ્ઠતિક છે કોઈ લીલી દેખાય છે,
કોઈ પીળી દેખાય છે, કોઈ લાળી દેખાય છે, કોઈ
પહોળી દેખાય છે, કોઈ વિચિત્ર આકારવાળી

દેખાય છે ઘર, હાટ, મીલ, મહેલ, સોનુ, રૂપુ,
 ઝાણુ, હીરા, એ સર્વ પુદ્ગલની માયા છે સ્ત્રી
 આદિના જે શરીર છે તે પણ પુદ્ગલ છે જે જે
 આખથી દેખાય છે તે સર્વ અવસ્ય પુદ્ગલ જાણવું
 એ પુદ્ગલરૂપી છે, તો સડણુ, પડણુ, વિધ્વ સનસ્વભાવ
 વાળુ છે અને હું તો જ્ઞાની આત્મા છું પુદ્ગલથી
 ભિન્ન છું, પુદ્ગલ મારી જાતિનું દ્રવ્ય નથી અલ્પભક્ત
 તે વિજાતીયદ્રવ્ય છે, હું આત્મા સર્વને જાણી
 શકું છું, સુખને હું જાણું છું પુદ્ગલ જાણી
 શકતું નથી, પુદ્ગલ વિચિત્ર આકારરૂપે પરિણમે
 છે, અને હું તો આત્મા જેવો છું તેવોને તેવો છું
 અનત ઠાલુ ગયો પણ મારૂં સ્વરૂપ બદલાયું નહિ
 અને બદલાશે પણ નહીં, અખંડ છું એટલે આત્માને
 કોઈ પેદા કરનાર નથી, જ્ઞાન દર્શનચારિત્રમય હું
 છું, આહાર વસ શરીર એ સર્વ પુદ્ગલ છે આ
 જીવે કર્મના યોગે અનતીવાળું શરીરો ધારણ કર્યા
 પણ અતે સર્વનો ત્યાગ કર્યો, કોઈ શરીર પોતાનું
 થયું નથી, દરેક બળના માતા પિતાઓ, સ્ત્રી પુત્ર

કેટલા થયા હશે તેની ગણના થવી પણ મુશ્કેલ છે
 મોહના વશથી જીવ, પરવસ્તુને પોતાની માને છે
 પણ કોઈ વસ્તુ પોતાની નથી તો મારે જીવ વસ્તુ
 ઉપર રાગ કરવો જોઈએ ? ધુમાડાના જેમ બાથકા
 બરાતા નથી તેમ આ પ્રત્યક્ષ દેખાતી પૌદ્ગલિક
 વસ્તુ પોતાની કહી થનાર નથી, જીવ, પરવસ્તુમા
 રાગ કરે છે તે કેવળ અજ્ઞાનથીજ કરે છે સી ઉપર
 રાગ ઝરનાર પુરૂષે વિચારવું જોઈએ કે સીતું પ્રત્યક્ષ
 દેખાતું શરીર પુરૂષજ છે અને પુરૂષજ તો જઈ છે,
 ' ' કઈ સુખ નથી કોઈ કુતરૂ સમજાનમા ગયું,
 ૫ હાડકું પડ્યું હતું તે કંઈવા લાગ્યું કરડતા કરડતા
 પોતાની ઢાઢથી છુટતું લોહી હાડકા સાથે મિશ્રિત થયું
 અને તે વ્યાટતા એમ વિચારે છે કે હું હાડકામાથી લોહી
 ચુકું છું, હાડકામાથી લોહી મુસનાર કુતરા પી પેઠે
 કામી જીવ, સીના શરીરની સાથે સંયોગ થતા સુખ
 માને છે તે કેવળ ખમ છે, જૂઠી ઠ પના છે, માસ,
 લોહી, પડ, હાડકા, વીર્ય, મૂત્ર, વિદ્યથી પરિપૂર્ણ
 સીના શરીરમા સુખની જુદી કોણ પ્રાપ્ત કરે ?

સ્ત્રીના શરીરથી સુખ થતુ હોય તો મરેલી સ્ત્રીના શરીરથી પણ સુખ થતુ જોઇએ ? પણ તે તો થતુ નથી, માટે સ્ત્રી ઉપર જામ રાગ ધારણ કરવો તે કેવળ અજ્ઞાનનુ મૂળ છે. જાત્યાવસ્થામા સ્ત્રીનુ શરીર જૂઠા પ્રકારનુ દેખાય છે, તેમજ યુવાન વયમા તથા વૃદ્ધા વસ્થામા પણ જૂઠા પ્રકારનુ દેખાય છે, માટે સ્ત્રી ઉપર જે રાગ થાય છે તે ક્ષણિક છે કારણ કે જુવાન અવસ્થામા સ્ત્રીના ઉપર જે રાગ હોય છે તે રાગ, ઘરડી ડાશી કેવળ હાડમા માસની કોથળીવાળી ચતા ઉતતી જાય છે તેથી આત્માર્થોપદ્રવ્યોએ વિચારવાનુ કે કે પૌદ્ગલિક વસ્તુનો રાગ આત્માને હિતકારક નથી અનતકારક બને, અનતકારક જશે તોપણ સ્ત્રીનુ શરીર કોઈ વખતે પોતાનુ થયુ નથી અને યનાર નથી, સ્ત્રીના શરીરથી કોઈને સુખ થયુ નથી અને યનાર નથી તેમ સ્ત્રીઓએ સમજવુ કે પુરુષના શરીરથી કોઈ વખત સુખ થયુ નથી ને યનાર નથી, ફક્ત અજ્ઞાનથી મોહી લોક, સુખની ખુદ્ધિ ધારણ કરે છે, તે જાણવાના નીરની પેઠે ખોટી જાણવી જડભૂત

શરીર એ શાતાવેદનીય કર્મ લોગવવામા નિમિત્ત
કારણ છે

આત્મિક સુખમા તે કારણભૂત નથી, પૈા
ગલિક સુખ તો સમ્યા રાગ સમાન ॥ ક્ષણમા આવે
હે અને ક્ષણમા જાય છે, તેમા સત્ય સુખની આશા
બાધનાર હવ ઠગાય છે, મોહપાસમા ફસાય છે
અજ્ઞાનમા ફટાય છે, અને તેવા છવેા જમમા ભરમાય
॥ કેટલાક રાજાઓ સીના રાગથી પરસ્પર લડાઈ
કપાઈ મૂઝ્યા કેટલાક સીના પ્રેમમા ને પ્રેમમા તેને
પોતાની માની ઠગાઈ પરલોકે ગયા, સત્ય સુખનો
આધાર આત્મા છે, માટે આત્માની જાદર જે પુરવેા
સુખ શોધે છે, આત્મસુખ માટે જોઓ સફળુડનો બાધ
સાબળે છે, તેમને સત્ય સુખનો અનુભવ થાય છે
ઘણા રાજાઓએ, ચક્રવર્તિઓએ, જ્ઞાનીઓએ સીના
શરીર ઉપરથી સુખ બુદ્ધિ ટાળી આત્મિક સુખ પ્રાપ્ત
કરવા ચારિત્ર માર્ગ અહણુ કર્યો સીનુ શરીર જેવુ
હર્જીધી છે તેવુ પુરવતુ શરીર હર્જીધી છે, જન્ને

પ્રકાશના શરીરની અદર રહેનાર આત્મા દરેક જુદો છે તે શરીરની અદર કર્મના યોગે રહેલો છે પણ શરીર માટીની દરી જેવું છે, તેને ઢળી પડતા વાર લાગતી નથી પાણીની અદર જેમ પગપોટો ઉત્પન્ન થાય છે, તે અવશ્ય નાશ પામે છે, તેમ શરીર ઉત્પન્ન થાય છે માટે તે અવશ્ય નાશ પામે છે દુનિયા અનાદિકાળથી છે, તેની અદર મનુષ્યો પણ અનાદિકાળથી ઉત્પન્ન થાય છે અને મરે છે, કોઈનું શરીર અમર રહ્યું નથી અને રહેવાનું નથી આ શરીરમા અજ્ઞાની જીવ પોતાપણની બુદ્ધિથી ગગ કહે છે, તે પોતાનું નથી તે તેની પુષ્ટિનેમાટે માસ દાડ વિગેરેનું ભક્ષણ કરી પાપના પોટલા ભરી આત્માને અતે નગ્ન ગતિમા નાખે છે, તે સાડ નથી, શરીરમાય જલુ ધર્મસાધનમ્ પ્રથમ શરીર ધર્મનું કાગ્ય છે આ કહેવત ભૂલવા જેવી નથી, તો પણ ચાદ રાખવું કે-મનુષ્ય શરીર ચિ તામણિ રત્ન ડરતા પણ અધિક છે કેવલવૃક્ષ કરતા પણ અધિક

ગતિ પામ્યા જે જે પરમ વૈરાગી પુરૂષો છે, તે શરીર ઉપર રાગ ધારણ કૃતા નથી, અર્થાત્ તેને પોતાનું માનના નથી, પણ શરીરનું સરક્ષણ કરી ધર્મ ધ્યાન કરવું એ બૂલવા જેવું નથી, ઘણા ધર્મ ગાદુઓ શરીરને પચ્ચાગ્નિથી તપાવે છે, કેટલાક ધર્મગાદુઓ કાઠીમા કરવત મૂકાવે છે, તે અયોગ્ય છે, શરીરનો સારા માર્ગે ઉપયોગ કરવો જોઈએ. અતે તો મરણ મમયે સર્વજીવો શરીરનો ત્યાગ કરે છે માટે શરીરનું તથા શરીરબળનું કોઈએ અભિમાન કંવું નહીં, બાજલગ્નથી શરીર ખરાબ થાય છે ગાળે બીડીપીવાથી શરીર ખરાબ થાય છે બ્યલિચાગ વગેરે કર્મ કરવાથી ધાતુનો નાશ થાય છે, અને ક્ષયરોગ વિગેરે ઉત્પન્ન થાય છે, માટે આવા ખગમ કૃત્યોથી શરીરને બચાવવું, શરીર વિના દુનિયામા કોઈ પણ મનુષ્યે સારા કૃત્ય કર્યા નથી અને કોઈ શરીર વિના કરનાર પણ નથી, પગેપકારી કૃત્ય, શરીરથી થઈ શકે છે, શ્રી તીર્થંકર ભગવાન દેશના દે છે તે શરીર નહોત્ય તો શી રીતે બને ? ગામો ગામ વિચરવાનું શરીર ન હોત્ય તો શી રીતે બને ?

શરીરના હોય તો વિદ્યાભ્યાસ, પૂજા, દાન, જપ વિગેરે
 બની શકે નહીં, ધર્માર્થી હુવેએ શરીરનો સંરક્ષા
 કરવી આવી એમ કહેવાનું નથી કે, મનમાં કાવે તેમ
 ફરવું, આખો દિવસ આધાપીધા કરવું બક્ષ્યાબક્ષ્ય
 ગમે તે ખાવું, એમ કહેવાનો હેતુ નથી પણ શરીરને
 વશમાં રાખો, શરીરથી વ્યભિચાર એટલે પરક્રીય સી
 લોભવસી નહીં, કારણ કે તેથી માત્રનો ક્ષય થતા
 શરીરને નાશ થશે નિયમસર અનવરત આહારથી
 શરીરનું પોષણ કરવું, ઘણું ખાવાથી શરીરમાં
 અનેક પ્રકારના રોગ થાય છે, તાવ, કૌલેરા વિગેરે
 રોગો અનિયમિત ખાવાથી થાય છે “ શરીરે સુખી
 તો સુખી મર્વ વાતે શરીરે દુઃખી તો દુઃખી
 છે સદાતે ” પ્રથમ મનુષ્ય શરીરે સુખી હોય તો
 સર્વ વાતે સુખી બન્યો. લક્ષ્મી ઘણી હોય, કુલીન
 હોય, પુત્ર ઘણા હોય પણ શરીરે રોગી હોય તો
 સદાનો દુઃખીજ બન્યો. ને દેશના મનુષ્યો
 શરીરે મજબૂત છે અને બળવાન છે તે દેશના
 લોકો સ્વતંત્ર હોય છે, મોટી ઉમરે પુરુષોને

પરણુવુ એ પણ શરીર મરણાનુ કારણ છે બાપાન,
ઈંગ્લાડ, રૂશિયા, ઝાબુલ વિગેરેના લોકો મોટી ઉંમરે
પરણે છે તો તેના શરીર બળવાન હોય છે અને તેઓ
સ્વનત્ર રહી બીજા દેશો ઉપર રાજ્ય ચલાવે છે
હિંદુસ્થાન દેશમાં બાળલગ્નનો રીવાજ છે તેથી લોકો
શરીરે નબળા થઈ ગયા છે જે લોકો શરીરે મજ
બૂત અને બળવાન છે તે લોકોના વિચાર ફેલ અને
કાંઈમાં આગ્રહી રહી દરેક ધારેલું કાર્ય પાર પાડી
શકે છે, તે દુતરાની પેઠે બાગી જતા નથી, પચ્ચીશ
વર્ષનો પુરૂષ અને ૧૬ વર્ષની કન્યાને કુમારપાળ
રાજાના રાક્ષમાં લગ્ન કરવાનો અધિકાર હતો છે, પણ
હાલ તેમ ન થઈ શકે તોપણ જેમ બને તેમ મોટી
ઉંમરે પરણાવવા, હિંદુસ્થાન દેશમાં પ્રથમ બાળલગ્ન
નહોતા તેથી લોકો શરીરે બળવાન હતા, અને જે
જે વિષય હાથમાં લેતા તે તે વિષય પાર પાડતા, જે
લોકો શરીરે નબળા હોય છે તે પરસ્પર એક
બીજાની નિંદા કરે છે અને તે લોકોમાં કુસંધ
કપટ વધારે હોય છે કુસંધી અને કપટી મનુષ્યો

પરતત્ર રહે છે' તેમનું રાજ થતું નથી શૂરા અને
 બળવાન મનુષ્યોને નિદા કરવાનું ગમતું નથી, તેના
 મનમાં તો જે વિચાર થાય છે તેજ પ્રમાણે તે વતે છે તે
 બધા કે લક્ષ્મણને ગણતા નથી, ધર્મ પણ શૂરા બહાદુર
 ક્ષાત્રય હોડેનો છે, જૈન ધર્મમાં એવું નથી કહ્યું કે,
 તમે નબળા પડી જાઓ, શરીર મુકવી નાખો, ને
 રાજ્ય કરવું નહીં જેણે જૈનધર્મના તત્ત્વ યથાસ્થિત
 જાવ્યા છે તે જૈનધર્મને બરાબર માન આપશે
 જૈન ધર્મથી રાજ્યનું બધારણ મજબૂત થાય છે
 જ્યારે જૈન ધર્મી રાજાઓ હતા, ત્યારે પ્રજા વિદ્યા,
 ધન અને શરીરથી સુખી હતી હાલ તે પ્રમાણે
 નથી, તેથી હિંદુસ્થાનની પ્રજા પરતત્ર છે, શરીર

બળવાન હોય છે અને કેટલાક શીરાપૂરી ખાય છે
 તોપણ શરીરે બળવાન હોતા નથી, માટે એકાત
 નિશ્ચય કરવો નહીં, નિયમિત ખાવું ને પીવું, એ શરીરે
 નિરોગી ગહેવાનું મુખ્ય લક્ષણ છે હવે આપણે આપણું
 વિષય ઉપર વળીએ, શગર અને પોતાનું ધવાનું
 નથી લાડાનદ ઘર સમાન શરીર છે અને તે પુરુષ
 છે, તેનાથી આત્મા વિજિત છે માટે શરીર ઉપર થતી
 શગની ખુદ્દિ છે તે જ્ઞાનથી નાશ પામે છે કેટલાકના
 શરીર કબરમા દટાણા, કેટલાકના મસાણુમા બળ
 ખાખ થઈ ગયા અને ખાખ, માટી રૂપે થઈ હોકોને
 ઘર બાંધવાના કામમા વપરાણી, જે શરીરે એવ
 બળવાન હતા કે પૃથ્વીનું છવ કરે તેવા પણ શરી
 મૂઠી આવ્યા ગયા બાદ્યાવસ્થા, યુવાવસ્થા અને
 વૃદ્ધાવસ્થા એમ શરીરની ત્રણ અવસ્થાઓ છે
 બાદ્યાવસ્થામા ધર્મના કંઈ કૃત્ય થઈ શકતા નથી
 યુવાવસ્થામા ધર્મ કૃત્ય થઈ શકે છે, અને વૃદ્ધ
 વસ્થામા શરીરથી ધર્મના કૃત્ય થઈ શકતા નથી
 માટે મનુષ્ય શરીર પામીને ગફલતમા આસુખ્ય

પરત્ર રહે છે' તેમનુ રાજ્ય થતુ નથી શૂરા અને
 બળવાન મનુષ્યોને નિદા કરવાનુ ગમતુ નથી, તેના
 મનમા તો જે વિચાર થાય છે તેજ પ્રમાણે તે વતે છે તે
 કય કે લગ્નને ગણતા નથી, ધર્મ પણ શૂરા બહાદુર
 ક્ષાત્ર્ય લોકોનો છે, જૈન ધર્મમા એવુ નથી કહ્યુ કે,
 તમો નબળા પડી જાઓ, શરીર સુકવી જાઓ, ને
 રાજ્ય કરવુ નહીં જેણે જૈનધર્મના તત્ત્વ યથાસ્થિત
 જાણ્યા છે તે જૈનધર્મને બરાબર માન આપશે
 જૈન ધર્મથી રાજ્યનુ બધારણુ મળજૂત થાય છે
 જ્યારે જૈન ધર્મી રાજાઓ હતા, ત્યારે મળ વિદ્યા,
 ધન અને શરીરથી સુખી હતી હાલ તે પ્રમાણે
 નથી, તેથી હિંદુસ્થાનની મળ પરત્ર છે, શરીરે
 બળવાન થવુ એ પણ પુણ્યથી બનાય છે પૂર્વજવમા
 પુણ્ય કર્યા હોય તો શરીરે નિરોગી પણ રહે છે કેટ
 લાક મનુષ્યો શરીરે બળવાન થવાનેવાસ્તે કોડવી
 વગેરે ઓર્ષલ, માસ વિગેરે ખાઈને બલણુ કરે છે,
 પણ તેથી બળવાન થઈ શકાતુ નથી, કેટલાક બીલ
 વિગેરે લોકો, સુકો શેટલો ખાય છે તો પણ શરીરે

આત્મહત્યારો થાય છે, અને સન્નિવિદાનદ આત્મા
હું છું, શરીરથી ભિન્ન છું એવી બુદ્ધિથી ઘણું
પુણ્ય થાય છે તે ગણી શકાતું નથી માટે શરીરમાં
છતા હું શરીરથી ભિન્ન છું એવી ભાવનાથી વર્તી
નાર પ્રાણી સ સારમાં કર્મથી લેપાતો નથી ધનના
ઉપર પણ પ્રાણીઓને વિભાવિઠ દશાથીજ સહેજે રાગ
ઉત્પન્ન થાય છે સોનું, રૂપું, રત્ન, મોતી, પરવાળા
ધાન્ય ખેત્ર રાજ્ય વિગેરે ધન કહેવાય છે તેના ઉપર
અજ્ઞાનપણાથી રાગ ઉત્પન્ન થાય છે અલગત તે
વસ્તુઓ કોઈ વખત પોતાની ચમ્પ નથી અને થવાની
નથી મોનું રૂપું એ પૃથ્વી જાતિ છે, જડ છે, પુફ્ફાલ
છે, વર્ણ, ગંધ, રસ, સ્પર્શમય છે રૂપી છે, સોનું
રૂપું, રત્ન વિગેરેનો ગ્રહણ કરનાર આલ્યા જાય છે પણ
તે ધન કોઈની સાથે જતું નથી, જડધનને માટે લાખો
મનુષ્યો, રાજાઓ પરસ્પર લડી મરે છે, જડધનને
પોતાનું કરવા ધારે છે પણ તે કદિ પોતાનું ચતું
નથી સત્ય ધન એ નથી જડધનમાં સુખની
બુદ્ધિ ધારણ કરવી એ જડ અજ્ઞાની હોયોનું કામ

તીત કરવું નહીં, શરીરસપત્તિ પામી ધર્મ સાધન
કરી લેવું, આત્માને લાગેલા કર્મનો નાશ કરવો,
આત્માનું અને પરમાત્માનું સ્વરૂપ સમજવું સત્ય
શાસ્ત્રનો અધ્યાય કરવો, શુરૂતું વૈયાવચ્ચ કરવું, મા
તપિતાનો ભક્તિ ઠરવી, ધ્યાન કરવું, ભવ્યદ્રવ્યોને
ઉપદેશ આપવો એ શરીર પામ્યાનું સાર્થકપણ છે
પાપના માર્ગે શરીરને દોરવું નહીં, એ ઉત્તમજનોનું
પરમ કર્તવ્ય છે શરીરને પોતાનું માનવું નહીં, એ
મૂળ સિદ્ધાંત છે તે વિષે અન્યમતાવલંબી પછી
કરણ્યમા કહ્યું છે કે—

શ્લોક

દેહાત્મયુદ્ધિજ પાપ, ન તદ્ ગોવધકોટિમિ
આત્માઽહુયુદ્ધિજપુણ્ય, નમૂતનમવિપ્યતિ ॥૧॥

દેહાત્મયુદ્ધિજ એટલે હું દેહ છું એમ મા
નવાથી જે પાપ થયું તે કરાડો ગાયો મરવાથી જે
પાપ થાય છે તેનાથી વધારે છે દેહાભિમાનીને સર્વ
દોષ ઉત્પન્ન થાય છે, અને તે પાપી થાય છે, તથા

કર્માનુસારે ધનની પ્રાપ્તિનો લાભ થાય છે આશાથી અને તૃષ્ણાથી પ્રેરાએલો ધનનો રાગીજીવ, લોભરૂપ સમુદ્રમાં જૂટે છે, બાદ્ય ધનરાગ નાશ પામ્યા વિના અતરૂધનરાગ થતો નથી વળી વિશેષ એજ છે કે—આત્માના અનતશુદ્ધિનો રાગ થતા સ્વા ભાવિક રીતે સોનારૂપા રૂપી બાદ્ય ધનથી રાગ ઉતરી જાયે શ્રી ચોવીશ તીર્થંદરાએ બાદ્ય ધનને તૃષ્ણવત્ ગણી અતરૂધન સત્ય ગણી હીક્ષા લેઈ વન વગડામાં ને શુદ્ધાએમાં ભટકી આત્માનું ધ્યાન ઝગી કેવલજ્ઞાન કેવળદર્શનરૂપલક્ષ્મી સંપાદન કરી જ બુદ્ધિમાંથીએ આઠકોટિ સૌનેયા ધન તથા આઠસી એનો ત્યાગ કરી ચારિત્ર લક્ષ્મીનો આદર કર્યો બાદ્ય ધનથી જન્મ, જરા મરણની પરપરા વધે છે, ત્યારે અતરૂધનની પ્રાપ્તિથી જન્મ જરા મરણની પરપરા નાશ પામે છે ત્યારે સમજવાનું કે—પુહગળ દ્રવ્યને ધન માની આત્મા ઠગાય છે, અને મોહપાશમાં ફસાય છે, યોગીઓ બાદ્ય ધનની અપૂહા રાખતા નથી આત્માના શુદ્ધિ મેળવવા પ્રયત્ન કરવો એ શ્રેષ્ઠ

પુરૂષોત્ત કર્તવ્ય છે, બાદ્ય લક્ષ્મી કોઈની પાસે એક સરખી સદાકાળ રહી નથી અને રહેવાની નથી, એ સિદ્ધ વાત છે બાદ્યધનની મોટાઈ કોઈની મદાકાળ રહી નથી અને રહેવાની નથી બાદ્ય ધન ખોટું છે ઝાઝવાના પાણીથકી જે તૃષા શાંતિ પામે તો આ દેખાતા ધનથકી આશા, તૃષ્ણા, અને ચિંતાની શાંતિ થાય ડેટલાક તો ધન પામીને કલુસાઈ ઠરે છે અને ચમકી ત્રુટે પણ દમડી ના છૂટે જેવી વર્તણૂક આદરે છે, એ બહિરાત્મીજીવોતુ લક્ષણ છે અલબત્ત સમજવાતુ કે—ધન પોતાતુ નથી તો કેમ તેને સાગ માર્ગે ખર્ચવુ નહીં? કલુસ પુરૂષો એમ સમજે છે કે—ધન મારી સાથેજ આવશે—પણ કદી સાથે આવતુ નથી એમ કહેવાતુ નથી કે ગ્રહસ્થ લોકોએ ધનનો ત્યાગ કરવો વા નિર્ધન રહેવુ પરતુ રૂઝા ધનનો રાગ ત્યાગ કરવો એટલે આ બાદ્ય ધન મારૂ નથી એવા પરિણામ રાખવાથી રાગદેવના પરિણામે બધ છે, ધનના ઉપર રાગનો

પરિણામ થતા કર્મ બધ છે માટે જીવ્યાત્માઓએ
ધનના ઉપર રાગનો પરિણામ કરવો નહીં

વળી આત્માથી જીવોએ પુત્રાદિક ઉપર પણ
રાગદ્વેષ રાખવો નહીં કારણ કે પ્રથમ પુત્રાદિક
ઉપર રાગ થતા પોતાનો આત્મા, નગપરિણામેકરી
કર્મવટે બધાય છે પુત્રાદિકનું શરીર છે તે જ છે,
અને તેની અંદર આત્મા રહે છે તે આત્મા કંઈ
પોતાનો પુત્ર નથી, તેમજ શરીર પણ પોતાના પુત્ર
તરીકે નથી, વ્યવહારે પુત્ર હોય એમ માનવામા આવે
છે, જેને પુત્ર તરીકે માનવા આવે તે જીવ કોઈ પિતા
તરીકે હશે, કારણ કે સંસારમા ભ્રમતા આ જીવોની
સાથે પિતા પુત્રાદિકના અનંત સંબંધ કારણ કર્મ પણ
બાહ્યગરની બાહ્ય પેઠે સર્વ સંબંધ જૂઠા જાણવા
કોઈની સાથે કોઈ આવનાર નથી, સંબંધે સર્વ જીવો
લેગા થાય છે, અને વળી વિખૂટા પણ પડે છે
દુનિયામા સૌ સ્વાર્થનું સંયુક્ત માટે કોઈને પોતાનું
માનવું નહીં સંસારની વિચિત્રતા છે તે પ્રત્યક્ષ

જોવામા આવે છે, પુત્રપુત્રી ઉપરનો રાગ ક્ષણિક છે
 જે પુત્ર ઉપર રાગ થાય છે તે પુત્ર ઉપર કોઈ વખતે
 દ્વેષ પણ થાય છે, જે સ્ત્રી ઉપર એક વખત રાગ થાય છે
 તે ઉપર કોઈ વખતે દ્વેષ પણ થાય છે જ્યાં રાગ થાય
 છે ત્યાં દ્વેષ થાય છે, અને જ્યાં પ્રીતિ ત્યાં ભીતિ રહી છે
 લોજન આદિ ઉપર પણ રાગની ભુદ્ધિ ધારણ કરવી
 નહીં દુધપાક ઉપર રાગહોય છે તે દુધપાકનું લોજન
 કંઈ પર્યંત પરિપૂર્ણ જમતા પશ્ચાત્ કોઈ શીશો,
 લાડુ લાવીને આપે તો તે શીશો લાડુ ઉપર અશ્રુ
 થાય છે અલગત તે વસ્તુઓ ઉપર યનારો રાગ ક્ષણિક
 છે પોતાના આત્માથી ભિન્ન વસ્તુઓમા કેમ રાગની
 ભુદ્ધિ ધારણ કરવી? હે આત્મા! તું પોતાના સ્વરૂપ
 મા રાગ ધારણ કરે વા સફળ કે મહારાજ ઉપર
 રાગ ધારણ કરે કે જેથી અતે વીતરાગ થઈશ પ્રભુ
 પૂજા, તપ, જપ, વ્યાખ્યાન સવળુમા રાગને ધારણ
 કરે કે જેથી અતે ત્યાં કરેલો રાગ નષ્ટ થશે અને
 સ્વહિત થશે, મનને એકદમ રાગ રહિત કરવું
 મુશ્કેલ છે, પણ યુક્તિ પ્રયુક્તિથી રાગદયા દૂર

પરિણામ થતા કર્મ જ ધ ઇ માટે જાન્યાત્માઓએ
ધનના ઉપર રાગનો પરિણામ કરવો નહીં

વળી આત્માર્થોજીવોએ પુત્રાદિક ઉપર પણ
રાગહથા રાખવો નહીં કારણ કે પ્રથમ પુત્રાદિક
ઉપર રાગ થતા પોતાનો આત્મા, નાગપરિણામિકરી
કર્મવડે જ ધાય છે પુત્રાદિકનું શરીર છે તે જડ છે,
અને તેની અદર આત્મા રહે છે તે આત્મા કર્મ
પોતાનો પુત્ર નથી, તેમજ શરીર પણ પોતાના પુત્ર
નરીકે નથી, વ્યવહારે પુત્ર હોય એમ માનવામા આવે
છે, જેને પુત્ર તરીકે માનવા આવે છે તે જીવ કોઈ પિતા
તરીકે હશે, કારણ કે સસારમા જમતા આ જીવોની
સાથે પિતા પુત્રાદિકના અનંત સ જ ધ ધારણ કરી પણ
બાહ્યગરની બાહ્ય પેઠે સર્વ સ જ ધ જૂઠા જાણવા
કોઈની સાથે કોઈ આવનાર નથી, સ જ ધે સર્વ જીવો
લેગા યાય છે, અને વળી વિખૂટા પણ પડે છે
હુનિયામા સૌ સ્વાર્થનું મથુ છે માટે કોઈને પોતાનું
માનવું નહીં સસારની વિચિત્રતા છે તે પ્રત્યક્ષ

મૃત્યુ થાય છે, દેવી માણસ ચ ડાલના કરતા પણ
 અપવિત્ર છે દેવી માણસ હિતાહિત ભેદ શકતો
 નથી દેવી માણસ હિતકર વચન સાબળી શકતો
 નથી દેવી સદા ચિ તાતુર રહે છે, અને તેને સુખે
 કદી નિદ્રા પણ આવતી નથી દેવી પુરુષનું ડહાપણ
 ધૂળમા દટાય છે દેવી પુરુષ, ગુણી પુરુષના પણ
 અવગુણ ગાય છે અને દેવી માણસ જીવની હિ સા
 કરતા કરતો નથી, દેવી, બીજાનું સારૂ ઇચ્છી શકતો
 નથી ત્રીપાળ રાજાને દેવ કરનાર ધવલશેઠ દેવથી
 ઝૂરી ઝૂરીને પોતાના દિવસ ગાળવા લાગ્યો, અને
 રાત્રીના સમયમા ત્રીપાળ રાજાને મારવા જતા નીસ
 રણીથી પગ ખસતા પડી મરણ પામી નરક ગતિમા
 ગયો દેવનું એવું કૃપા છે જેણે સમારાદિત્ય દેવળી
 ચરિત્ર વાંચ્યું હશે તેને માણુમ હશે કે દેવ કરવાથી
 અગ્નિશર્માની સવોલવમા જૂરી અવસ્થા થઈ માટે
 આત્માથી જીવ, કોઈના ઉપર દેવ કરતો નથી દેવથી
 કોઈનું સારૂ થયું નથી અને થનાર નથી, દેવ બળતા

કરવી પ્રથમ પાપના સ્થાનકોમાં થતો રાગ નિવાર
વાને માટે ધર્મના કાર્યોમાં મન જોડવું, એટલે
ધર્મનો રાગ થશે, અતે સ્વસ્વભાવે રમના રાગ
પોતાની મેળે નહીં થશે, અને આત્મા વીતરાગ
પદ પામશે

દ્વેષ—પારકાનું ખોટું કરવું, પારકાને ખરાબ
કરવાની જે ભાગણી તેને દ્વેષ કહે છે જગતમાં દ્વેષ
નું જોર પ્રબળ છે જે દેશમાં દેવનું જોર વધારે હોય
છે તે દેશના બાર વાગે છે પડિત પડિતને, શોક્ય
શોક્યને અને વેપારી વેપારીને, સતી વેશ્યાને, અને
સાધુ સાધુને પરસ્પર દ્વેષ રહ્યા કરે છે દ્વેષથી પ્રથમ
તો પોતાના આત્માનો નાશ થાય છે અને પશ્ચાત્
બીજાના આ માનો પણ દ્વેષથી નાશ થઈ શકે છે
દ્વેષથી ધાર્મિક કાર્ય સિદ્ધ થતું નથી અનેક ગારહોથી
બીજાઓ પ્રતિ દ્વેષ ઉત્પન્ન થાય ॥ દેવી માણસને
સુખેકરી ઉઘ આવતી નથી દ્વેષથી બળવા ૧ પણ નિ
ર્બળ બને છે દ્વેષ એ વિષથી પણ ખરાબ છે, કારણ કે
વિષ તો એકવાર મૃત્યુ પમાડે છે અને દ્વેષથી પુન પુન

અવસ્થા ધારણ કરે છે, અને નામકર્મના નાશથી અરુપીપણુ પામે છે

૭ ગોત્ર કર્મ—એ પ્રકારનું છે એક ઉચ્ચ ગોત્ર ૨ ખીણુ નીચગોત્ર એ એ પ્રકારે છે ગોત્રકર્મના નાશથી અશુરુ લઘુશુણ ઉત્પન્ન થાય છે

૮ અતરાયકર્મ—હનાતરાય, લાભાતરાય, લોભાંતરાય, ઉપલોભાતરાય અને વીર્યાંતરાય, એ પચ પ્રકારનું અતરાયકર્મ છે એ પાચ પ્રકારના અતરાય કર્મનો ક્ષય થવાથી અનતહાન, અનતલાભ અનતલોભ, અનત ઉપલોભ, અનત વીર્ય એ પ્રકારની આત્માની શક્તિ જાગે છે

નરકગતિશ્રાપ્ત્ય ઘાઘવાના દેતુઓ

અવિરતિ પરિણામી, અનતાનુભવી કપાયને ઉદયે પચેદ્રિયજીવની હત્યા નિશંકપણે કરતો, મદ્યમાસાદિ સાતકુબ્યસન સેવતો, વિશ્વાસદ્રોહી, મિત્રદ્રોહાદિક મહાપાપ આચરતો, કૃષ્ણ લેશ્યાદિક

અગ્નિ સમાન છે દ્રેષ એ આત્માનો શત્રુ છે માટે
 બ-અછનોએ કોઈની ઉપર લેશમાત્ર પણ દ્રેષ કરવો
 નહીં, રાગ દ્રેષનો સ્થય થતા સમભાવની ઉત્પત્તિ
 થશે, અને ત્યારે આત્મા નિમળ થશે સસારમા
 કોઈ વિરજાણવો રાગદ્રેષનો સ્થય કરી શકશે ખાઈ
 શત્રુ છતનાર તો ઘણા છે, પણ અતરુ શત્રુ છતનાર
 ભાગ્યેજ કોઈક હશે! મોહનીય કર્મનો સર્વથા સ્થય
 થવાથી ક્ષાયિક સમકિતની ઉત્પત્તિ થશે ઘણા છનો
 મોહનીય કર્મનો સ્થય કરી ક્ષાયિકચારિત્ર પામ્ય
 અને ઘણા પામશે

૫ આયુષ્યકર્મ—આયુષ્યકર્મના ચારભેદ
 છે ૧ દેવગતિ આયુષ્ય ૨ મનુષ્ય આયુષ્ય ૩
 તિર્થંચ આયુષ્ય ૪ નરકાયુષ્ય, પુણ્ય કર્મ કરવાથી
 દેવતાની ગતિનુ આયુષ્ય તેમજ મનુષ્ય ગતિનુ આ
 યુષ્ય બધાય છે અને અશુભ કર્મ કરવાથી તિર્થંચ
 ગતિ આયુષ્ય અને નરકગતિ આયુષ્ય બધાય છે

૬ નામકર્મ—નામકર્મથી, આત્મા ૩૫

અવસ્થા ધારણ કરે છે, અને નામકર્મના નાશથી અરુપીપણુ પામે છે

૭ ગોત્ર કર્મ—એ પ્રકારનું છે એક ઉચ્ચ ગોત્ર ૨ ખીણુ નીચગોત્ર એ બે પ્રકારે છે ગોત્રકર્મના નાશથી અગુરુ લઘુગુણ ઉત્પન્ન થાય છે

૮ અતરાયકર્મ—દાનાતરાય, લાભાતરાય, લોભાતરાય, ઉપલોભાતરાય અને વીર્યાતરાય, એ પચ પ્રકારનું અતરાયકર્મ છે એ પાચ પ્રકારના અતરાય કર્મનો ક્ષય થવાથી અનતદાન, અનતલાભ અનતલોભ, અનત ઉપલોભ, અનત વીર્ય એ પ્રકારની આત્માની શક્તિ જાગે છે

નરકગતિશ્રાયુષ્ય વાઘવાના હેતુઓ.

અવિરતિ પરિણામી, અનતાનુબધી કપાયને ઉદયે પચદ્રિયજીવની હત્યા નિગકપણે કરતો, મધમાસાદિ માતકુબ્યસન સેવતો, વિશ્વાસદ્રોહી, મિત્રદ્રોહાદિક મહાપાપ આચરતો, કૃષ્ણ લેશ્યાદિક

ત્રણ લેશ્યાએ વર્તતો, એવ અશુભ પરિણામિકરી
નરકનુ આયુષ્ય બાધે છે

તિર્યચના આયુષ્ય વધહેતુઓ

શુદ્ધ હૃદયનો ધણી, મૂર્ખ, ધૂર્ત, મિથ્યાત્વાદિ
શત્રુ સહિત હોય તે એવ તિર્યચનુ આયુષ્ય બાધે છે

મનુષ્યના આયુષ્યવધહેતુ

સ્વભાવે અ પકપાયિએવ હોય અને સ્વભાવે
દાન દેવાની રૂચિ ટીક્ર હોય, ક્ષમા, આજ્ઞા, માદ્વ,
સત્ય શ્રીઆદિક મધ્યમ શુણ્ણને ધાગ્ણ કરતો એવ,
મનુષ્યનુ આયુષ્ય બાધે છે

ક્ષમાદિક શુણ્ણને આરાધન કરનાર અવિરતિ
સમ્યગ્દૃષ્ટિ, તપસ્વી, અભિમાન નહિતએવ, દેવ
ગતિનુ આયુષ્ય બાધે છે, જ્ઞાન કર્શન ચારિત્રનુ
સ્વરૂપ યથાયોગ્ય પ્રકાશનાર, શુણ્ણને નિદે નહી,
જાતિમદ, કુલમદ, જાતમદ, રૂપમદ, શ્રુતમદ, ઐશ્વર્ય
મદ, લાભમદ, તપોમદ, એ આઠમદ ગહિત એવ,
શુનવચન અનુસરતો ઉચ્ચ ગોત્ર કર્મ બાધે છે, અને
એથી વિપરીતશુણ્ણનાજો એટલે અહુકારી, દેવી

અવિનયી, ગુરૂનો દેવી, નીચગોત્રકર્મ બાધે છે
 પ્રભુ પૂજા, જ્ઞાન ધ્યાનમાં વિધિ કુળનાર, હિંસા, નમ
 ત્ય, ચોરી આદિ કર્મમાં તત્પર અતરાય કર્મને બાધે
 છે અત્ર ઈર્મની લેશથી વ્યાખ્યા દેખાડી છે વિગેય
 જાણવાની ઇચ્છાવાળા સખ્ય પ્રાણીઓએ કર્મ મથ
 આદિ પ્રથિનો અભ્યાસ કરવો ઈર્મનો નાશ કરવો
 એ કઈ વાદવિવાદથી જનતુ નથી, કિંતુ આત્માનુ
 ધ્યાન કરી સમભાવે રહેવાથી કર્મનો નાશ થાય છે
 અનંત ચોવીરીના અનંત તીર્થકરોએ કર્મનો નાશ
 ઈરી શિવસ્વપદા પ્રાપ્ત કરી, ન્યાય નીતિથી પ્રવર્તનાર,
 સમભાવે જગત્ પ્રેક્ષક, ક્ષમાને ધામ્ણ કરનાર જીન,
 કર્મનો નાશ કરે છે કર્મનું સ્વરૂપ જાણ્યા છતાં પણ
 જો તેના નાશ માટે પ્રયત્ન કરવામાં આવે નહાતો
 કર્મનો નાશ થતો નથી માફ કર્મ નાશ થાઓ, એમ
 ઘોલવા માનથી કઈ કર્મ નાશ થતા નથી, ગુણ
 વિનાનો ઘટાટોપ કઈ આત્માના હિતભણી થતો
 નથી ઈમ વચ મુખે કયો અને કર્મની પ્રકૃતિયો
 ફરોજ સજી ગયા, પણ કર્મનો નાશ થાય એવા

વ્યવહારમા ઉપયોગી છે, પણ તેથી મુક્તિપદ પમાતું નથી ગુરૂગમ વિના જ્ઞાન થતું નથી અને જ્ઞાન છે તે ગુરૂ મહારાજની શ્રદ્ધા વિના થતું નથી, ગુરૂ મહારાજની એક સરખી ભક્તિપૂર્વક શ્રદ્ધા રહેવી કઠીન છે, સાગોપાગ જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થવી ફર્લંબ છે દરિયારે સપ્રતિ કળિકાળમા ધર્મની માન્યતા હવે, અમ શ્રદ્ધાથી માની ગદ્દા છે પચસમવાયીકારણ મળ્યે ભગ્ય હવ, કર્માદિકનો નાશ કરી મુક્તિપદ મેળવે છે પ માત્મપદના અભિવાચી હોએ, પ્રથમ સાગુરૂની સંગતિ કરવી તેથી સર્વશક્તિનો નાશ થતા ધર્મની શ્રદ્ધા થશે, અને ચોતે પરમાત્મસ્વરૂપ થશે

ઇત્યેવશ્રી શાંતિ શાંતિ શાંતિ ॐ અર્હમ્
લેખક — આચાર્યશ્રી સુદ્ધિમાગર મુનિ

(૯૧)

ૐ સોડહ

કેશરીયા ધુલેવાગઢ ૧૯૬૨ પોષ વદિ ૧૦

૧ જો તમે તમારૂં જીવન સન્માર્ગે ગાળવા
ઇચ્છા રાખતા હો તો નીચેની જીના વાચો-વિચારો.

૨ જો તમે જગત ઉદ્ધાર કરવા ઇચ્છતા હો
તો નીચેની જીના અમલમાં લાવો

૩ જો તમને નીચેનો વિષય રૂચે તો-તમે
વાણી દ્વારા ફેલાવો. ૧. ધનવાન હો તો ધનથી મદદ કરો,
ખરૂં કહું છું તેથી તમારા આત્માનો ઉદ્ધાર થશે

૪ હું તમને મ્હારૂં પોતાનું કંઈ જણાવતો નથી,
પણ તમારા આત્માનું ઈર્ષ્ય તમારી આગળ ધરૂં
છું તેમાં મારૂં કંઈ નથી

૫ જે હું લખું છું, તે તમે વાંચશો તો તમારા
અંતરના સત્ય વિચારો છે, એવો વિશ્વાસ લાવશો

૬ કોઈનો ઘાત કરતા પ્રથમ તમારૂં અંત કરણ
ના પાડે છે, અને પાછા હઠાવે છે એજ તમારા

૧૯ સમયને જાણ્યાવિના અન્યપ્રતિ તારૂ
જે લવુ નિષ્કામ સમજાને

૨૦ હું તારૂ કરાને પશ્ચાત્ત ખીજાતુ બહુ
કરજે-હો ! હું પોતે સારા થયો તો સર્વજગત
સાંત થશે

૨૧ તારી મતિ પ્રમાણે તારી અહર્નિશ ગી
ગતિ થાય છે તે માટે હું શું કરી રહ્યો છું તે સબધી
સાબાવાલ વિચારવો રહેજે

૨૨ હે સુસાદર ! જે માટે તારો જન્મ છે, જે
કર્તવ્ય કરવાના છે તેમા પાછી પાની કરીશ નહીં

૨૩ અધ માણસ દિવસે અને રાત્રીએ દેખતો
નથી, દિવસે પૂવઠ પક્ષી દેખતુ નથી, રાત્રીએ
કાગડાએ દેખતા નથી, પણ કામીજન તો રાત્રીમા
અને દિવસમા પણ દેખતો નથી

૨૪ હું તારા કર્તવ્યમા સાવધાન રહેજે,
ચહનશીલતા રાખજે, ક્રોધ કરીશ નહિ, તારૂ બહુ
સર્વ ઉદ્વિગ્ધો વશ રાખવાથી છે

(૬૫)

૨૫ વાણીથી વિચારી બોલજે, ત્રણ આગળની
છબ લવલવ અને લપલપ કરે છે, તેને વારજે

૨૬ સતસમાગમને મોટું તીર્થ સમજજે

૨૭ પાખડી, નાસ્તિક ઉપદેશકોનો ઉપદેશ
આભળવા કદી મન લલચાવીશ નહીં, કારણકે તે
મનો ઉપદેશ વિષ મિશ્રિત દૂધના જેવો હોય છે

૨૮ જે કાર્યમાં તારી મતિ પહોંચે નહીં તેમાં
ઉત્તમ પુત્રોની સલાહ લેજે

૨૯ કોપી જની કોઈ વિષયનો નિર્ણય કરીશ
નહીં

૩૦ કીર્તિ માટે ઉત્તમ કાર્યો કરીશ નહીં, પર
માત્મપ્રાપ્તિ વિના બીજી કીર્તિથી કંઈ વળવાનું નથી

૩૧ દુનિયામાં વૈજ, ઝેર છવતા સુધી છે,
માટે હવે તેન્નર્વ ભૂલી જા ! ક્ષમારૂપ જળથી સ્નાન
કરું નથી ત્યાં સુધી તું તીર્થપૂજનમાં લામ શી
રીતે મેળવીશ ?

૩૨ કોઈપણ કાર્ય કરતા પહેલાં તેનો પૂર્ણ

કેશભા જૂઓ, પેશાબ, શરીરમા વિષ્ટા, આદિ દુર્ગંધ
તાનો વિચાર કર

૪૬ જે તને સસારમાથી છૂટવા વિચાર થતો
હોય તો ત્યાગી અને જ્ઞાની શુદ્ધિઓની સંગતિ કર

૪૭ જે તને, સસારમા સુખી થવાની ઇચ્છા
વર્તતી હોય તો, ધનાઢ્ય પુરુષોને ખરા જાત કરજીથી
પૂછ કે તમે સસારમા શુ સુખ ભોયુ ?

૪૮ જે તને સ્ત્રી પરજીવાની ઇચ્છા હોય તો
સ્ત્રી પરજીવા સમન્વ પુરુષોને પૂછ કે-પરજીવામા
સુખ છે કે નહિ ? પરજીવામા સુખ કેટલુ છે ? એવો
પ્રશ્ન કરી આ ધ્યેના વિચારો વાચ

૪૯ જે તુ છવની હિસા કરતો હોય તો
તારા શરીરતુ કોઈ અંગ કાપી દુખનો વિચાર કર
કે પરને મારવાથી કેટલુ દુખ થતુ હશે

૫૦ પરને મારવા કરતા મનને માર, નહીં
તારે ક'વાલુ થશે

૫૧ રહેણી સાફ રાખી કચની કરજે, નહીં
તો હાસ્યપાત્ર કરીશ

૫૨ સતોની હાસી કરીશ નહીં પાપ લાગશે

૫૩ જો તું બાગક હોય તો—સન્માર્ગની
કેળવણી લેજો

૫૪ જો તું જ્ઞાની હોય તો પરભાવમા (મોહમા)
પડીશ નહિ

૫૫ જો તું યોગી હોય તો—યોગમા તત્પર
રહેજો

૫૬ જો તું સાધુ હોય તો—માધુના માર્ગે
ચાલજો

૫૭ જો તું અમલદાર હોય તો અસત્યરીતે
લોકોને પજવીશ નહીં અસત્ય રીતે પજવતા તારા
આત્માને કર્મ પજવશે, તેની ખાત્રી રાખ !

૫૮ જગત્મા કોઈ સુખી, કોઈ દુઃખી, કોઈ
શાંતી, કોઈ લોગી દેખાય છે તે શાથી તેનો વિચાર
કરી-જ્ઞાન માર્ગે ચાલજો

૫૯ કુયુક્તિથી સત્ય વાતને પણ અસત્ય
કરાવી શકાય છે, માટે કુવાદીઓના વચન ઉપર
વિશ્વાસ રાખીશ નહીં

૬૦ જો તને સસારનો ભય લાગતો હોય તો
જ્ઞાના ગુરૂના ચરણે જા.

૬૧ ગુરૂ હોવો છે, અને ગુરૂ વિના ઘોર
અધકાર છે,

૬૨ જો તું અવિશ્વામી હોય તો અસત્યનો
વિશ્વાસ રાખીશ નહીં

૬૩ જો તું મધ્યસ્થ હોય તો જિહ્વ પક્ષપાત
કરીશ નહિ

૬૪ જો તું દ્રેષી હોય તો તારા કુકર્મ ઉપર
દ્રેષ દગ્ધ

૬૫ જો તું વેશ્યાલોગી હોય તો વેશ્યાનો
કપટરાગ તથા સ્વાર્થને સૂક્ષ્મતાથી વિચારજે

૬૬ જો તું ન્યાપારી હોય તો ન્યાયથી કેટલો
વેપાર કરે છે, અને અ તે તેથી તારૂં શુ કન્યાણુ થશે ?
તે વિચારી જીવન ગાળ.

૬૭ જો તું કવિ હોય તો પાપની વૃદ્ધિના
શાન્ત કરતા અટકે

(૧૦૧)

૬૮ ને તુ કસાઇ હોય તો વિચારજે કે, તુ જે
હવેની હત્યાનું પાપ કરે છે તે પાપ તું લોગવીશ ?
કે ધીન લોગવશે ?

૬૯ ને હુ યુવાન હોય તો વિષયવનમા
ભટકીશ નહોં

૭૦ ને તુ વૃદ્ધ હોય તો પ્રભુભજનમા
હવન ગાજ

૭૧ ને તુ સ્ત્રી હોય તો પતિવ્રતાના ધર્મો
ચાહ કરી તારા પતિવ્રતિ નીતથી ચાલી સારા
માર્ગમા પ્રવેશ કરજે

૭૨ ને તુ મૂર્તિપૂજક હોય તો મૂર્તિપૂજથી
થતા કાયદા વિચારી ના ! મૂર્તિપૂજક ના હોય તો
મૂર્તિપૂજનુ માહાત્મ્ય સુચરૂં પાસેથી સાબળ, અને
કદાચહ ત્યાગ કર

૭૩ ને તુ વહેમી હોય તો વહેમ દયાથી
ઉમ્મત્ર ચાય છે તેનુ મૂળ બરણુ શોધ ! !

૭૪ ને તું સુમુક્ષુ થવા ઇચ્છતો હોય તો સુમુ
હુએની સગતિ કરજે

પાકે છે ચોવીશ જાતના ધાન્ય નીપજે છે સોત
 રૂપ આદિ ધાતુ પણ પુષ્કળ છે પહેરવાને માટે વસ્ત્ર
 જોઈએ તે માટે કપાસ પણ પુષ્કળ થાય છે હિંદુ
 સ્થાન સોનાનો દેશ કહેવાય છે, બીજા દેશોની વસ્તુ
 સિવાય હિંદુસ્થાનના લોકો પોતાનો સર્વ વ્યવહાર
 ચલાવી શકે છે પ્રથમના વખતમા હિંદુસ્થાનના લોકો
 સર્વ વાતે મુખી હતા, કોઈ વાતનું હું જ નહોતું ખેડું
 ન હોતો ખેતીનોજ ધંધો કરતા અને તેથી આશ્ચર્યક
 ચલાવતા, અને તે વખતમા ધાન્ય પણ પુષ્કળ પાકતું
 હતું, સમય ધણો સારો હતો ચોમાસાની રીતમા
 વરસાદ પણ જે દેશમા જેવો જોઈએ તેવો થતો હતો
 ડુંગળ પણ ઝોછા પડતા, રાજાઓ પ્રજાનું રક્ષણ
 સારી રીતે કરતા હતા છુહારો છુહાર કામ કરતા હતા
 સોની સોનાનું કામ કરતા હતા દરેક લૂગડા સીવ
 તા હતા, વગેરે દરેક વર્ણ પોતપોતાનું કામ શાંતિથી
 બજાવતી હતી તે સમયના વર્ણના વિભાગો, કાર્યના
 વિભાગો, સારા અનુક્રમમા ચલાવવા હતા, અને તે
 સમયની રાજ્યનીતિ પણ સારી હતી રાજાઓ નીતિથી

રાજ્ય સાચવતા હતા રાજ્ય ગુરૂઓ રાજાઓને સારા
 માર્ગે દોરતા હતા કવિઓ નીતિના માર્ગોનું સારી
 રીતે વણ ન કરતા હતા પણ શુ ગાર રચને કઢ ગી રીતે
 પોપણ કરતા નહોતા ગાયો વગેરેનું સારી રીતે સ રક્ષણ
 થતું હતું રાજાઓ ધર્મી હતા દરેક માણસોને ધ
 મ્મનું ઉત્તેજન અપાવતા હતા સાધુ તથા ગુરૂ ઉપર
 પૂજ્ય બુદ્ધિ ઘણી હતી પુત્રો, મા-બાપનો વિનય સા
 ચવતા હતા હુટકાટ ઓછી હતી સલાહ શાંતિ સારી
 હતી ન્યાયથી લડાઈઓ થતી લોકો સરલ સ્વભાવી
 હતા અન્નનું દુ ખ નહોતું-પણ સિંક દર બાદશાહની
 સ્વારી આવ્યા બાદ આર્યાવર્તની વ્યવસ્થા બગડી સ
 લાહ શાંતિનો ભંગ થયો મહમદ પેગબર પછી મુમ
 દમાન મુસ્તાનોની સ્વારીઓથી દેવળોનો નાશ થયો,
 ત્યા બાદ મુસ માન બાદશાહોની ઘણી સ્વારીઓ હિંદુ
 સ્થાનમાં આવી તેથી હુટકાટ ઘણી થઈ તે વખતે
 હિંદુ સ્થાનના રાજાઓમાં સંપ નહોતો તેથી મુસલ-
 માનો હિંદુ સ્થાનની બાદશાહી કરવા લાગ્યા મુસલ
 માનો માસનું રક્ષણ કરનારા અને ધર્માન્ધ હતા તેથી

ધાણી કલમ, કડાણી, બગડી આ પ્રભુ વાતમા અંગ્રેજ
 લોકો કામેલ હતા-તે અંગ્રેજોએ બાદશાહની મરજી
 સંપાદન કરી લેધી તેમને વ્યાપાર કરવાની છૂટ
 મળી તે મમયમા વલદા લોમે પણ વ્યાપાર કરવા
 હિંદુસ્તાનમા આવ્યા પોર્ટુગીઝ લોકો પણ આન્યા
 પણ અંગ્રેજ લોકો ફાવી ગયા તેઓ બડા કામેલ
 હતા વ્યાપાર કરતા કરતા તેઓએ ગઢપમા પત્ર
 ધાર્યો લશ્કરથી લડાઈમા પણ સામેલ થયા બગા
 ળામા મુસલમાનનું રાજ્ય જોર નરમ પડતા ત્યા
 પગ ધાર્યો, રાજ્ય હુકો થોડા થોડા લીધા, દક્ષિણમા
 પણ જોર ફાવ્યું, તેમ કરતા તેઓ રાજ્યના અધિ
 કારી થઈ પડ્યા । મરાઠાની સાથે પ્રત્યક્ષ સલાહથી
 વર્તતા હતા ત્યારે હાલ તેઓ તેમના ઉપર હુકમત
 ચલાવે છે મુસલમાની રાજ્યો જે હિંદુસ્તાનમા
 તેમના ઉપર પણ અંગ્રેજની હુકમત વર્તે છે, રજ
 મુત રાજ્યો ખડીઆ થઈ ગયા । હાલ આવી સ્થિતિ
 થઈ ગઈ છે અંગ્રેજો, મુસલમાનો કરતા નીતિ
 માર્ગમા સારા છે, જ્યાંસુધી ન્યાયથી ઇન્સાફ મળે છે,

(૧૧૫)

ત્યાસુધી તેમનાથી રાજ્ય થવાનું છે આગળ શું
બનવાનું છે તેનો કોઈને ખબર નથી ધારીએ
છીએ કંઈક અને થાય છે જોર માટે કોઈ જાતનો
નિર્ણય કરવો નહીં અત્ર હું રાજ્યચર્યા હાથમા
લેતો નથી પણ તેઓના સમયમા જીવેલી દયા
કેટલી સચવાતી તે જોવાની છે

મુસલમાનો કરતા ગાય માસ બક્ષણમા અગ્રેજો
ઉતરે તેવા નથી અગ્રેજો પણ મામબક્ષણ કરે છે
કોઈ એમ કહેશે કે ઇંગ્લડમા અત્રનો ખોરાક વિશેષ
મળતો નથી તેથી તેઓ માસ વાપરે છે-તેના ઉત્ત
રમા સમજવાનું કે-બહા ઇંગ્લડમા જો ધારે તા
પુષ્કળ અન્ન મળી શકે તેમ છે અને હાલ પણ ત્યા
માસબક્ષણનો ત્યાગ કરી બાણપાલો ખાનારી ઘણી
મહાત્માઓ ઉભી થઈ છે હિંદુસ્તાનમા વનનારા
અગ્રેજોને તો પુષ્કળ અન્ન મળી શકે તેમ
છે છતાં જીલના સ્વાદથી હજારો જીવેલા
પ્રાણનો નાશ થાય છે, તે તરફ કોણ દયાની
લાગણીથી જુવે

વળી અંગેજી ખ્રીસ્તિધર્મ પાળે છે તે ખ્રીસ્તિઓ માને છે કે, ગાયમા આત્મા નથી, પણ પખીમા આત્મા નથી કહે, મુઠ્ઠા બાઇઓ ! પ્રત્યક્ષ ગાયને થતું મુખ ફળ જેવામા આવે છે, ગાય ખાય છે, પીએ છે, બરાડા પાડી પોતાનું ફળ જમાવે છે, તેમા આત્મા અવશ્ય છે, તેમ છતાં ના માનીએ તો જીવને અજીવ કહેવો, એ અસત્ય લાગતા ધર્મનો નાશ થાય. હિંદુસ્થાનમા સર્વ મહાત્માઓ ગાય, બે સ, પશુ, પખીમા જીવ (આત્મા) ને માને છે જોદ્ધ ધર્મવાળા પણ પશુ પખી વિગેરેમા આત્મા ફરીગરે છે આત્માનું અપર નામ જીવને જીવ તરીકે માનવામા આવે ત્યારે તે સત્ય કહેવાય છે ને મુખ ફળની લાગણી જાણી શકે છે, આત્માનું મહત્વ કહે છે, વૃદ્ધિ પામે છે, ક્ષય પામે છે, તેને જીવ કહે છે

એકે દ્રિય, બેરે દ્રિય, તેરે દ્રિય, ચતુરિદ્રિય, પંચદ્રિય સર્વ જીવ કહેવાય છે તે જીવ ॥ એમ મદ્દા કરવી ત્યારે જીવ સત્ય કહેવાય છે વિકલ જુદીથી જાત થએલા જીવો માસની લાલચથી

(૧૧૭)

પ્રાણીઓને માગી પાપી પેટ ભરે છે બીચારા પ્રાણી
તરફડે છે, જુઓ પાડે છે તેની દયા ઘાતકી જીવેને
આવતી નથી અરેરે ! તે મરી કઈ ગતિમા જવાના
તે જ્ઞાની જાણી રહ્યા છે

હાલના સમયમા પ્રયમના કરતા હજારોનો
નાશ થતો દેખવામા આવે છે મુળર્થ, કલકતા વગેરે
સ્થાને મોટા મોટા કસાઈ લોકોના કારખાના નીકળ્યા
છે તેમા જકસ, પેટા, મરઘા, ગાય, ભેસ,
બળદ, આખલા, પાકા, વિગેરે હજારો જાનવરોનો
નાશ કરવામા આવે છે હાલ હજી રાજપુતાનામા
તેવા કારખાના નથી હવે વિચારો કે માસ ખાનારા
કોણુ લોકો છે ? જોતા માણુમ પડશે કે મુસલમાન,
અંગ્રેજ, વાઘરી વિગેરે બાત છે જ્યાં અંગ્રેજ વા
મુસલમાન હોય ત્યાં કસાઈની દુકાન નીકળે છે
તેથી હવે વિચારો કે દેશને નુકશાન છે કે ફાયદો
અલબત્ત કહેવુ પડશે કે હજારો બળદોનો નાશ
થવાથી ખેતીને નુકશાન પડેજી છે તેમ જાયોનો
નાશ થવાથી દુધની મેદવણરી ચૂકું છે

ભગદોની ઉત્પત્તિનો નાશ થાય છે પવિત્ર રથમાં
 ગાયની ઉત્પત્તિ થાય છે તેનો નાશ પણ આપણીજ
 આખેજેવો પડે ॥ કુકડા વિગેરે છવો દુર્ગાધી પદા
 થીનું ભક્ષણ કરી બીચારા પોતાનું અમૃત હવન
 ગાળે છે, તેમનો ધાન કરવો એ પાપી હવન ભક્ષણ
 છે બકરા, માકરાની ઉન અપમા આવે છે અને તેથી
 ટાંઢ દૂર કરાય છે માછલી પાણીમાં થતી અનેક
 પ્રકારનો દુર્ગાધીનું ભક્ષણ કરી જલ સાફ કરે છે
 દરેક પ્રાણીઓ પોતપોતાનું કાર્ય બતાવે છે
 દુનિયામાં ધન સરખી વસ્તુ પણ નકામી નથી. તો
 પ્રાણી-છવો નકામા હોય નહિ જ

ઘાતકી—ઈશ્વરે માછલી વિગેરે છવો મનુ
 ષ્યોના ખોરાક માટે બનાવ્યા છે માટે આપણે તેનું
 ભક્ષણ કરવું જોઈએ

ઘાતકી પ્રતિ પ્રશ્ન—ત્યારે વાઘના માટે ઈશ્વરે
 શો ખોરાક બનાવ્યો છે ? તે બતાવો

ઘાતકી—જે પ્રાણીને વાઘ ખાય તે પ્રાણી
 વાઘને માટે ઈશ્વરે બનાવ્યું છે

ધર્મી—ત્યારે હું ઘાતકી ? તમને વાઘ ખાઈ જાય કે નહીં, જો ખાઈ જાય તો વાઘને માટે ઈશ્વરે તમને બનાવ્યા છે, ત્યારે જાઓ વાઘની આગળ પડો એટલે ન્યાય થઈ જશે પણ વાઘ હેખતા તમો ધૂળો છો જૂમો પાડો છો હાથ મારામાપ ખાઈ જશે એમ કેમ પોતાર ઠરો છો તે તો બતાવો ?

ઘાતકી—આપણો પ્રાણ જાય માટે નાશી જઈએ, જૂમો પાડીએ, દોડીએ, ઠપીએ, એ તો ન્યાયની વાત છે

ધર્મી—ત્યારે બીજા અવાચક પ્રાણીઓની આગળ તમો વાઘ સુરખા છો તમો બીજા પ્રાણી એને મારો તેથી તે દોડી જાય, જૂમો પાડે, કંપે એ ન્યાયની વાત છે જેવું પોતાના આત્માને હુ ખ યાય છે, તેવું બીજાના આત્માને હુ ખ યાય છે એ આપણી બુદ્ધિ કહી આપે છે અનાજ વિગેરે ખોરાક મૂકી માન બદાણુ કરવાથી હજારો જીવોનો નાશ યાય છે, તેવું પાપ નરકમાં અવસ્ય લોગવવું પડશે. એમ ધારી રાખજો

દયા કરી હતી અને તે સમયના લોકો બહુ દયાવાન
 હતા. વળી કૌણીક રાજાના સમયમાં એટલું નામનો
 રાજા રાજ્ય કરતો હતો, તે પણ જૈનધર્મી હતો.
 એટલું રાજા પણ ભગવાન શ્રી મહાવીર સ્વામીના
 ભક્ત હતો. વળી તે વખતમાં ઉદાયી રાજા હતો. તે
 પણ જૈન ધર્મ પાળતો હતો. વળી ૨૪૦૦ વર્ષની
 ઉપર કેશીમુનિનો ભક્ત પ્રદેશી રાજા થયો હતો.
 તેનો અધિકાર રાયપસેણી નામના જૈન સૂત્રમાં સારી
 રીતે વર્ણવેલો છે. પ્રથમ તો પ્રદેશી રાજા નાસ્તિક
 હતો, પણ કેશીકુમાર મુનિના સમાજમયો જૈનધર્મી
 થયો અને દયાધર્મનો ફેલાવો કર્યો. વળી શ્રી
 મહાવીર સ્વામીના પિતાજી સિદ્ધાર્થ રાજા ક્ષત્રિય
 કુળ નગરમાં રહેતા હતા તેમની માતાનું નામ
 ત્રિશલા ક્ષત્રિયાણી હતું તે સિદ્ધાર્થ રાજા પણ જૈન
 ધર્મી હતા. વળી તે વખતમાં બીજા પણ ઘણા
 રાજાઓ જૈનધર્મી હતા. વળી તે મહાવીર સ્વામીના
 વખતમાં તેમના સગાબાપ નદિવર્ધન પણ જૈન ધર્મ
 પાળતા હતા. હાલ તેની નિયાનીઓ—વૈશાલગિરિ

(૧૨૩)

પર્વત, રાજગૃહી, ચ પાનગરી તરફ મૌલુદ છે
આજથી બે હજાર ચારસો વર્ષ ઉપર ધના
શાલિભદ્ર નામના શેઠ થઈ ગયા તે પછી જૈન ધર્મ
હતા ઉપર જણાવેલા સર્વ રાજાઓ ક્ષત્રિય (સ
પુત્ર) હતા પૂર્વના વખતમા ક્ષત્રિય કે જે રાજા
લોકો કહેવાય છે તે જૈન ધર્મ પાળતા હતા વ
કુણાલનો પુત્ર સપ્રતિ રાજા થઈ ગયો તેણે જૈન
ધર્મ સારી રીતે પાળ્યો છે સપ્રતિનું ચરિત્ર જૈનો
મૌલુદ છે સપ્રતિ રાજાઓ અનેક જિનેશ્વર ભગ
નની પ્રતિમાઓ ભરાવી છે, તે પ્રતિમાઓ હ
ઠામો ઠામ મૌલુદ છે સપ્રતિ રાજાઓ ઘણી દ
શાખાઓ બધાવી હતી સપ્રતિરાજના શુદ્ધ અ
સુહૃન્તિમહારાજ મહારાજાની હતા સપ્રતિરાજ
પોતાનો પૂર્વ ભવ સાબળ્યો હતો જે લોકો આ
નથી પુનર્જન્મ માનતા નથી તે માટે આ દાખ
મૌલુદ છે સપ્રતિરાજ પૂર્વ ભવમા બીખારીના
તરીકે હતા શુદ્ધ પ્રતાપથી ઉચ્ચ સ્થિતિ પામ્યા હ
મનુષ્ય મરીને મનુષ્ય થાય છે તે પછી સપ્રતિ રાજ

ચરિત્રથી સિદ્ધ થાય છે આર્થ મુહુરિતસૂરિના સમય
 મા ધણે ઠેકાણે જૈન ધર્મ પગાતો હતો પ્રાણીઓની
 દયા કરવી, કોઈ છવને મારવો નહિ એમ ઠેર ઠેર
 ઉપદેશ ધર્મશુદ્ધો આપતા હતા, અફઘાનિસ્તાન,
 બહુચિચાનમા પણ સમ્રાટ રાજાએ પ્રાણીઓનો
 નાશ અટકાવવા તથા ધર્મની શીલોસોશીનો વિસ્તાર
 કરવા ઉપદેશકોને મોકલ્યા હતા સમ્રાટરાજા પછી
 પણ કેટલાક રાજાઓ વેદધર્મી થયા તેઓના સમ
 યમા પણ પ્રાણીઓનો નાશ ધણે થતો નહોતો
 અર્થાત્ લોકો માસ ભક્ષણ કરતા નહોતા જે કોઈ
 કરતા હતા તે નિર્દય કહેવાતા હતા વલ્લભીપુરની
 ગાદીએ કેટલાક રાજા જૈનધર્મી થયા અને કેટલાક
 વેદધર્મી થયા, પણ પ્રાણીઓની હિંસા કવચિત્
 થતી હતી જ્યોતિષરના સમયમા કદ્યાણ નગરીના
 બુવડરાજાએ વલ્લભીપુરનો ભગ કર્યો હતો હાલ
 વલ્લભીપુરને વળા કહે છે અને તે કાઠિયાવાડમા
 આવેલું છે ત્યાંથી ઘણા તાબાપત્રના લેખો નીકળે
 છે વલ્લભીપુરમા પ્રથમ ત્રણસે સાઠ જૈન દેરાસર

(૧૨૫)

હતા એમ સાબીત થાય છે ત્યારે હાલ જીન ધર્મને
એક ક્ષેત્રે દુહીયાધર્મ તરીકે નીકળ્યો છે તે
પ્રભુની પ્રતિમાને માનતો નથી દુહીયા ધર્મ છે તે
હુકામાથી નીકળ્યો છે, અને હુકા લહીયાએ સવત્
૧૫૩૨ ની સાલમા હુકામત નીકાળ્યો, એમ સિદ્ધ
થાય છે જિનપ્રતિમા શાસ્ત્રાધારે છે, એમ આ
ઠેકાણે જોવાનું છે હવે જ્યથિખર રાખની રાણી
રૂપસુદરી હતી તે વનમા બટકની હતી વનરાજ
નામનો રાણી રૂપસુદરીને પુત્ર થયો તેવામા શીલ
શુલસૂરિ નામના આચાર્યે રૂપસુદરીને દીઠી વન
ગજ કુવર સહિત રૂપસુદરીને શિલશુલસૂરિએ
આશ્રય આપ્યો શ્રાવકોને સૂરિએ આ રીતે બલામણ
કરી શીલશુલસૂરિ બાણના હતા કે વનરાજ આગળ
ઉપર રાજ્ય થવાનો છે શીલશુલસૂરિએ વનરાજને
સર્વ જાળનની સારી કેળવણી આપી પચાસર
નામનું ગામ હાલ ચુવાલમા છે ત્યાં પહેલા એક
મોટી નગરી હતી અને તે પચાસરા નગર તરીકે
ઓળખાતું હતું, વનરાજને ધર્મની કેળવણી મળી

હતી અલખત ધર્મની કેળવણીથી જગતનું કલ્યાણ થાય છે હાલ જાપાનમાં ધર્મની કેળવણીની મુખ્યતા છે તેથી ત્યાંના લોકો સર્વ જાળતમા હુશીયાર થાય છે વનરાજે ફરીથી પિતાનું રાજ્ય મેળવ્યું, અને અણહિલપુરપાટણ વસાવી રાજ્ય કરવા લાગ્યો. પચાસરા પાર્શ્વનાથનું જૈન દેરાસર બાંધવું ધર્મનો ઉદ્ધાર કર્યો કરોડો મનુષ્યોની સલાહશાતિ જાળવી વનરાજ આવડાની પાછળ પણ સારા રાજાઓ થઈ ગયા ત્યારબાદ શુજરાનની ગાદી ઉપર મૂળરાજ સોલંકી રાજ્ય કરવા લાગ્યો તેઓએ પણ ધર્મ માર્ગને સારું ઉત્તેજન આપ્યું મૂળરાજની ગાદીએ બીમ વિગેરે રાજાઓ થતા ત્યાર બાદ સિદ્ધરાજ જયસિંહ થયો સિદ્ધરાજ જયસિંહે સઢાવત મહાયા મહિરો બાંધાવ્યા બહુ પ્રાણીઓને શાંતિ આપી-સિદ્ધરાજ જયસિંહના ઉપર જૈન મુનિઓની સારી પ્રીતિ હતી તેમ રાજાની પણ જૈન ધર્મ ઉપર પૂજ્યભુક્તિ હતી સિદ્ધરાજ જયસિંહની પત્ની કુમારપાળ રાજા થયો, કુમારપાળને

પ્રતિજોધી હેમચંદ્ર આચાર્યે જૈનધર્મી કર્યા કુમાર
 રાખાણરાજાએ આવડના બારવ્રત ઉચ્ચર્યા હજારો
 લાખો છવેને મરતા બચાવ્યા તેના રાજ્યમા
 કસાઇખાનુ તો હોયજ ગાનુ ? હજારો પાડાઓને
 રાજ્ય પર પરાથી દશરાના દિવસે મારી નાખવામા
 આવતા હતા તે પાડાઓનો નાશ થતો અટકાવ્યો
 કારણ કે દેવીને કંઈ પાડા ખાવાની જરૂર નથી ભોળા
 લોકો અજાનથી આવા કુરીવાજોને આચરે છે, પો
 તાના અઠાર દેશમા કુમારપાળ રાજાએ દયા પા
 વી, ઘણા કરો માફ કર્યા, વણા ગરીબોને મરતા બચા
 વ્યા દરેક ધર્મકાર્ય, હેમચંદ્ર ગુરૂને પૂછી કરતા
 હતા હેમચંદ્રગુરૂના ઉપદેશથી તેમનો આત્મા નિ
 ર્મળ થયો હતો કુમારપાળ ગજા ડોહપણુ લડાઈમા
 પાછો હઠયો નથી પણ કુમારપાળરાજાએ અન્યા
 યથી કોઈ પણ લડાઈ કરી નથી કુમાળપાળ રાજાએ
 સાત વ્યસનોનો સમૂળગો ત્યાગ કર્યો હતો

મધુ, માસ, દારૂ, વેશ્યા, બુગાર, પરબીસેવા,
 ચોરી, એ સાત વ્યસનોથી કુમારપાળ રાજા દૂર રહ્યા

હતા અર્થાત્ સાત વ્યમન સેવતા નહોતા. ત્યારે હાલના સમયના રાજાઓ વિશેષતઃ વ્યસન સેવે છે

કુમારપાળ રાજા પશ્ચિમી સહોદર હતો. વ્યભિચાર દોષી જનોને શિક્ષા આપતો હતો, કાશી વિગેરેના રાજાઓને મિત્રતાઈથી ધન આપી વશ કરી તેમના રાજમા દયા ધર્મનો પકડ વજ્રડાબ્યો. ગુજરાત દેશમા હાલ પણ કુમારપાળ રાજાના પ્રતાપથી દયાભાવ જોવામા આવે છે. જગાણ દેશ માતો પ્રાણલો પણ માછલા વગેરેને જલઠોડીની ઉપમા આપી બક્ષણ કરે છે અહો કેટલું પાપ ! પ્રાય જૈનરાજાઓ જે યયા અને યશે તે બધા ખગ માસ બક્ષણ, હાડપાન, વેશ્યાગમનથી દૂર રહેનારા સમજવા કારણ કે જૈન શાસ્ત્રમા વ્યસનનો અતિશય ત્યાગ કર્યો છે જે લોકો હાડ અને માંસ બક્ષણ કરનારા ના દુનિયામા છે તેઓ લડાઈ ખોર, ઘાતડી અને ખૂન કરનારા હોય છે

કુમારપાળ પશ્ચાત્ જૈન રાજાઓ યયા નથી તે પણ જીજ્ઞાસુ જે હિંદુ રાજા યયા તે સર્વ દયાના કર

નારા હતા, વિના અપરાધે પ્રાણીઓનો નાશ કરતા નહીં ગાય, કુતરાનો કદાપિ નાશ કરતા નહિ પ્રજા પણ તેવા રાજાઓને બહુ માન આપતી

રાજા દયાવાન, ધર્મી હોય છે તો તેની છાપ પ્રજા ઉપર સારી પડે છે માટે શાસ્ત્રમા કહ્યું છે કે—
યથા ગૂજત તથા પ્રજા-જેવો રાજા તેવી પ્રજા હોય છે
ગજા પાપી અને ધાતકી હોય છે તો તેની છાપ પ્રજા ઉપર ખરાબ પડે છે, અને પ્રજા પણ તેવી બને છે

કુમારપાળ રાજા પછી વસ્તુપાળ અને તેજપાળ પ્રધાન થયા તે જૈનધર્મી હતા તેનો વસ્તુપાળ ચરિત્રથી વિશેષ અધિકાર સમજી હોવો ઉદયપુરની ગાદીએ પ્રતાપસિંહ રાજા તથા રાજસિંહ વિગેરે રાજાઓ ધર્મ અને દયાવાન થઈ ગયા તેઓ મહાદયાળુ હતા, અને હાલ પણ ઉદયપુરની ગાદીએ બીરાજનાર વખતસિંહજી મહારાજ છે તે બહુ દયાળુ છે તે હજારો જાનવરોની દયા કરે છે મેવાડની ગાદીએ મૂર્ય સમાન ચણુ ભુવનમા કીર્તિ પ્રજાશનારા સારા રાજાઓ થયા

છે તેમની શાંતિ અત કરણથી ઈચ્છીએ છીએ. હાલ
લશ્કરમા હબ્બરો પશુ પ ખીઓનો નાશ થતો જોવામા
આવે છે તેમ ફાલતુ પણ થશે નાશ જોવામા આવે
છે તેથી ધર્મી પુરુષોની લાગતી દુ ખાય છે

હાલ પણ ઈંગ્લાંડની ગાદીએ ખીરાજનાર જોડ
વડે શહેનશાહના પ્રતાપથી પશુઓનો ક ઈક ધૂત નરમ
પડ્યો છે પિછાવાળી ટાપીઓ વિગેરે વપરાતી બ ધ
પડી ■ વિદ્વાન કેટલાક અંગ્રેજો હવે દયાળુ થતા જાય
છે, અને પશુ પ ખીઓનો નાશ કરવો જો મોટું પાપ
અને ધાતકીપણ સમજે છે

શુજરાતમા આવેલા માણસા ગામના ઠાકોર
રાઓળ શ્રી તખતસિ હજી તથા વરસોડાના ઠાકોર
સાહેબ શ્રી સૂર્યમલસિ હજી બહુ દયાળુ છે, અને
જીવોના પ્રતિ બહુ દયાળુ છે, રાઓળજી શ્રી તખ
તસિ હજી તો માસ, દારૂ, ભાગ, ગાળે, વેશ્યાગમન
વ્યસનોના પરમશત્રુ છે, અને પરનારી સહોદર છે તેથી
માણસાની પ્રભ બહુ દયાળુ થઈ છે રાબની છાપ પ્રભુ
ઉપર પડે છે તે આ હાખલાથી માણસ પડ્યો

શ્રી તખતસિ હજીની સાથે આ લેખકને ઘણો પરિચય છે ગરીબ મનુષ્યો પ્રતિ તેઓ બહુ દયાળુ છે તેમ જાનવરો પ્રતિ પણ બહુ દયાળુ છે દરેક ચતા રાજાઓ બાદશાહો, શહેનશાહો, ઠાકોરો અને મહસ્થા ધર્મિ થાઓ અને પ્રાણીઓ પ્રતિ દયાળુ થાઓ, એટલુંજ અમે ઇચ્છીએ છીએ

પાંદણપુરના નવાબ સાહેબ મહાદયાળુ છે, અને તેમણે જીવોને નહિ મારવા સ જ ધી ઠરાવ કર્યો છે વળી જુનાગઢના નવાબ સાહેબે પણ પોતાના રાજ્યમાં વિના અપરાધે કોઈ પણ પશુ પક્ષીનો ધાત કરવો નહિ તેમ જાહેર કર્યું છે વળી તેમ ઈંડર રાજ્યમાં દીટાઈના ઠાકોર સાહેબ હીપર્સી-હજીએ પણ જીવોની દયા પ્રતિ સારી લાગણી ધરાવી છે તેમજ લોમડી, ધાગમ્ના, મોરબી, જામ નગર, બાવનગર, વગેરે ગામોના રાજાઓ પોતાના રાજ્યમાં પશુ પક્ષીઓની રક્ષા માટે અને ગરીબોના ઉદ્ધાર માટે સારો પ્રયાસ કરી રહ્યા છે માટે તેમને અમે ધન્યવાદ આપીએ છીએ

મુસલમાન બાદશાહો પણ જે દેશમાં વિદ્યમાન છે, અને પશુ, પાખી, મનુષ્યોની દયા માટે પ્રયત્ન કરી રહ્યા છે, તેમની શાંતિ હિંમતીએ છીએ

મોટા મનુષ્યોની છાપ નાના મનુષ્યો ઉપર મારી રીતે પડી ગઈ છે જેના ધરમાં માળાપ દયાળુ હોય છે, તેના પુત્રો પણ દયાળુ થાય છે દયાળુ પુરુષોનો જન્મ દુનિયામાં સદ્ગુણ છે પૃથ્વી પણ દયાળુ પુરુષોથી શોભી ઉઠે છે દયાળુ મનુષ્યો જેમ પૃથ્વી ઉપર વિશેષ થાય છે, તેમ પૃથ્વી ઉપર સલાહ શાંતિ વિશેષ જોવામાં આવે છે દયાળુ પુરુષો લડાઈ, ખૂન, ટટા, ખખેડામાં સામેલ થતા નથી તે તો ધર્મની નીતિ રીતિથી વ્યાપ્ત છે કોઈને જરા માત્ર પણ દુઃખ થાઓ નહિ એવો દયાળુજનોનો ઉદ્દેશ રહે છે, તેથી ઉલટા ઘાતકી પુરુષોના આચરણ જોયો તો માલુમ પડશે કે, ઘાતકી પુરુષો લોભથી રાગને પણ મારી નાખે છે, પ્રધાનને પણ મારી નાખે છે, ખૂન કરવા જરા માત્ર પણ આચકો ખાતા નથી સહેજ જાળતમાં લડાઈ કરવા લાગે થાય છે ઘાતકી

પુરુષોની આખો વિકરાળ રહે છે ઘાતકી પુરુષોની પ્રીતિ પણ સ્ત્રીતિને ઉત્પન્ન કરે છે ઘાતકી પુરુષોની હાસી પણ કોઈનો નાશ ઉત્પન્ન કરે છે ઘાતકી પુરુષો ન્યાયને સમજી શકતા નથી, તે મગા વહાલાનો સબધ રાખતા નથી ઘાતકીપુરુષને ક્રોધ વિશેષ ચડે છે પશુ પખીને મારવાથી ઘાતકી વૃત્તિ ઉત્પન્ન થાય છે ઘાતકી પુરુષના હૃદયમા દયાનો અંશ હોતો નથી, જે દેશમા અન્યાય, બ્યભિચાર, ઘાતકીપણુ વિશેષ હોય છે તે દેશમા ઘણા યુદ્ધો થાય છે ઘાતકી પુરુષોના કપટથી ભય ૪૨ ખૂનો થાય છે, અને થશે જે મનુષ્યો કુકડા અને કુતળ સરખાને મારતા મહા આચકો ખાય છે તે મનુષ્યો, લોકોના ખૂન કરી શકે નહિ એ વાત અનુભવસિદ્ધ છે

કોઈ એમ કહેશે કે-આપણે દયાળુ થઈને બેઠી રહીએ તો બીજા મનુષ્યો સતાવે, તેને અમે ઉત્તર આપીએ છીએ કે નિરપરાધી જીવોને હણવા નહીં અલગત સામા લડાઈ કરવા આવે ત્યારે તેની સામા લડાઈ કરવી એ તો નીતિમાર્ગ છે જુઓ, જેન રાજ્યોએ પણ હજારો લડાઈઓ કરી છે કુમાર પાળ, ઉદાયી, કોણિક, ચેડા મહારાજ, ખારેલ, વન્તુ

(૧૩૫)

પરુ કુર્બાની થઈ હોય એમ જણાય છે

કદાપિ એમ કહેવામાં આવશે કે, અમે ખુદાના નામથી બકરીના ગળા ઉપર છરી વાહીએછીએ, અને તેથી તે બકરી ખુદાની પાસે જાય છે તેનો ઉત્તર કે ખુદાનું નામ સાબળવાથી બકરી ખુદાની પાસે જાય છે તો પછી તમે તમારા સગા વહાલા, પુત્ર પુત્રીઓની કુર્બાની કરો તો તે પણ ખુદાની પાસે જઈ શકે તો પુત્ર પુત્રીઓને ખુદાનું નામ સાબળાવી તેના ગળા કાપી નાખવા જોઈએ, અને પુત્ર પુત્રીઓની શરીરનું માંસ ખાવું જોઈએ ? પોતાનું પાપી પેટ ભરવા બીજાના પ્રાણનો નાશ કરવો એમ ખુદાએ કહ્યું નથી પ્રિય વસ્તુ તો કુટુંબ, પ્રાણ, વાસના હોય છે તેથી પ્રિય મન હોય છે, માટે જહાલા ગણેલા મનની કુર્બાની કરવી જોઈએ

મુસલમાનના ધર્મના કુરાન કીતાબ વાચના રાખો પાસેથી સાબળ્યું છે કે—અમારા ધર્મમાં છોડોને મારી નાખવાનું લખ્યું નથી, તેમ છતાં માસનો દૂદ રીવાજ મુસલમાન કોમમાં પડી ગયો છે, તેનો નાશ થવો જોઈએ

અલભત ખુદાનુ મહમદ પેગમરનુ પવિત્ર
ખ્યાન વાળી અ તે બકરાના ગળે છરી મારવી, એ
કેવુ ધાતકીપણ છે તે વિચારવાનુ છે

સત્યથી ધર્મ ઉત્પન્ન થાય છે, અને તે દયા
દાનેન ઘર્ષે — દયા અને દાનથી વૃદ્ધિ પામે ॥
દયાનુ સ્વરૂપ સામાન્યતઃ વર્ણુન કયુ ॥ દાનના
ઘણા પ્રકાર જાનીએએ વર્ણુવા છે દાનના પચ
પ્રકાર છે અભયદાન, સુપાત્ર દાન, કીર્ત્તિદાન, અને
અનુક પા દાન, પાચસુ ઉચિત દાન મરતા જીવોના
માણુ બચાવવા તેને અભયદાન કહે છે ધર્મી માણુ
એને દાન આપવુ તેને સુપાત્રદાન કહે છે જુએ
મરતા માણીએને ખાવાનુ આપવુ, તરસ્યાને પાણી
પાવુ તેને અનુક પાદાન કહે છે પોતાની કીર્ત્તિ માટે
લોકોમા વાહ વાહ કહેવાય, તેને માટે વસ્ત્ર ધન અન્ન
આપવુ તેને કીર્ત્તિદાન કહે છે સમયને અનુસરી
હનિયાના રીવાજ પ્રમાણે જે ધન અર્થવુ પડે તેને
ઉચિતદાન કહે છે ઉચિતદાન અને કીર્ત્તિદાન તો
લોકો સહેજે કરી શકે છે, અનુક પાદાન અવશ્ય કરવુ
જોઈએ સર્વ જીવોની અનુક પાચિતવધી જો ...

(૧૩૭)

પુરુષોત્તુ સક્ષણુ છે અનુકેપાદાન ઠરતા સુપાત્ર દાન મોટુ છે અને સુપાત્રદાન કરતા અભયદાન મોટુ છે અભયદાનના બે લેદ છે દ્રવ્ય અભયદાન અને ભાવ અભયદાન. સર્વ દાનમા ભાવ અભયદાન મોટુ છે ભાવ અભયદાનથી સુહૃદની પ્રાપ્તિ થાય છે અને ક્ષમાથી ધર્મનુ સ્થાપન થાય છે ક્રોધને છુટ્યા વિના ક્ષમા આવતી નથી ક્ષમા એ સર્વશુભોમા મોટો શુભ છે ક્ષમા વિના સત્યધર્મ ટકી રાકતો નથી હવે તે ધર્મનો નાશ, ક્રોધ અને લોભયદી થાય છે ક્રોધના સમાન દોષ નથી લોભના સમાન ક્રોધ અવશુભ નથી લોભથી હિ સા જૂઠ ચોરી વ્યભિચાર વિગેરે દોષો પ્રાપ્ત થાય છે

આ પાત્ર નિયમની અદર સામાન્ય વ્યવહાર સર્વ ધર્મનો અભાવેશ થાય છે તે ઉપર શ્લોક દર્શાવે છે

શ્લોક

અહિંસા સત્યમસ્તેય, ત્યાગો મૈથુનવર્જન ।
પચસ્વેતેષુ ધર્મેષુ, સર્વે ધર્માઃ પ્રતિષ્ઠિતાઃ ॥

ભાવાર્થ—અહિંસા, સત્ય, અસ્તેય, ત્યાગ, અને મૈયુનનું વર્ણન એ પચ્ચર્મમાં સર્વધર્મનો સમાવેશ થાય છે આ પચ્ચત્તનું પાલન કરવું મહા કુશ્કર છે આ પચ્ચત્તના પાલનમાં વિશેષ આત્મહિત સમાયેલું છે

શ્લોક

સર્વે વેદાનતત્ કુર્યુઃ, સર્વે યજ્ઞાથ મારત !

સર્વે તીર્થામિષેકાથ, યત્ કુર્ષાત્ પ્રાણિનાં દયા ॥

સર્વ વેદો તે કરી શકતા નથી અને હે ભારત ! સર્વ પ્રકારના યજ્ઞો પણ તે કાર્ય કરી શકતા નથી કે જે કાર્ય પ્રાણીઓની દયા કરે છે અર્થાત્ વેદ અને યજ્ઞ કરતા પણ પ્રાણીઓની દયા કરવામાં વિશેષ આત્મહિત સમાયું છે,

શ્લોક

અહિંસા લઘુઓ ધર્મ, અધર્મઃ પ્રાણિનાં વધઃ ।

તસ્માદ્ધર્માર્થિભિર્લોકૈઃ, કર્તવ્યા પ્રાણિનાં દયા ॥

(૧૩૯)

અહિંસા છે હલ્લુ નેનુ એવો ધર્મ સમ
જવો અને પ્રાણીનો વધ કરવો તે અધર્મ સમજવો
તે માટે ધર્માર્થી લેણેએ પ્રાણીઓની દયા કરવી

વળી દયા માટે કહે છે —

શ્લોક.

યૂપ કૃત્વા પશૂન્ હત્વા, કૃત્વા રુધિરકર્દમમ્ ।
યદ્યેવં ગમ્યતે સ્વર્ગે, નરકે કેન ગમ્યતે ॥

યૂપ કરીને પશુઓને હણી તથા રુધિરનો ઠા
હવ કરી એ સ્વર્ગમા જવાતુ હોય તો પછી નરકમા
કેણુ જાય ? માટે વિચારવાતુ કે-ધર્મ માટે હજારો
પશુઓના પ્રાણુ લેવા તેમા ધર્મ નથી

શ્લોક

અર્દિસા મર્વજીવેષુ, તત્ત્વૈ પરિમાપિતા ।
ઈદં મૂલં હિ ધર્મસ્ય. શોષસ્તસ્યૈવ વિસ્તરઃ ॥

(૧૪૦)

તારવના જ્ઞાતા મહા-ભાગ્યોએ સર્વ જીવોની
દયા કરવી તેને ધર્મનું મૂળ કહ્યું છે-બાકીનો તેનો
વિસ્તાર મમજવો

શ્લોક

યથા મમપ્રિયા પ્રાણાઃ, તથાન્યસ્યાપિ દેહિનઃ ।
ઈતિ મત્વા ન કર્તવ્યો, ધોર-પ્રાણિવધો યુર્ધ્વ ॥

તેમ પોતાના પ્રિયપ્રાણ છે, તેમ અન્યજીવોને
પણ પોતાના પ્રાણ પ્રિય હોય છે એમ માની પડિત
પુરુષોએ બચ કર પ્રાણિવધ કરવો નહીં

શ્લોક

પ્રાણિનાં રચણ યુક્ત, મૃત્યુમીતા હિ જતતથ ।
આત્માપમ્યેનજાનદ્રિ, -રિદ્ધ સર્વસ્ય જીવિતમ્ ॥

પ્રાણીઓનું રક્ષણ કરવું તે યુક્ત છે કારણ કે
મૃત્યુથી બચ પામનારા સર્વ જીવો છે માટે પોતાનો
આત્મા મૃત્યુથકી બચ પામે છે તેમ સર્વ બચ
પામે છે માટે જરા માત્ર પણ કોઈ પ્રાણીને દુઃખ
દેવું નહીં

(૧૪૧)

શ્લોક

ઉદયત શશ્વમાલોક્ય, વિષાદમયગિહ્વલાઃ ।

લીલા કપંતિ સત્રસ્તા, નાસ્તિ મૃત્યુમમ મયમ્ ॥

મારવા માટે હંચુ કરેલુ યશ દેખીને ખેદ અને
સપથી વિહવ થએલા છનો કપે છે-મૃત છે, નામે
છે, અરે તે બીચારા શું કરે ? અધાચક પ્રાણીઓ
પોતાનુ દુખ શી રીતે દૂધી બતાવે

માણસ સમજુ બતા છે, છતા તેને દયા આવતી
નથી તો પરભવમા તમારી કોને દયા આવશે ? મૃત્યુ
સમાન ઢાઢ સય નથી જનવરોના ગળા ઉપર છરી
મૂકતા બીચારા ખૂંચી પાડે છે કચર કપે છે ધર્મી
જન આના બનોવ આખે જોઈ શકેતા નથી

શ્લોક.

કટકેનાપિ વિદ્રસ્ય, મહતી વેદના મવેદા
ધમકુતદિયથાથૈ, -માર્ષમાણસ્ય કિં પુનઃ

(૧૪૨)

કાટાચી વિધાતા પણ પ્રાણીને મોટી વેદના
થાય ॥ કોઈ માણસના પગમાં ચૂળ પેશી હોય છે
તો તે ચૂળ કાઢતાં ઝીસ પાડે છે તો ચક્ર, કુત,
લાકડી, તરવાર, છરી, અપુચીં હવેનો નાથ કરતા
ખીચારા પ્રાણીઓને કેટલું દુખ થતું હશે ? તેનો
વિચાર કરવો જોઈએ આપણા પેટમાં કોઈ છરી
મારે તો મહા દુખ થાય છે, ત્યારે કુકડા, કપ્પતર,
ગાય, લેસ જેવા પ્રાણીઓના માસ માટે છરી
તરવાર મારતા ખીચારાને કેટલું દુખ થતું હશે ?
અહમત્ત અત્યત્ત દુખ થાય છે

શ્લોક

અમેઘ્યમઘ્યકીટસ્ય, — સુરેંદ્રસ્ય મુરારાયે,
સમાના જીવિતાકાંચા, તુલ્ય મૃત્યુમપ દ્વયો

વિધાની અહર રહેલા કીડાને તથા દેવ વિમા
નમાં રહેલા ઇંદ્ર જે જોને હવવાની આકાશા સરખી
છે તથા મૃત્યુ બચ પણ બન્નેને તુલ્ય છે માટે કોઈ
હવનો નાથ કરવો ઘટતો નથી

ચોરીનો માલ ચડાજે જાય છે આ ભવમા વધ,
 ખધન, ઉદન, તાડન, તર્જન, કેડખાનાની સજ્જ
 વિગેરે હુ ખો ઉત્પન્ન થાય છે ચોરને હૃદયમા શાંતિ
 મળતી નથી ચોરી કરનાર નરકના રૌરવ હુ ખ પામે
 છે ચોરીના માલથી કોઈ સુખી થયો નથી અને
 થવાનો પણ નથી ચોરનો કોઈ વિશ્વાસ લ વતુ નથી,
 ચોરીથી દુનિયામા કીર્તિનો નાશ થાય છે, ચોરી
 કરનાર માણસ, ધોર પાપ ઝરતા પણ ડરતો નથી
 ચોરને કોઈ શરણે રાખતુ નથી એક તલબાર ચોરી
 પણ પ્રભુ જાણી શકે છે ચોરી કરનાર માણસ એમ
 સમજે છે કે હુ ચોરી કરૂ છુ તે કોઈ દેખી શકતુ
 નથી, પણ જ્ઞાની મહારાજ દેખી રહ્યા છે, માટે
 ચોરીતુ પાપ મોટામા મોટુ છે ચોરી કરનાર માણસ
 ધાત્રી હોય છે ચોરી કરનારને જીવોનો નાશ કરવા
 મા ડર લાગતો નથી ચોરી કરનાર મનુષ્ય અતે
 હુ ખ પામે છે કોઈપણ વખતે કોઈનો વસ્તુ તેના
 માલીકને કહ્યા વિના લેવી નહીં આ દુનિયામા
 વારવાર મનુષ્ય જન્મ મગનાર નથી, માટે પોતાનુ

છાત જણાવે છે કે —એક નગરીમા એક નૃપતિ રાજ્ય
 કરતો હતો. તેને પાંચ રાણીઓ હતી. એક દિવસ
 રાજા પાંચે રાણીઓ સહિત ગોખમા બેઠો. છે તે
 નગર ચર્ચા જુએ છે તેવામા એક ચોરને ઠોડવાળ
 ફાંસી દેવા લઈ જાય છે, તે ચોરને દેખી રાણીઓના
 મનમા દગા ઉપજાય થઈ પ્રથમ રાણીએ રાજાને
 વિનંતિ કરી એક દિવસ માટે છોડાવી, ખવરાવી
 ખીવરાવી હજારો રૂપિયા ખર્ચ કર્યા, ત્યારે બીજા
 દિવસે બીજી રાણીએ ચોરને છોડાવો તેને મેવા
 મિષ્ટાન્ન ખવરાવ્યા ત્યારે ત્રીજા દિવસે ત્રીજી રાણીએ
 અને ચોથા દિવસે ચોથી રાણીએ ચોરને છોડાવ્યો.
 પાંચમી અલ્પમાનીતી રાણીએ રાજાને વિનંતિ કરી
 કે—આપ મારા ઉપર પ્રસન્ન થઈ વર આપશો. રાજા
 એ આજ્ઞા કરવાથી પાંચમી રાણીએ માગ્યું કે, ‘આ
 ચોરને મારી નાખવો નહીં એને અભયદાન આપો.’
 રાજાએ તેણીનું કહ્યું માની છોડી દીધો. પાંચમી
 રાણીએ ચોરને પોતાના ઘેર બોલાવી શિખામણ
 આપી કે, પારડી વસ્તુ લેવામા મહાપાપ છે

સાથે મળતાપણુ જતાવી રૂપેયા મોકલાવી આપ્યા
 છે ત્યારે અમેરિકાના લોકોને પ્રાણીઓની હયા
 માટે આટલી લાગણી ફેલાઈ છે, ત્યારે હિંદવાસી
 ભારતજનુઓએ આ વાતને બૂલવી જોઈતી નથી
 જૈન કોન્ફરન્સે જીવતા કાચબાના શરીર પર થતી
 ક્રિયાઓ જાણીતી થતા તેમાંથી જનતી ચીજો નહો
 વાપરવાનો ઠરાવ કરી તેની સામે આખી જૈનકોમની
 દયાળુ લાગણી સતેજ કરી છે તેવીજ રીતે આ
 ઘાતકી ધધાને અટકાવવા અમેરિકાના ભાઈઓની
 માફક જૈન કોન્ફરન્સે તથા જૈનોના દરેક મંડળે
 પોતાના ઉકાળી નામદાર સરકાર તથા મુખ્ય પ્રાણીઓ
 ઉપર થતુ ઘાતકીપણુ અટકાવનારી મંડળીઓનુ
 ધ્યાન ખેંચવુ જોઈએ છીએ જેવુ પોતાને હુ ખ યાય
 છે, તેવુ પરને પણ હુ ખ યાય છે હજારો પ્રાણીઓની
 હિંસા કરવાથી, પ્રાણીઓના પોતારથી તથા બચકર
 પાપથી વરસાદ પણ બરાબર આવતો નથી હુકાળ
 ઉપર હુકાળ પડવા લાગ્યા છે બનકર રોગોની ઉત્પ
 ત્તિયો થવા લાગી છે અજાની પશુ સહાયમનુષ્યો

છે આ ધધાના સબ વમા અમેરિકામા ન્યુયોર્કની
 એક ચામડાની પેઢીએ ગયા ૧૯૦૬ ના અક્ટોબર
 માસમા કલકત્તા ખાતેની પ્રાણીસ કટ નિવારણ કપ
 નીના સેક્રેટરી ભોગ એક પત્ર લખ્યો હતો તેની
 મતલબ એવી છે કે, હિંદના કેટલાક ભાગોમા છવ
 તા બકરાની ચામડી ઉનાગ્વાનો ધધો ચાલે છે, તેને
 અટકાવવા તમો બનતુ કરવા લાગ્યા છો આ કુર
 તાની વાત જ્યારે અમેરિકામા ફેલાઈ ત્યારે તે માન
 વામા પણ આવી નટોલી, કારણકે હિંદુસ્તાનના
 જેવો કેઈ દયાળુ દેશ નથી, પણ મળે ની હકીકત
 ઉપરથી જણાય છે કે એ ધાતકી ધધો હિંદમા
 હયાની ભોગરે છે તેના તરફ અમો કરોડોવાર
 તિરસ્કારની દિશી ભેધએ છીએ એ ધધાને દાખી
 નાખવા જે ઉપાયો લેવા પડે તેને ટેકો આપવા અમે
 તૈયાર છીએ, અને તે વેપારને અટકાવવા અમો જે
 પગલા લેવા પડે તે લેવા તૈયાર છીએ આ ધાતકી
 રીવાજ અટકાવવા તમારી સરકાર તમને મદદ
 આપશે બીજી પેઢીવાળાએ પણ ઉપરના પત્રની

જોનામ્ ગ્દે છે કે-તેઓને પોતાના જાનવરો છે-
 રવાના કામમા મુદ્દા ની મદદ મળી શકે છે પ્રાચીનકા
 નાં જાવા હોયને મદદ આપવા હરેક સ્વસ્થ પક્ષ
 વિજ્ઞાનથી જાનવર મળી જાય છે પણ આ દેશની
 કુદ ની હાનિ નહીં સમજાવે તથા ખેતીવાડીનું
 તદ્દત્ત તેના ખર્ચા અર્થમા નહીં જાનવર પરદેશી
 વસ્તુના હુમલો ખેતુઓને તથા ખેતીવાડીના જન
 રોને મળવું જોઈતું હોય તો મળી શકતું નથી
 જોયે, જોનાના નાટવા ખેતીવાડીની સ્થિતિ લાગ્ય
 ર્થ પડે છે પરદેશી અમલદારોને કંઈકો ઉપ
 વધારે જોય દેવથી દેશી રાતઓ પણ તેઓનું
 જનુ કુદ ની જોગજોના જોખનના હુલસો, રૂપીયા
 મર્દ છે અને જાનવરો જાનવરો પણ ખાલી કુદ છે
 જોવ તમે ક્રમ દ્વારા કાઢીયાવાદમા ને નાન નાન
 રાતો દેવાનું પણ દેવ જુઓ છે આ દેશમા
 પરદેશી મદદગાર ખેતીવાડીના જાનવરોનો છે તેની
 સમજણ દેશી માથાએ ને નથી, જોવી દેવદ પશુધામ
 નાવ છે જોનાના રાજ પશુધામની કેળવણી તથા

આચાર વિચારના શોખીન છે, છતાં આ દેશની હાલતો શી છે ? તેના પણ અભ્યાસી જણાય છે અને તેથીજ પોતાના શબ્દમા ગાય, લે સ, બળદ, વિગેરે જાનવરોનો વધ નહીં કરવાનું જાહેરનામું બહાર પાડ્યું છે હમણાજ ગોડલના દયાળુ રાજાએ બકરાના નાના બચ્ચા લેઓ ચારો ન ચરી શકે તેવા હોય છે તેમને રક્ષણ મળી શકે તેવો હુકમ બહાર પાડી તે હુકમની વિરુદ્ધ ચાલનારને શિક્ષા કરાવેલ છે આ હુકમ બહાર પાડી નામદાર કાકોર સાહેબે એક શાળ્યવંશીની દુરજ અદા કરી છે કેમકે કુત્રી માલોનો એવો ધર્મ છે કે-નિરપરાધી નિર્બળ છવોતું સંબળ શત્રુઓથી રક્ષણ કરવું

આ દેશના દુર્ભાગ્યે હજારો બકરા ઘેટા દરરોજ માસાહારી પ્રજાને માટે ખોરાક તરીકે કસાઈ ખાતા માં કપાવા લાગ્યા છે, અને નાના બચ્ચાઓને રખ કેતા મુકવાથી નાશ થાય છે ઘેટા બકરાઓની સખ્યામાં આવી રીતે ઘટાટો થવાથી આ ઉપયોગી જાનવરોનું મૃત્ત અને લીંડીઓ જે ઉમદા ખાતર

(૧૫૫)

તરીકે ગણાય છે, તે ઓધુ વેચાતા તથા તેનો ઘટાડો થતા જમીનનો ધોવાઈ જતો કસ વધુ ધોવાતો જ નાય છે અને તેથી જેતીનો પાક દરરોજ ઘટતો નાય છે

બીજા દેશીરાજ્યોએ ગોડળ નામદાર ઠાકોર માહેળના પગલે ચાલી જાનવરોનો થતો નાશ અટકવો જોઈએ

જણાવતા ખુશી ઉપજે છે કે-કાઠીયાવાડ, ગુજરાત, મારવાડ, મેવાડના કેટલાય રાજ્યો આ હાનિને કમી ગયા છે, અને તેમણે ધોડાના તળેલા ભરવા કરતા ગોશાળાઓ ભરવાની જરૂરીયાત સ્વીકારી છે માટે અમે તેમને ધન્યવાદ આપીએ છીએ. જાનવરોની દયા કરવી જોઈએ એમ અત કરણથી ઉત્પન્ન થયેલી દયાની લાગણી કહે છે મરણથી જીવોને બચાવવા ઉત્તમ જીવો પ્રયત્ન કરે છે સર્વ જીવોને જીવિતવ્ય બહાણ છે

એક વખત કોઈ એક જુહમ્ય કોઈ ડુંગરના પ્રદેશમાં ચાલ્યો જાય છે ત્યારે તે ચોંટને રસ્તામાં ચોર

લોકો મળ્યા ચોરો ગૃહસ્થને મારવા લાગ્યા, ત્યારે
 ગૃહસ્થ બોલ્યો કે, અરે ભાઈઓ! મને માર્યો નહીં
 તમારે ધરણી વચ્ચે વિગેરે લેવાનું હોય તે લઈ જાઓ,
 પણ મને છોડો જવા દો, ચોરો કહેવા માગ્યા કે,
 તને છોડો જવા દઈશું નહિ, ત્યારે ગૃહસ્થ
 શેઠ બોલ્યો કે, ગમે તેમ કરી મને છોડો જવા દો
 એમ ઘણી આજીજી કરી છૂટી ગયો તે ઉપ
 રથી સમજવાનું કે-મૃત્યુ સમાન જ નથી મ કોડા
 સરખો નાનો છોડ પણ ત્યારે આપણે તેને પકડવા
 જઈએ છીએ ત્યારે મરણના ભયથી નાશી જાય કે
 ને તેનામાં જ્ઞાન ના હોય તો કેમ નાશી શકે ? માટે
 સિદ્ધ થાય છે કે-મ કોડા સરખા નાના પ્રાણીમાં પણ
 જ્ઞાન રહ્યું છે, અને જ્યાં જ્ઞાન હોય તે છોડ કહેવાય
 છે સુખ દુઃખની ચેષ્ટા કરે, સુખ દુઃખને જાણે, આ
 હારાદિઃ ચક્રણ કરે તેને છોડ કહેવાય છે કીડી, મ
 કોડા, જી, પુરા, વનસ્પતિ વગેરે સર્વ જીવોનો સમા
 વેશ ચોરાશી લાખ જીવોમાંથી થાય છે પ્રીતિ
 ધર્મવાળાઓએ ચોરાશી લાખ જીવોની બાબત

(૧૫૬)

નાખે તે દખો દુ ખની રૂ વચીયા વૉગાંત્રે જલંદર
મસારમા બમે છે

વ ૧. છુ છે કે—

શ્લોક.

કિં તાણ પડિઆણ, પરકોઈણ પસાતમૂઆણ,
જ શિવિય ન નાય, પગસ પીઠા ન કારગ્યા.

હ ખો 'લોહો તા દખ'! મધપુમ્મને બાચ
વાયો શુ મયુ ૧ જેલો એટલુ મદુ બદલુ નદો કે,
પરશવન પો" કરી નહી તેનુ અન્ન — ન સુવ
નિર્થક છે,

વગાં દહ છે કે —

શ્લોક

કિં સુરગિરિજો ગુરુઅ, વ્રજનિહિજો કિં રદ્ધુઅ મંદારં,
કિં ગયણાઓ વિશાલ, ક્યેમ્ કોઈયામુને ધમ્મો
ભેમ ભેટ પર્વતધી

યશે તે કહી શકાતું નથી માસલશબ્દ કરવાથી પણ
મનો નાશ થાય છે, એમ સુર્વ તીર્થ કરો—પેઝ બરો,
મહાત્માઓ, રૂપિયો વિગેરે કહે છે,

શ્રી જીન શાસ્ત્રમા પણ કહ્યું છે કે,

યદિહનાત્મલામ, લમતે કિલ પાદપો વિનામૂલ
સહ ધમ્મોવિ જિયાણ, ન હોઈ નૂણ દયાઈ વિણા. ?

જમ બાક મૂળ વિના પોતાનું જીવનરૂપ લાલ
મેળવી શકતું નથી, તેમ દયા વિના જીવેને ધર્મ
પણ થતો નથી ત્યાં પશુઓના પેટ ચીરી માસલશબ્દ
કરવું, તેનું લોહી પીવું, હજારો પશુપાણીઓના
પ્રાણ નાશ કરવા, અને હૃદય ઠાણું કરી ધર્મી નામ
ધરાવતું થાય છે, ત્યાં તો કહી સત્ય ધર્મ કહેવાય નહીં
વળી કહ્યું છે કે—

શ્લોક

યઃ સહુ યથા તથા વા દેહમૃતો હવિ ચિરસમાસતઃ
સો દુરકલરકરિંદ્રોલી કચલિચ્ચો મમદ્ મીમમવે

જે રહવા પ્રાણીઓને જેમ તેમ કરીને મારી

(૧૬૩)

જે સખ્ય પુણ્યવત જીવના હૃદયમા વીતગગ
સમવતે કહેલી જીવોની ગદા વસેલી છે તે જીવ,
જીવોની રક્ષા કરીને પરજીવમા મોટા સ્થાને ઉત્પન્ન
થાય છે, અને ત્યાં તેના વશમા દેવ, અસુર, રાજા,
યક્ષ, રાક્ષસ, આદિ, સર્વ પ્રાણીઓ થાય છે
જીવની રક્ષા કરવાથી પુણ્યની ઉત્પત્તિ થાય છે
અને તે પુણ્યથી ધન સંપત્તિ, નિરોગી શરીરની
ઉત્પત્તિ થાય છે તે બતાવે છે

શ્લોક

ધને રણે શત્રુજલાગ્નિમધ્યે, મહાર્ણવે પર્વતમસ્તકે યા
સુપ્ત પ્રમત્ત વિપમસ્યિત યા, રચતિ પુણ્યાનિ પુરાકૃતાનિ

જ્યાં વાઘ, ચિતરા આદિ હિંસક જાનવરો વચતા
હોય તેવા વનમા તથા રણમા તથા શત્રુના વર્ગમા તથા
જલમા તથા અગ્નિની આગ લાગી હોય તેવા ઘર
માથી બચી જવું, મોટા સમુદ્રમા ઝાઝ, વડાણ આગ
બોટમા બેસી ગયા હોય અને ત્યાં ઉત્પાત થવાથી
બચી જવું એવા પર્વતના શિખર ઉપર ચડી બેસા

(૧૬૪)

૧. જે જાતના સ્ત્રી સુધુ એ સર્વે, પૂર્વજવમા
 તે, મારું મનુષ્ય છે અને પુણ્ય પણ હવની
 તેને તેના રૂપ તે જાતી હવડયા આદિ ધર્મ
 તેને તે ૧૫ ૧૬ છે, તે જણાવે છે

ગાહા

૧. જે જાતના સ્ત્રી સુધુ એ સર્વે, પૂર્વજવમા
 તે, મારું મનુષ્ય છે અને પુણ્ય પણ હવની
 તેને તેના રૂપ તે જાતી હવડયા આદિ ધર્મ
 તેને તે ૧૫ ૧૬ છે, તે જણાવે છે

૨. જે જાતના સ્ત્રી સુધુ એ સર્વે, પૂર્વજવમા
 તે, મારું મનુષ્ય છે અને પુણ્ય પણ હવની
 તેને તેના રૂપ તે જાતી હવડયા આદિ ધર્મ
 તેને તે ૧૫ ૧૬ છે, તે જણાવે છે

યસ્યાશયે તિષ્ઠતિ હ
 તેના

જીવણુ, રૂઢુ સૌભાગ્ય પામણુ, ઇત્યાદિ સર્વ પુણ્ય-
 નાજ ક્રીડા છે દરિદ્રાવસ્થા, દૌર્ભાગ્યતા, અકાલ મૃત્યુ,
 રોગીપણુ, ઇત્યાદિ હુ ખો પાપ કર્મથી ઉત્પન્ન થાય
 છે માટે વિવેકી જનોએ દયાની દૃષ્ટિ રાખી કોઈપણ
 જીવોનો ઘાત કરવો નહીં, અને માસ વિગેરે અશુચિ
 મયપદાર્થોનું બક્ષણ કરવું નહીં, મર્વદેગના
 તથા સર્વઠાળના મહાપુરુષો સાક્ષી પુરે છે કે-
 માસાહારથી મનુષ્ય આધ્યાત્મિક ઉન્નતિ કરી શકવા
 અસમર્થ થાય છે અત કરણની શાત્ર દયા ભાવવાળી
 જે સ્થિતિ છે તેજ આત્માની ઉન્નતિ કરવા સમર્થ થાય
 છે અને માસાહાર તો મનુષ્યને ક્રૂર, અશાત, વિકાળ,
 જડ આદિ વિવિધ દોષોથી યુક્ત કરતો હોવાથી તેનો
 ત્યાગ કરવો જોઈએ આ વિષયમા પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ
 પાશ્ચાત્ય પ્રભુઓ છે તે યુરોપીયન દોકો પ્રવૃ-
 ત્તિમા ગમે તેટલા આગળ વધેલા છતાં તેઓની
 અસાધારણ અશાંતિ, વિકળતા, ન્યાયાન્યાયબુદ્ધિ-
 રહિતતા, સ્વાર્થ સાધવામા તથા અન્યનું નિકેદન ઠાઠવા
 મા કુશળપણુ, અત કરણમા કોમળતાની ન્યૂનતા

હોય ત્યાં અકસ્માતથી બચી જવું એ સર્વે, પૂર્વજવમા
કરેલા પુણ્યનું માહાત્મ્ય છે અને પુણ્ય પણ જીવની
દયાથી ઉત્પન્ન થાય છે વળી જીવદયા આદિ ધર્મ
કર્મથી જ કુળ થાય છે, તે જણાવે છે

ગાથા

ધર્મેણ કુલવ્વસદ, ધર્મેણ ય દિવ્યકૃતસપત્ની
ધર્મેણ ધણસમિદ્ધી, ધર્મેણ સુવિધ્વડા કીર્તિ-૧
ધર્મેણ ધણવિઝલ, આઝ દીદવ સુદવ સોહગ,
દારિદ્ર દોહગ, અકાલ મરણ અહર્મેણ——૨

આવાર્થ—જીવની દયા કરવી, મહિત્તનો ત્યાગ
કરવો, મરતા પ્રાણીઓને બચાવવા, બરીઓને મદદ
કરવી એ આદિ ધર્મ કૃત્યથી ઉત્તમ કુળમાં જન્મ
થાય છે મનોહર દિવ્ય સપત્તિ પણ ધર્મ કર્મથી
પ્રમાય છે કોટી આદિ ધન પામવું તે પણ ધર્મથી
છે જગતમાં સારી ગીતે છીર્તિનો વિસ્તાર પણ ધર્મ
થી થાય છે પગલે પગલે લક્ષ્મીની પ્રાપ્તિ પણ પુણ્ય
થી થાય છે જાણા વર્ષામુધી સુખ સમાધિપૂર્વક

હવે, રૂઢ સૌભાગ્ય પામવું, ઇત્યાદિ સર્વ પુણ્ય-
 નાજ કેળ છે દરિદ્રાવસ્થા, દોષોગ્યતા, અકાલ મૃત્યુ,
 રોગીપણ, ઇત્યાદિ દુ ખો પાપ કર્મથી ઉત્પન્ન થાય
 છે માટે નિવેડી જનોએ દયાની દૃષ્ટિ રાખી દોષપણ
 હવેનો ઘાત કરવો નહીં, અને માસ વિગેરે અશુચિ
 મયપદાર્થોનું ભક્ષણ કરવું નહીં, મર્વદેશના
 તથા સર્વકાળના મહાપુરુષો સાક્ષી પુરે છે કે-
 માસાહારથી મનુષ્ય આધ્યાત્મિક ઉત્તતિ કરી શકવા
 અસમર્થ થાય છે અ ત કન્હુની ગાત દયા ભાવવાળી
 ને સ્થિતિ છે તેજ આત્માની ઉત્તતિ કરવા સમર્થ થાય
 છે અને માસાહાર તો મનુષ્યને ક્રૂર, અશાત, વિકાળ,
 જડ આદિ વિવિધ દોષોમાં યુક્ત કરતો હોવાથી તેનો
 ત્યાગ કરવો જોઈએ આ વિગ્રયમા પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ
 પાર્શ્વતઃ પ્રજ્ઞા છે તે યુરોપીયન લોકો પ્રવૃ-
 ત્તિમાં ગમે તેટલા આગળ વધેલા છતાં તેઓની
 અસાધારણ અશાંતિ, વિકળતા, ન્યાયાન્યાયબુદ્ધિ-
 રહિતતા, સ્વાર્થ સાધનમાં તથા અન્યનું નિકેદન ઠાળવા
 માં કુચગપણ, અ ત કરણમાં દોમળતાની ન્યૂનતા

અને કૂરતાદિ દોષો તેમના વિશ્વપ્રસિદ્ધ ॥ તે
માસાહારી મનુષ્યોની વાણી અને આચારમા પૃથ્વી
અને આકાશ જેટલું અંતર છે તે માસાહારીઓ ક્યારે
કેનો આસ કરી જાયે તેનું અનુમાન બુદ્ધિમાન લોકો
પણ કરી શકતા નથી

જનાવરોની સૃષ્ટિનું અવલોકન કરનારને પણ
માસાહારી પશુઓના સ્વભાવમા તથા વનસ્પતિો
આહાર કરનાર પશુઓના સ્વભાવમા મોટો તફાવત
લાગશે, સિંહ વાઘ વફ સર્પ વિગેરે માસાહારી
પ્રાણીઓ કેવલા અશાંત વિકાળ ભય કર કૂર અને ન્યૂન
બુદ્ધિવાળા હોય છે, કેવા માસાહાર ઉપર રહેનારા
આ પ્રાણીઓથી મનુષ્યને કેટલો થોડો લાભ થયો
છે એથી ઉલટું વનસ્પતિ આહાર ઉપરનિર્વાહ કરનારા
હાથી, ઉટ, ઘેટા, ગાય, ભેંસ, બળદ ખચ્ચર વિગેરે
અસખ્ય પ્રાણીઓ કેવા શાન્ત અને બુદ્ધિવાળા હોય
છે અને તે કેવા મનુષ્યના ઉપયોગમા આવે છે ! ગા
યનું છાણ, ભેંસનું છાણ, બકરીની લોડીઓ વીગેરે
૧ કેવું ખેતરમા અનાજ ઉગી નીકળે છે ! !

અને તેથી જગતને કેટલો બધો લાભ થાય છે ? સિંહ, વાઘ, વરૂં, કે સાપ આદી જાનવરો જે માંસ ખાનારા હોય છે તે જગતના કઈપણ ઉપયોગમાં આવતા નથી વળી વિચારો કે ઘોડા, હાથી, ઉટ, ઘેટા, ગાય, ભેંસ, બકરા ગધેડા, બળદ, ખચ્ચર વગેરે પશુઓ ન હોય તો મનુષ્યના વહેવાર કેવા અટકી પડે ? એવા ઉપયોગી જાનવરોના શરીર ફાડી માંસ ખાનારા ઘાતકી લોકો જગતનું કેટલું બધું ખૂર કરે છે ? પશુ કે જે મનુષ્યના ભાડુઓ છે, તેમના મુઠદો ખાઈને પોતાના શરારને મલીન અને બ્રહ્મ કરનારા કેાણુ મનુષ્ય, શાન્ત સાત્વિક, દયાળુ, પ્રેમાળ, ન્યાયી, પરાં પકારી, સમાશીલ રહી શકે ? અલબત્ત ન રહી શકે, મર્વે જગતના પ્રાણીઓને પોતાના આત્મા સમાન માન્યાસિવાય આધ્યાત્મિકજીવન લોગવી શકાતું નથી, માટે ધર્મના ઉપર જેઓ પ્યાર રાખે છે, તેમણે આ મામલણુરૂપ મહાપાપથી દૂર રહેવું માંસ ખાનારા લોકો પ્રથમ તો પોતાના આત્માને પાપથી મલીન કરે છે અને દુનિયાના ઉપયોગમાં આવનાર જાનવ

રેનો નાશ કરી જગતનું પણ બૂડું કરે છે, તે ઈશ્વર
સિદ્ધ પરમાત્માથી કંઈ અબાવયું નથી વળી કહ્યું
છે કે — “આહારશુદ્ધ્યાસરવપ્રકૃતિશુદ્ધિ” આહારની
શુદ્ધિથી સરવ પ્રકૃતિની શુદ્ધિ થાય છે માસ અને
દારૂ, સરવપ્રકૃતિનો નાશ કરે છે માટે દરેક મનુષ્યોએ
તે આહારનો ત્યાગ કરવો જોઈએ

વગો મહાભારતમા કહ્યું છે કે

શ્લોક

યાદશી વેદના તીવ્રા, સ્પશરીરે યુધિષ્ઠિર !
તાદશી મર્વશ્રુતાના, માત્મન મુસમિષ્ઠતામ્

ત્રીકૃષ્ણ પંડુપુત્ર યુધિષ્ઠિરને કહે છે કે—હે યુ
ધિષ્ઠિર ! જ્ઞવી પોતાના ગરીરધાતથી તીવ્રવેદના
ધાય છે, તેવી સુખને ઈચ્છનારા સર્વપ્રાણી
એને વેદના ઉપજ્ઞ થાય છે આ ઠેકાણે
ખેદ સહિત જણાવવું પડે છે કે બગાડની
તરફ વિદ્યાનુશીનો નામ ધરાવનાર બ્રાહ્મણો માછલા

(૧૬૯)

દાર વિગેરનો ઉપયોગ કરે છે આ દેશમાં કસાઈના
ઘરમાં પણ અઢળખી કામ થાય છે ત્યારે તેણી તરફ
પ્રાદક્ષણે નવડોડી તરીકે માછલા વિગેરેને ગણી
તેનું બક્ષણ કરે છે તેવાઓને પ્રાદક્ષણને ઠેકાણે
આહારો કહેવામાં કેણુ અચકાય ? માસ અને દારૂ
પીનારને પ્રાદક્ષણ જી શકાયજ નહી

વળી તેજ પુનાણુમાં કહ્યું છે કે -

શ્લોક

અહિંસા પરમો ધર્મસ્તથા હિંસાઽપરતપ'

અહિંસા પરમં જ્ઞાન, અહિંસા પરમ પદ ॥

હવેની હિંસા કરવી નહી તેજ મોટામાં મોટો
ધર્મ છે તથા અહિંસા એટલે દ્વા તેજ મોટામાં
મોટું તપ છે અહિંસાજ પરમ જ્ઞાન છે આ સમ
જવાનું કે હાથમાં કુરાન, વેદ, મોટા મોટા શાસ્ત્રો
રાખી વાચતા જઈએ અને ખૂંભો પાડતા બકેન વગેરે
પશુએ ના ગળા ઉપર છરી મારવી આ શું ? આવું

અથોર પાપ કરનારને કોણ જ્ઞાની કહે? અલબત્ત, તે જ્ઞાની નહીં ચક્રાચર નહિ

વળી ઇતિહાસ પુરાણમા કહે છે કે —

શ્લોક

અહિંસા પરમ દાન, અહિંમા પરમો દમ
અહિંસા પરમો યત્નસ્તથાઽહિંમા પર શ્રુત ॥

હવનો દયા એજ મોટામા મોટું દાન ॥
અન્યના માણસુ ભક્ષણ કરવું એજ મોટામા મોટું
પાપ કરી સુવર્ણ વિગેરેનું દાન આપનાર પવિત્ર થતો
નથી હવની દયા કરવી, તેજ ઉત્કૃષ્ટ દમ છે
હવેની હિંસા કરવી નહીં તેજ મોટો યત્ન ॥ ને
મનુષ્યે! યજ્ઞમા બકરા વિગેરે પશુઓને હોમે છે તે
યજ્ઞ કહેવાય નહીં પણ તે તો નરકનો કુડ છે હવની
દયા કરવી તેજ ઉત્કૃષ્ટ યવણ શ્રુત છે

વળી આગળ જણાવે છે કે —

(૧૭૧)

શ્લોક

તિર્યગ્યોનિસહસ્રેષુ, પ્રાપ્ય જન્મઃ પુનઃ પુનઃ

અત્યજાતિષુ જાયતે, પુરુષાઃ પ્રાણર્હિસકાઃ

જાનવરોની હિ સા કરનારા પાપી મનુષ્યો

પશુ પાપી જલચર વિગેરે તિર્યંચ યોનિમાં હજારો

વખત અવતાર લઈ છેવટે થમાર, વાઘડી, લગી, ખા

ટકી આદિ નીચ જાતિમાં ઉત્પન્ન થાય છે, આ વાત

ખરોખર સત્ય છે હજારો શાસ્ત્રોના પ્રમાણુ મૌલુદ છે

વળી તેજ પુરાણમાં આગળ કહે છે કે-

શ્લોક

મર્મવેદાધિગમનં, સર્વતીર્થાવગાહનમ્ ॥

સર્વં યજ્ઞફલં ચૈવ, નૈતત્ તુલ્યમર્હિસયા ॥

સર્વ વેદોનું જ્ઞાન કરવું, અને સર્વતીર્થોનું

પૂજન કરવું અને સર્વયજ્ઞોનું ફળ પણ એવોની

હિ સા નહીં કરવાથી જે પુણ્ય ઉત્પન્ન થાય છે તેની

ખરોખર નથી

(૧૭૪)

અમુક ભૈરવ અમુક રૂદ્રાણી અમુક ભોગણીઓને હું
પાડો ચડાવું છું અને હું દેવી ॥ વા ભૈરવ ॥ તમે તેનો
ભોગ લેજો, અને અમારૂં કાર્ય સિદ્ધ કરજો અને
અમારી શાંતિ રાખજો આમ અજ્ઞાનનાથી અવળે
માર્ગે ચડી જઈ બીજારા મનુષ્યો, જાનવરોના માણ
નો નાશ કરે છે, અને અતે પાપથી બારે ધર્મ અધમ
ગતિમાં જાય છે

ધણે સ્થાને ગામડાઓમાં વા શહેરમાં ખેત
વા કોઠાગીચું ચાલે છે, ત્યારે કેટલાક જડ બુવાઓ ડોંગ
કરી ધુણવા મડી જાય છે, ત્યારે લોકો જાણે કે કે
એના ગરીબ માતા આવ્યા છે ત્યારે લોગા લોકો
પણે લાગીને કહે છે કે માતાજી ! તમે કોણ છો ?
ત્યારે બુવો વા બુવેણ માણુ હાલીને કમ્મક હમ દેખાડી
જાયે કે કે અરે હજી સુધી તમો અમારાથી અજાણ
છો ? તમો સમજશો નહિ તો તમારા ગામનું ખરાબ
ખેડાન મેડાન ધર્મ જવાનું, ત્યારે લોગા લોકો પાધડીઓ
ઉતારી અનિદા દર કરવા કરગરીને કહે છે ત્યારે કહે કે
મારાનામનું નૈરોધ કરજો, એક બકરો અને એક પાડો

(૧૭૫)

ચડાવતો, એટલે તમને ખીલી ખાંડો થશે નહીં. અમો
 ભેગીલીઓ છોએ ગામોગામ ફરવા નીકળ્યા છીએ.
 આમ કહે ત્યારે લોકો બકવા અને પાડાઓને મારો
 નાખે અતે જુઓ તો પ્લેગ વા કોમળીયુ કઈ શાન
 થતું નથી ઉઠતું પેતું ધુણનાડ માણસ વહેલું પ્લેગમા
 વા કોમળીઆમા મરી જાય છે લુવાએ ખોદુ ધર્તીંગ
 કરી ભૈરવ યોગિનીનું નામ હઈ પ્રાણીઓનો નાશ
 કરાવ્યો તેથી હલેટો અપજશ તે દેવતાઓને અપાવે
 છે, અને નાહક લોકોમા એના દેવોની લોકો નિદા
 કર છે હલેટુ દેવતાઓને અપયશ મળે છે

આ પચમગાળ કે જને કલિયુગ કહે છે, તેમા
 હાવ ધજા ખતા પાપી અને અધર્મી છુનોની ઉત્પત્તિ
 થાય છે, અને વગી તેમા પશુ પાપી લોકો લાખો
 ગણિ જાનવરોને હરેક વર્ષ માસને માટે મારી નાખે
 છે, તેથી ખોદુ પાપ ઉપાર્જન કરે છે, અને તેથી ઉચ્ચ
 પાપ ના જાતમા પશુ હિંદમા આવે છે તેથી પાપના
 હથે દેશમા દુકાળ રાગ વિગેર અનેક ઉપદ્રવ થયા
 કરે છે માટે જો પોતાનું તથા પરનું બાંહે ધન્ય

(૧૭૮)

મહીન થયુ છે એવા માણસો હજારો નદીઓમાં
સ્નાન કરે તો પણ શી રીતે શુદ્ધ થાય ?

વગી મહાભારતમાં કહ્યું છે કે —

શ્લોક

પવમાસ ક શિવે મક્તિ. વ્રતમધક મવાર્ચનમ્
મધમાસાનુરક્તાનાં, દૂરે વિષ્ણુતિ શકર ?

કયા માસ બક્ષણ અને કયા શિવની ભક્તિ । ।
અને કયા મહિષા અને કયા શિવનું પૂજન બદ્ધબત્ત,
માસ અને દાડ પીનારાઓયકી શ કર દૂર રહે છે

વગી કહ્યું છે કે —

શ્લોક

કિં જાપહોમનિયમૈ, સ્તીર્યસ્નાનૈશ્ચભારત !
યદિ રાદતિ માંસાનિ, સર્વમેતન્નિરર્થકમ્ ?

હે ભારત ! જો માસ ખાય છે તો પછી બપ,

(૧૭૬)

હોમ તીર્થસ્નાનથી અને નિયમવડે શુ ? અલ્પભક્ત
તે સવ માંસ ખાનારને નિરર્થક છે

વળી કહ્યું છે --

શ્રૂયતે યાનિ તીર્થાનિ, ત્રિપુ લોકેષુ મારત ! !

તેષુ પ્રાપ્નોતિ સસ્નાન, યો માંસ નૈવ મદ્ધતિ ?

હે ભારત ! ત્રિલોકમાં જેટલા તીર્થસ્થાન છે,
તેટલા સર્વ તીર્થમાં માંસ ને ખાતો નથી તેણે
સ્નાન કર્યું સંભળાય છે

માંસ ખાનારની પશુભવમાં કેવી સ્થિતિ થાય
છે તે દર્શાવે છે

શ્લોક

અન્પાપુષો દરિદ્રાથ, પરકર્મોપજીવિન

કુકુલેષ્વેન જાયતે, યે નરા માંસમદ્ધકાઃ ?

જે માંસ ખાય છે, તે પશુભવમાં અત્ય આયુ
ધ્યવાળા થાય છે, તથા દરિદ્ર થાય છે, તથા પારદી
શુભામગિરીથી આલ્લવિકા ચલાવે છે, તથા નીચ
કુળમાં જન્મ ગ્રહણ કરે ॥ આ પ્રમાણે મહાભાર
તમાં કહ્યું છે

(૧૮૧)

વડે અથવા યજ્ઞદ્વારાએ હોમવાને લીધે શાંતિ થાય
છે એમ જાણી તેઓનો વધ કરી નાખે છે તેઓનું
ખરેખર અજ્ઞાન છે કારણ કે,

હિંસા વિમાયજાયેત, વિમ્મશાંત્યૈ કૃતાપિ હિ
કુલાચારધિયાપ્યેષા, કૃતાકુલવિનાશિની

શાન્તિને માટે કરેલી હિંસા શાન્તિના ફલને
ન આપતા અનિષ્ટ ફળ આપનારી થાય છે તે અમારા
કુલનો આચાર છે, એમ જાણી કરેલી હિંસા કુલનો
વિનાશ કરે છે સુસલમાનો બકરો ઇંદને દહાડે બી
ચારા ડગાલ બકરાઓને ધમનો આચાર છે એમ
જાણી વધ કરે છે મનુષ્યોએ કરેલી હિંસા તેઓને
અનિષ્ટ ફલને આપનારો થાય છે તેમ ડોલેરા જેવા
મગ્ગીના સમયે જે અજ્ઞાનીઓના અજ્ઞાનથી હિંસા
થાય છે, હિંસા કરે છે, તેઓને પણ સારૂ ફળ ન
આપતા કરેલી હિંસા કુળનું નિકદન કરનારી થાય
છે હિંસા છે તે સર્વથા કુલ નાશકારિણી ને કુલા
ચાર તથા બુદ્ધિનો જથ્થા કરનારી છે બુદ્ધિના જથ્થો,

માનસકણ કરવાથી બુદ્ધિનો જ સંયમે છતે વિ
ધાનો નાશ થાય છે વિદ્યાનો નાશ થયાથી વિને તથા
પાત્રતા નાશ પામે ॥ પાત્રતાનો વિનાશ થયાથી
ધનનો નાશ થાય છે ધનનો નાશ થતા દરિદ્રાવસ્થા
પ્રાપ્ત થાય છે ને દરિદ્રાવસ્થા પ્રાપ્ત થયાથી ધર્મ
કરવો મુશ્કેલ થઈ પડે છે ધર્મના અભાવે અનિષ્ટ
કર્મોના લોખંટા યવુ પડે છે

અને વળી કહ્યું છે કે—

શ્લોક

અદિસા સર્વજીવાનાં, સર્વજ્ઞઃ પરિમાપિતા
ઇદ મૂલ દિ ધર્મસ્ય, શેષસ્તસ્યેવ વિસ્તરઃ ॥

પ્રાણીઓના ઉપર અદિસાપણાએ વર્તવું,
એજ ધર્મનું સત્ય મૂળ છે એથી શેષ વિવર્ણ ॥
તે તો તેનો વિસ્તાર છે સર્વથા અદિસા છે એજ
ધર્મ છે એ જીવો કાવેગ આદિ શેગોના ઉદ્ધાર
ખિચારા કઠાણને (બકરા પાડા આદિને) મારવા

વડે અથવા યજ્ઞદ્વારાએ હોમવાને લીધે શાંતિ થાય
 છે એમ જાણી તેઓનો વધ કરી નાખે છે તેઓનું
 ખરેખર અજ્ઞાન છે કારણ કે,

हिंसा विनायजायेत, विम्रशांत्यै कृतापि हि
 कृताचारधियाप्येषा, कृताकुलविनाशिनी

શાંતિને માટે કરેલી હિંસા શાંતિના ફલને
 ન આપતા અનિષ્ટ ફળ આપનારી થાય છે તે અમારા
 કુલનો આચાર છે, એમ જાણી કરેલી હિંસા કુલના
 વિનાશ કરે છે મુસલમાનો બકરી ઇંદને દહાડે બી
 ચારા ઠગાલ બકરાઓને ધર્મનો આચાર છે એમ
 જાણી વધ કરે છે મનુષ્યોએ કરેલી હિંસા તેઓને
 અનિષ્ટ ફલને આપનારી થાય છે તમ ઝલોંગ જેવા
 મરદીના સમયે જે અજ્ઞાનીઓના અજ્ઞાનથી હિંસા
 થાય છે, હિંસા કરે છે, તેઓને પણ સાડ ફળ ન
 આપતા કરેલી હિંસા કુળનું નિકદન કરનારી થાય
 છે હિંસા છે તે સર્વથા કુલ નાશકારિણી ને કુલ
 ચાર તથા પુદ્ધિનો જથ્થા કરનારી છે પુદ્ધિના જથ્થે,

વિદ્યાનો લોપ, વિદ્યાના લોપે વિનય વિનાશ, વિનય નાશે પાત્રતાનો અભાવ, પાત્રતાના અભાવે ધનનો નાશ, ધનના નાશે દરિદ્રતા, દરિદ્રતાને લીધે ધર્મનું ધરાશેન, ધર્માભાવે સત્ય અને નીતિનો લોપ, સત્ય નીતિના લોપે અધમ તથા નકારા કર્મ, નકારા કર્મે મરીને નરકમાં જાય ને અસહ્ય દુઃખનો લોકતા બને. જીવેલી હિંસા છે એજ નરકનું કારણ છે માટે સર્વથા તેનો ત્યાગ કરવો વળા શુ દેવે પશુઓના ઉપહારેજ ખુશી થતા હશે ? ‘ ના ના ’ એ તો અજ્ઞાનીઓની અજ્ઞાનતા છે પોતાને સ્વર્ગ મળશે એમ જાણી મૂઠો, ઉલટા નરક અતિમા પડવાને માટે અનીતિ પચને સેવે છે કહ્યું છે કે —

દેવોપહારમ્યાજેન, યજ્ઞમ્યાજેન યેઽથવા

મૃતિ જતૂન્ ગતપૃથ્વા, ઘોરાં તે યાંતિ દુર્ગતિસ્

દેવને ઉપહાર(લોટ) આપવાના મીઠે અથવા યજ્ઞ યજનના મીઠે જેઓ નિર્દય થઈ પશુઓને મારે છે, તે સ્વર્ગ સુખ ન લેતા નરકમાં હજારો વર્ષ સુધી

નહીં કરવાનો નિર્ણય કર્યો હું મારા આ નિર્ણયને
 વજગી ગદો હું જો કે મારી મરકરી કરવામા આ
 વતી દતી મારી પછવાડેના છ હગીમા અને મારા
 પિતામહના દેહત્યાગ પછી ચિકારની બીલકુલ ટેવ
 નહોતી તોપણ પ્રસંગે બતકની ચીસ અને બચ્ચા
 કે જે પોતાની મરણ પામેલી માની પામેથી બસવાને
 પ્રયત્ન કરતા હતા તેના સ્વાપની છાપ હજી માગ
 મતને વિષે ગદી ગએલી છે આવા યુરોપીયન ખ્રીસ્તિ
 નતાના હજારો વિદ્વાનો પણ હવે હયાધર્મ સ્વીકારી
 છે ત્યારે અહિંના અજ્ઞાની લોકો દાડપાન, માસ
 ભક્ષણ જેવી બરાબ વસ્તુઓ પર રૂચિ ધરાવ છે તે
 અસોચકારક છે

માસ ખાનારા લોકો, પોતે પાપ કરીને બેચી મદત
 ગી, વળી તેમનાથી ઉલટું તેમના સજમા આવનારા
 પૂતકી બને છે માસભક્ષણ મોટામા મોટું
 પણ બતના ધર્મ પુસ્તકમાં માંસ
 તથા બાઈબલમા પણ માસ ખાવાનું
 પણ હિંદુધર્મના પુસ્તકમા

ન મણયતિ યો માંસ, ન
સમિત્ર સર્વભૂતાનાં, ૭૫૧.

જેએ માંસનું ભક્ષણ કરતા નથી અને જે
માટે પશુઓનો ઘાત કરતા નથી તેઓ સર્વ પ્ર
ઓના મિત્ર ગણાય છે

સંસ્કૃત પ્રોક્ષિતર મેઠસમુદરનું નામ આ
સર્વને બાળીતું છે તેઓએ પોતાનું
બહાર પાડ્યું છે તેમા તેઓએ શિકાર
કેમ છોડી દીધું? તે પૃથ્વિ પર-૭૮ માં જણાવવામા
છે તે જણાવે છે કે હું જ્યારે બાર વર્ષની
રેનો હતો, ત્યારે માશ પિતામહની સાથે તે
ની નાની ગાડીમા બેસીને જતો હતો
પિતામહની દક્ષિ બાજી હોવાથી તેઓ
શક્યા નહીં, અને જે નાના બચ્ચાવાળી બતક તે
ના હાથથી કાળધર્મ પામી પ્રયમ તે માતૃ
વિલવિલાટ અને પછી તે બચ્ચાને વિલાપ દૃઢ્યકે
૫ આ દહાડેથી મે કોઈ દિવસ પણ

પ ખીજોને મારી તેના મૂતર મળથી અપવિત્ર માસનું
 સક્ષણ કરે છે તેને ઈશુ નામના જાપથી પ્રાર્થનાથી કશું
 ફળ થતું નથી. માટે સર્વજીવોના ઉપર પ્રેમ રાખવો,
 કોઈને મારી નાખવો નહીં એજ મોટામા મોટો ધર્મ
 સમજવો. જે મનુષ્ય પોતાના પાપીપેટની પૂર્તિને
 માટે જીવોને મારી નાખે છે, તેનામા જરા માત્ર પણ
 પરોપકાર ક્યાંથી હોય ? બીજા જીવોને મારી નાખે
 છે તે પરોપકાર કરવામા સમજી શકતો નથી. બીજા
 જીવોના પ્રાણ બચાવવા, એના સમાન જગતમાં
 બીજો પરોપકાર કોઈ નથી. સર્વસુખકંદબૂતજીવ
 હયા છે. માટે ધર્માર્થીપુરૂષોએ સર્વથા જીવોનો
 ઘાત વર્જવો. સર્વ જગત પ્રાણીવધ કરતું અટકે.
 માસસક્ષણથી પાપી જીવો નિવૃત્ત થાઓ. કોઈ
 પણ જીવનો ઘાત કરો નહીં મન, વચન, અને કા
 થાથી હિંસાનો ત્યાગ થાઓ. દુનિયામા ક્યાની વૃદ્ધિ
 થાઓ. સર્વ જગતના જીવોના હૃદય હયામય થઈ
 જાઓ. એમ સદાકાળ હું ઈચ્છું છું.

પનુ રાખતા નથી હિંદુ દેશમાં જે નીચ વર્ણ હોય
 છેન્નેવાડે વાવરી, લગી, લોકો દાડ પીએ છે પણ
 ઉત્તમ જાતિ કદિ દાડના સામી જોતી પણ નથી વળી
 સમજવાનું કે હિંદુસ્થાનમાં વસના જૈન લોકો કે જે
 ધર્મમાર્ગમાં અતિપવિત્ર છે, અને જે સોશીસ
 તીથ કરમઅવનોની આરા પ્રમાણે વર્ને છે તે તો
 દાડ અને માસના શત્રુ છે, અને આ હિંદુસ્થાનમાં દાડ
 અને માસના સામુ પણ નહીં જોનાગ ખરેખર જૈન
 લોકો અગર ઉત્તમ હિંદુ વર્ણ છે

દાડથી મનુષ્યનો ભુદિ નાશ પામે છે, અને
 વન મનમાં જીઆડ દાખલ થવા તેના શુભની ખુશાઈ
 થાય છે સનીર ખતબ થયુ એટલે બાપ તેવા છે
 અને વડ તેવા દેશ એ નિયમ પ્રમાણે દાડડીઆ મા-
 બાપના છોકરા ખસળ ભુદિટીન-નબજાં નીવડે છે
 અશીલુ સોમલ વિગેર અન્ય જેવા ખાનારનેજ માટે
 હ પણ જીભને મારતા નથો, પણ આતો બલતની
 ભાત ખગળ કરે છે, નીતિ વિનય સદાચરણને
 દર ધડેલે કે પેસાનો નાશ કરાવે છે, ખોરાકના

(૧૯૦)

બકાણથી લોહી સુધરે છે અને દારૂ પીવાથી લોહી
બગટે છે દારૂથી વાદન ફર રહેવાથી છ દગી લાખી
થાય ॥

મુસલમાનોના પુસ્તકમા લખ્યું છે કે, જેટલા
શરીરપર દારૂના ધાગ પડે તેટલું શરીર બાળી
નાખવું વળી આગળ મુસલમાનોના શાસ્ત્રમા લખ્યું
છે કે —

કેઈ એક ફકીર હતો, વનસ્પતિ પણ તે ચુટતો
નહોતો તે ફકીર દેશાટન કરતો હતો એક નગરની
સમીપ પહોંચ્યો ત્યાં તે નગરના પ્રથમ હરવાને ગયો
ત્યારે હરવાને ફકીરને રોક્યો ત્યારે ફકીરે કહ્યું કે હે
હરવાન ! મને કેમ રોક્યો ? હરવાને કહ્યું કે, માસ
બકાણ કરી તો વામને જવા દઈએ આ સાબળ
તાજ ફકીર ત્યાંથી ચાલતો ગયો વળી તે ફકીર
બીજા હરવાને ગયો ત્યાં પણ હરવાને કહ્યું કે
ધરણાવાળા અમુક આ બાળકને મારી નાખો
તો નગરમા પેસવા હું ફકીર ના કહી ત્યાંથી
ગયો ત્રીજા હરવાને ફકીર આંખો ત્યાં

દરવાને ફકીરને કહ્યું કે વેશ્યાની સાથે સલોગ કરે
 તો નગરમા પેસવા હઈ ફકીર ના કહી ત્યાથી ચોધે
 દરવાને ગયો ત્યા દરવાને કહ્યું કે એક બાટલી દારૂ પી
 જાઓ તો નગરમા પેસવા હઈ, ત્યારે ફકીરે વિચાર
 કર્યો કે, દારૂમા વિશેષ પાપ કંઈ જોવામા આવતુ નથી,
 માટે હાવ તે પી લેઉ એમ વિચાર કરી દારૂ પી ગયો !
 ત્યારે તે ફકીરની યુદ્ધિ ફરી ગઈ અને હું “ફકીર
 છું ” તે બાબતનુ પશ્ચ ભાન રહ્યું નહીં તે આમ તેમ
 ભટકવા લાગ્યો અતે તેણે જોવાનમા વેશ્યાગમન
 કર્યું, ઘરેણાવાળા બાળકને મારી નાખ્યું, માસનુ
 બક્ષણ કર્યું એમ તે સર્વ પાપનો કરનાર તે ફકીર
 દારૂથી ખરાબ બન્યો, જો તેણે દારૂપાન કર્યું ના હોત
 તો બીજા પાપ કરી શકત નહીં, માટે સમજવાનુ કે
 સર્વ પાપોનુ મૂળ દારૂ છે, દારૂની લહેજતમા ધણી
 અજ્ઞાની લોકો પોતાની છ દગીનો નાશ કરે છે વળી
 તે દારૂ, ખોરાકની ગરજ સારતો નથી તેમ દારૂ, પાણી
 પીવાની ગરજ સારતો નથી ખરેખર દારૂ તે ઝેર છે
 આ લોકમા દારૂડીઓ પોતાનુ આત્મહિત બગાડે છે

(૧૯૪)

દુનિયામા ધર્મ શાઓ દારૂનો ત્યાગ કરવાનુ કહે છે
 સર્વ વેદો, તથા દાકતરો પણ દારૂપાનમા દોષજ
 દર્શાવે છે દારૂ વિષા કરતા પણ જુડામા જુડી
 વસ્તુ છે આખને તે જીવો ગમતો નથી નાકને
 પણ તે મુઘવો ગમતો નથી મુખ પણ નાપસદી
 બતાવે છે પણ આશ્ચર્યની વાત છે કે દારૂડી
 આઓ તે સર્વ વાતને કોરે મૂછી અધો નરક જેવા
 બ્રશ કામમા પ્રવેશ કરે છે । એવા દારૂ પીનારથી
 દેવતાઓ સદા દૂર રહેછે, દારૂ પીનારથી સદૃશ્યો તો
 રીસાય છે, હિંદુસ્થાન દેશ હજી નહીં ચેતે તો વધુ
 તુકશાનનો લોગી બનશે, દારૂના પીકારી આ
 પાપી બચસનને પુષ્ટિ મળે છે, બહુલુ જીને
 અજીર્ણ થયુ ॥ એવા દાધારગી બ્રહ્મ, કુસગી,
 સુધારાના નામે કુધારા કરનારા કેટલાક નીચ
 લોકોના પ્રમગથી જન્મ જાતના હિંદુઓ પણ પો
 તાની નિર્મળ દેહ મગમૂત્ર સમાન દારૂથી વટલાવે છે
 તેમને કેટલો તિરસ્કાર આપવો ? હુ તો તેમનુ બહુ
 જુહુ છુ ઇચ્છાક વિગેરે દેશમા દારૂ નિષેધક મહત્ત્વે ।

જઠયાળ ધ ઉઘટે છે, તેથી ત્યાના લોકો આ
ખાળતમા જાગ્યા છે ત્યારે હિંદુસ્તાનના લોકો
આવા ખરાબ વ્યસનમા સપડાય છે અહો ! તેમનુ
કેટલુ અજ્ઞાન ? હવે સર્વપ્રજાઓ જાગે ! અને હારને
દેશપાર કરે ! હારને સદાને માટે જા આપો,
હિંદુસ્તાનની પડતી કરાવનાર જ હાર છે એમ
સમજો ! કહ્યુ છે કે —

કુર્મતિ ये सुरापान, पापमार्गप्रवर्तकाः
आत्मघर्मविहीनास्ते, याता याम्यति दुर्गतिम् ॥

બુદ્ધિહીન, પાપ માર્ગના પ્રવર્તક, સશ્ચલોના
સક્ષક રાક્ષસો જેવા જે હારપાન કરે છે તે આત્મ
ધર્મથી બ્રહ્મ ચએલા એવા દુર્ગતિમા ગયા અને જશે,
જે તમને પાપનો ભય લાગતો હોય અને તમારે માથુ
સમા ગણાવુ હોય તો બિલકુલ હારના સામુ પલુ
જોશો નહી, જે રાજા-ઠાકોરો હારથી દૂર રહ્યા છે તેઓ
નિર્મલ ધર્મબુદ્ધિ પ્રાપ્ત કરે છે ઉપસ હારમા હવે
કહેવાનુ કે સર્વ મનુષ્યો ! તમે હારથી દૂર રહો ! નહી

દારૂના ત્યાગથી તમારું બદલાણુ થયે, તમારા સર્ગ
બહાર, તમારું કુટુંબ, તમારી જાતિ, તમારો દેશ
વિગેરે સર્વ તમે કન્યાણુ કર્યો હવે મનુષ્યો
કેળવણીના પ્રતાપે સમજવા લાગ્યા છે તેથી હવે
દારૂનો નિષેધ થયે એમ આશા રહે છે જે રાજ
હાકોરો નીચ જાતના લોકોના પ્રસંગથી વા બાહેબ
લોકોના સગથી પોતાના દેશનું, જાતનું, અને નાતનું,
બહુ ભૂલી જઈ દારૂના દોષમાં ફળે છે તેઓ હવે
પોતાની દુરજ અઠા કરી સારા નાજે જોડાઓ ! સર્વ
મનુષ્યો દારૂના વ્યસનથી દૂર રહે ! એજ આકાશ -

આયુષ્ય ચ ચલ છે કાલની કોઈને ખબર
નથી પુણ્ય અને પાપ પરભવ જતા સાથે આવે છે
પોતાની ખરાબ બુદ્ધિમાટે મનુષ્ય પોતે દોષી બને છે
સત્પુરૂષોનો સંગ કરવાથી મુક્તિ માર્ગનું જ્ઞાન થાય
છે દુનિયામાં કોઈ અમર રહ્યું નથી અને રહેવાનું
નથી માત્ર પિતાને નમસ્કાર કરવો, દેવનું પૂજન કરવું,
કોઈની પણ નિંદા કરવી નહીં એજ મોક્ષ માર્ગ છે
જાતિની જોડે મનુષ્યો ! તમારે ઈચ્છા હોય તો

(૧૯૭)

કામ ક્રોધ લોભ મોહ માયા મત્સર વિગેરે દોષોને
ત્યાગ કરી પરમાત્મ સ્વરૂપનું ધ્યાન કરો. તન મન
અને ધનથી પરોપકાર કરો સતપુરુષોની લક્ષ્મી પરો
પકાર માટે છે ઉપદેશથી, ધનથી, મનથી, પણ દર
રોજ ઉપકાર કરો આખી માયા પછી કશું થવાનું
નથી. હવે ચેતીલો! અવસર જાય છે લલ્ય મનુષ્ય! હવે
આલસ્ય ત્યાગી સન્માર્ગે વળી શુદ્ધેવ ગઢવાસી શ્રી
કેશરીયાનાથ તમારા લજ્જનથી તમારા પૂજનથી મર્વે
લોકો શાંતિ તુષ્ટિ પુષ્ટિ પ્રાપ્ત કરો, અને સર્વ લોકો
તમારા પવિત્ર નામના સ્મરણથી પૂર્ણ શાંતિ પ્રાપ્ત કરો !
તમારી યાત્રા કરવા આવતા પથમા સર્વ લોકોનું આ
લેખ લખી નેટલું ભલું ધાર્યું છે તે સર્વ પૂર્ણ થાઓ,
પૂર્ણ થાઓ, પૂર્ણ થાઓ, ઇત્યેવ

શ્રી શાંતિ શાંતિ શાંતિ ॥

(१८८)

ॐ श्रीकेशरीयानाथायनम.

नामै सत्यस्वरूप ए, पूरणग्रथ कराय,	
मणशे मणगे जे भवि, ग्रहसे सत्य उपाय	१
केशरीया रूपमग्रभु, - यात्रा करतां पथ,	
नामै सत्यस्वरूपधी, कीधो सारो ग्रथ	२
परोपकारे राचवु, सज्जन चित्तसुहाय,	
बुद्धिसागर आत्मनी, - शाश्वत शांति लहाय	६
मेवाडेछे मोटका, श्रीकेशरीयानाथ	
दीनदयाळु दिनमणि, सेवक करो सनाथ	४
आधिउपाधि रोग सहु, तुज नामे दूर जाय	
अद्वा भक्ति योगधी, पद पद मंगलपाय	५

(૧૬૯)

સાત વ્યસન નિષેધ

સાત વ્યસનથી હોડો દુ ખની પરપરા પામે છે, હિંદ વગેરે દેશોમાંથી દારૂ, વ્યાજચાર અને વેશ્યાખમન દૂર થાય તો વિશ્વ હોડોમાં શાંતિ સુખ વધે, બાળકમ્મ અને વૃદ્ધ લગ્નથી દુનિયાની પડતી યર્ષ છે અને યથે, હિંદમાંથી કરોડો પશુઓ ઓછા થયા છે, હિંદમાં પૂર્વે અળગે પશુઓ હતા તેના બદલે હાલ ચૌદ અને પત્તર કરોડ ગાયો તથા વીથ કરોડ બકરા છે, તેથી હિંદીઓને દુધ ધી ઊસની ઘણી તાણ પડે છે હિંદમાં પ્રાય જલ્મ ખાનામાં ખાવન લાખ ગાયો દરવર્ષે કપાય છે તે પ્રમાણે દરવર્ષે લેસો બકરા વગેરે કેટલા જપાય છે તેનો પણ હિસાબ કરવો નેઈએ ને આ પ્રમાણે દોરોની કેલ ચાલુ રહેશે તો મહાપાપકર્મથી હિંદની પાવમાલી થશે હિંદમાં લાખો વેશ્યાઓ છે તેઓ ને સુધારીને બીજા ધર્મામાં વાળવી નેઈએ વેશ્યાઓ નાની બાલિકાઓને વેચાવી લેઈને તેઓને વેશ્યાઓ બનાવે છે, ઘરડાઓ પરણે છે તેથી વિધવાઓની

તૈયાર થાઓ. ભુગાર સદાના વ્યાપારથી અને
 પરદેશી વસ્ત્ર વગેરેના મોહથી હિંદુસ્થાનના લોકો
 પાપમાલીના ખાડામાં આધળા થઈ પડે છે, તેઓનો
 બચાવ કરવા દેશનાયકો જાગો ! ઉઠો ! અને કાર્ય
 કરો ! ! ! બાલકોને શુશ્રુષ્ણ સ્થાપી વીશ' વર્ષ સુધી
 પ્રજાચર્યધારી અનાવેણા પરસ્પર ધર્મભેદ લેડીને દેશ-
 ની ખુવારી ન કરો. હિંદવાસીઓ જાગો ! અને પાપ
 કર્મોથી દૂર થાઓ ! 'અનાથ ગરીબ લોકોને સહાય'
 કરો. પૂર્વના આર્યોનાં શુણેને પ્રાપ્ત કરો. પરદેશી
 મોહિનીમાં ફસાઈ ન જાઓ, સર્વ લોકોના બલામાં
 ભાગ લેયો અને સત્યના માર્ગે ચાલો, નકામા ખર્ચ
 ટાળો, દુર્ગુણ દુર્વ્યસનોથી મુક્ત રહો અને સર્વ
 લોકોના કલ્યાણમાં પરસ્પર હાથ મેળવી એકાત્મા
 બની પુણ્ય પ્રાપ્ત કરો અને હું ખના માર્ગોથી દૂર રહો .

इत्येव ॐ अहं महावीर शान्तिः ३

લે બુદ્ધિસાગર.

सत्यस्वरूप ग्रन्थानु शशुद्धि शुद्धि पत्रक

पृष्ठ.	लीटी	अशुद्ध	शुद्ध
३	१४	जने	जने
१	२	मनष	मनषी
२३	२	पुष्ट	पुष्ट
२७	१२	जन्म	जन्म
३१	८	बहोरावराधी	बहोरावराधी
४१	१४	सर्व	सर्व
४६	१	तरेदना	तरेदना
५४	१२	सम्भूत	सम्भू
७१	१४	धर्मना	धर्मना
७८	१०	मानवा	मानवाभा
८२	४	निमल	निर्मल
८२	६	वात	वात
८७	१	भागो	भागो
११४	११	धारे ता	धारे तो
१३६	१७	शीत	शीत
१४१	१३	जीये	उ
१५७	१०	शरीर	शरीर
१७२	३	समूत	समूत
	३	ममेध्य	ममेध्य

